

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Meddelelser

angaaende

Kjøbenhavns Universitet, den polytechniske Lærestalt,
Soro Academi og de lærde Skoler med dertil hørende
Realundervisning i Kongeriget Danmark

for

Aarene 1857—1863,

udgivne, efter Foranstaltning af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet,

af

A. C. P. Linder,
Departementschef under Kirke- og Undervisningsministeriet.

2det og 3die Hefte.

Kjøbenhavn.

Gyldendalske Boghandel.

Trykt hos J. H. Schultz.

Indhold.

	Side.
IV. Afholdte Examina i Tiden fra 1857—1863.	
1. Afgangsexamen ved de lærde Skoler og Afgangsexamen ved Universitetet	247.
Anhang. Afgangsexamen i Hertugdømmet Slesvig ved de lærde Skoler i Haderslev, Flensborg og Slesvig i Aarene 1853—1863	312.
2. Extraordinær Præliminærexamen, istedenfor Afgangsexamen ved Universitetet, for Erhvervelse af den academiſte Borgerret	322.
3. Almindelig philoſophiſt Examen efter Bekjendtgjørelſe af 7de September 1850	324.
4. Særſkilt Prøve i Hebraiſt	342.
5. Theologiſt Examen.	
A. Den iſølge Bekjendtgjørelſe af 23de December 1849 anordnede Prøve i Latin for theologiſte Studerende	344.
B. Theologiſt Embedsexamen	346.
C. Practiſke (homiletiſte og catechetiſte) Prøver	355.
6. Fuldstændig juridiſt Examen, juridiſt Examen for Uſtuderede og ſtatsvidenſkabelig Examen	360.
A. Fuldstændig juridiſt Examen	362.
B. Den ved Bekjendtgjørelſe af 28de Juli 1856 anordnede ſærlige juridiſke Embedsexamen for Candidater, der have underkaſtet ſig den for Hertugdømmet Slesvig anordnede Retsexamen	382.
C. Juridiſt Examen for Uſtuderede	384.
D. Statsvidenſkabelig Examen	392.
7. Lægevidenſkabelig Examen.	
A. Forberedelsesexamen for Lægestuderende (Bekjendtgjørelſe af 4de November 1843)	394.
B. Lægevidenſkabelig Embedsexamen	400.
8. Philologiſt-hiſtoriſt Skoleembedsexamen	408.
9. Magiſterconferentſ	412.
10. Almindelig Forberedelsesexamen.	
A. Almindelig Forberedelsesexamen af den høiere Grad	428.
B. Almindelig Forberedelsesexamen af den lavere Grad	433.
11. Pharmaceutiſt Examen	434.

Unioersitetet.

Universitetets indre Anliggender og Forhold som academisk Lærestanstalt.

I. Lovgivning og administrative Bestemmelser.

Lønningslove.

- a. Lov af 12te Januar 1858 om Lønningerne for Universitetets Embeds- og Bestillingsmænd.

Siden Fastsættelsen af Universitetslærernes Lønninger ved det under 13de November 1844 allernaadigst approberede Normalreglement for Universitetet*) var der, navnlig i de nærmeste Aar før 1858, indtraadt en saadan Fordyring af Livsforholdene og en saadan Forringelse af Pengenes Værdiforhold til disse, at en Forhøielse af Lønningerne ikke blot for Lærerpersonalet, men for Universitetets Embeds- og Tjenestepersonale i det Hele, maatte ansees nødvendig. Dette Anliggende blev først og uden Opfordring dertil af Kirke- og Undervisningsministeriet taget under Behandling ved Universitetet. Et af Universitetets Dvæstor udarbejdet Forslag om en almindelig Lønningsforbedring for alle Universitetets Embedsmænd og Betjente tilligemed en Betænkning, som derefter var afgiven af et af Consistorium nedsat Udvalg, blev nemlig foretaget i en den 6te Marts 1855 afholdt academisk Lærerforsamling. Forsamlingen udtalte sig eenstemmig for, at der i Henhold til Udvalgsbetænkningen blev andraget paa, at alle Lønningers Pengebeløb forhøiedes med 25 pCt., dog saaledes at intet Tillæg blev større end 400 Rd. Herom indberettede Consistorium i en Skrivelse af 15de s. M. til Ministeriet og anbefalede Sagen paa det Indstændigste til Ministeriets Forsorg. Endvidere tilstillede Consistorium under 7de Juli næstefter Ministeriet en Afskrift af et under 3die Marts s. A. af det lægebidenskabelige Facultet til Consistorium indgivet Andragende om Ophævelse af den ved det ovenfor nævnte Normalreglement givne særlige Lønningsbestemmelse for hint Facultet, hvorefter dets Medlemmer vare satte paa lavere Lønninger end Professorerne ved de andre Faculteter efter Reglementets almindelige Lønningsscala. Da det paa den Tid, disse Skrivelser indkom fra Consistorium, lod sig forudsee, at de samme Forhold, som havde fremkaldt Andragenderne fra Universitetet, vilde gjøre en almindelig Foranstaltning fra Regjeringens Side nødvendig til Forhøielse af Statens Embedslønninger overhovedet, fandt Ministeriet det ubetimeligt

*) See Selmers Aarbog for 1844, S. 1 ff.

allerede da at forelægge Rigsdagen, der sammentraadte i October 1855, særligt for Univerfitetet, et Udkast til en Lønningslov, og foretrak at afvente, hvad Regjeringen maatte beslutte sig til at foretage i denne Retning for Embedsmændene i Almindelighed. For imidlertid at forberede Alt til, naar det ønskelige Tidspunkt kom, at kunne forelægge Rigsdagen et Udkast til en Lønningslov baade for Univerfitetet og Communitetet, paalagde Ministeriet ved Skrivelse af 23de Decbr. 1856 Consistorium at foretage en Revision af de i Normalreglementet af 1844 indeholdte Bestemmelser om Lønningerne og at indkomme med et fuldstændigt og motiveret Forslag til Lønningerne for Univerfitetets og Communitetets samtlige Embeds- og Bestillingsmænd. I Forbindelse hermed antydede Ministeriet for Consistorium de Hovedpunkter, som under alle Omstændigheder ved dette Anliggendes Behandling maatte tages under Overveielse. Hertil henførte Ministeriet ikke blot selve Lønningerne, men ogsaa det Spørgsmaal, om Lærernes Antal ikke lod sig formindste, saaledes at der samtidig med Lønningsforhøielserne kunde paavises Udveitil ved fremtidige Vacancer at indvinde Besparelser for Univerfitetet ved Inddragelsen af nogle Lærerposter. Fremdeles ønskede Ministeriet det særlig gjort til Gjenstand for Forhandling, om der afvigende fra det Princip, hvorpaa Dptrykningen til de høiere Lønninger ifølge Normalreglementet af 1844 var bygget, kunde være Føie til at slaae ind paa det ved Lov af 28de Marts 1855 om Lønningerne for de lærde Skolers Rectorer og Lærere indførte nye System for Dpftigningen til høiere Lønninger, nemlig Dptrykning ved Alderstillaag efter en bestemt Scala for Tjenestetiden og Størrelsen af Lønningstillæggene, og til at optage den, ved Lov af 28de Febr 1856 for Kongeriget, om Udbetaling af Lønningerne for Finantsaaret 1856--57, indførte Omfætning af visse Andele af enhver Lønning til Byg, beregnet til 4 Rd. Lønden, at udbetale efter Capitelstarten, som er sat for Aigroden i det forudgaaede Finantsaar. Endvidere betegnede Ministeriet det som en Selvfølge, at det lægevidenskabelige Facultets ovenberørte Andragende om at blive stillet paa lige Lønning med de øvrige Faculteter maatte være Gjenstand for særlig Betænkning, og bemærkede, at det, saafremt Dptrykningen til de høiere Lønninger efter Professorernes indbyrdes Anciennetet bibeholdtes, burde særlig overveies, om der ikke maatte være Anledning til at forlade Normalreglementets facultetsvise Dptrykning og indføre et almindeligt Anciennetetssystem, hvorefter samtlige Professorer efter deres indbyrdes Tjenestetid kom til at optrykke til de høiere Lønninger. Sluttelig forlangte Ministeriet paa ny taget under Overveielse et i sin Tid ved Normalreglementet tilbids forhandlet Spørgsmaal, nemlig om Emolument af Huusleieportioner og de særlige Indtægter, som Univerfitetsprofessorerne oppebære (Distributsen), ved en almindelig Lønningsregulering burde bortfalde mod Erstatning ved Bestemmelsen af de faste Lønninger.

Til Efterkommelse af det givne Paalæg blev det ved Consistoriums og den academiske Lærerforsamlings Beslutning og ved Valg, dels i Faculteterne dels i Lærerforsamlingen, overdraget til en Comite, bestaaende af Professorerne Madvig, Clausen, Forchhammer, Eschricht, F. C. Bornemann, Westergaard, Fenger, og Gram samt Dvæstor, Justitsraad Frydensberg, at overveie denne Sag og forelægge Consistorium og Lærerforsamlingen et Udkast til det af Ministeriet forlangte Forslag. Comiteen afgav under 3die Juni 1857 sin Betænkning. Da Betænkningen findes ordlydende trykt i Rigsdagstidenden for 9de Sessjon 1857, A nhang, Sp. 493--556, skal der, hvormegen Dpfordring der

ellers kunde være til at optage den i dens Helhed, her kun gives et kort Ud-
drag af dens Hovedpunkter.

Betænkningen indledes med den Bemærkning, at det var anseet for overflødig
udførlig at godtgjøre, at de Lønninger, der i 1844 fastattes for Universitetets
Lærere og Embedsmænd, ingenkunde længer svarede til Siemedet; thi det var al-
mindelig bekjendt, i hvilken Grad siden 1844, men især i de sidste 5 à 6 Aar,
Pengeens Værdiforhold til Livsformødenhederne var ferringet under en steds
Afsætning og Udsørsel af Landets Producter. Efter tilveiebragte detaillerede Op-
lysninger antog Comiteen, at de uundværligste Formødenheder, naar man tog et
Gjennemsnit af det Hele, vare stegne med Procenter, der turde ligge imellem $\frac{1}{3}$ og $\frac{1}{2}$
af Prisene i 1844 og de nærmest forudgaaede Aar. En væsentlig Forandring i
disse Forhold og en Tilbagegang omtrent til hvad der fandt Sted i 1844 lod sig
ikke længer vente. Vel var det sandsynligt, at Kornpriserne vilde kunne dale noget
under de aller sidste Aars Gjennemsnit, men ved andre Prisforhøielser, saasom ved
al Arbejds løn til Tjenestefolk og Haandværkere og ved Huusleien, var en saadan
Sandsynlighed slet ikke tilstede eller dog fjern. Igjennem en opstillet Beregning
paavistes det, at naar man gik ud fra, at der skulde tillægges Universitetsembeds-
mændene Lønninger, der da (1857) skulde have samme Bygværdi, som de dem 1844
tillagte Lønninger dengang havde, vilde man, naar paa begge Sider Gjennemsnittet
af 10 Aars Capitelstaxter lagdes til Grund, komme til en Forhøielse af omtrent
45 pCt. Vilde man mod et saadant Forlangende indvende, at Bygpriserne ikke
havde en saa almindelig Gyldighed for andre Prisforhold, som derved forudsattes,
vilde det i ethvert Fald ikke være for høit regnet at antage, at der for i det Hele
at skaffe Universitetslærerne de Livsvilkaar, der ved Normalreglementet af 1844 vare
dem tilkænkte, burde tilveiebringes et Tillæg til deres Pengeindtægter af omtrent 30
pCt. Til et lignende Resultat vilde man ogsaa komme, naar man tog Hensyn til
Embedsklassen, imellem hvis Stilling og Universitetslærernes en Sammenligning
passende kunde finde Sted og hvis Lønningsvilkaar i den nyeste Tid vare ordnede
ganske eller tilbøielig med Hensyn til de nu stedsfindende Forhold. Men da Univer-
sitetet bestaaer ved sine egne særskilte Indtægter, maatte til Overveielser af hvad
der i sig selv maatte erkjendes for billigt søies Betragtningen af hvad Universitetet
formaaede at udrede. Under et nøie Hensyn hertil kom Comiteen til det Resultat,
at man, efter Fradrag af hvad der maatte anslaaes til de ikke normerede Læreres
og de andre Embedsmænds og Betjentes Lønningsforbedringer, ikke vel turde sætte
Lønningsforøgelsen i det Hele for de normerede Lærere til mere end
henimod 18.000 Rd.

I Henseende til det ovenfor berørte Andragende fra det Lægeviden-
skabelige Facultet kom Comiteen til samme Overbeviisning, som Consisto-
riums Majoritet og Universitetsdirectionen allerede ved Forhandlingerne i 1843 og
1844 havde udtalt. Comiteen mente nemlig, at den forlangte Ligestilling med de
andre Faculteter burde indrømmes, saaledes at Facultetets 8 Professorer bleve satte
paa samme Lønningsvilkaar, som de øvrige Faculteters Professorer, men at de to
høieste Docenter i Facultetet burde vedblive at staae som Lectorer. Hertil vilde ud-
fordres et Tilskud af 3,400 Rd., hvoraf dog 400 Rd. til Statsraad Eschricht og
300 Rd. til Professor Levy allerede da udrededes af Reservecensens disponible
Renter og altsaa vilde bortfalde under denne Conto.

Forfaavidt Ministeriet havde forlangt det taget under Overveielse, om der ikke ved Inddragelsen af nogle Lærerpofter ſkulde ved indtræffende Vacancer kunne vindes en Befparelſe, antog Comiteen, at der ikke var ſynderlig Udſigt hertil. Det eneſte Profeſſorat, hvorom der formentlig i denne Henſeende kunde være Spørgſmaal, var det allerede i Aaret 1844 i ſamme Retning omtviſtede Profeſſorat i Eſthetik. Men ſelv om dette kunde Comiteen ikke yttre ſig anderledes, end at en friere Benyttelſe af den efter Eſthetiken benævnte Lærerplads efter Tid og Omſtændighederne, uden ængſtelig Stræben efter stadig at holde den beſat, turde anbefale ſig ligefaa meget ſom Inddragelſen. Derimod blev der af tre af Comiteens Medlemmer opkaſtet det Spørgſmaal, om ikke de normerede Pladſer i det philoſophiſke Facultet vel burde beholdes, ja endog Antallet forøges, men nogle Poſter, navnlig de, der ikke kræves for Veiledningen til viſke Examina og for diſſe Examina ſelv, dog frigjøres for den ſaſte Beſtemmelſe for viſke Fag, ſaaledes at 4 eller 5 normerede Pladſer aabnedes for en almindelig Concurrence af ſamtliche under Facultetet hørende Videnskabsfag derved, at det forbeholdtes at udfylde en indtrædende Vacance ikke med den dygtigſte i det enkelte Fag, ſom den afgaaede Profeſſor havde doceret, men overhovedet med det meeſt fremragende Talent, ſom til den givne Tid kunde vindes for Univerſitetet. Herved vilde alle under Facultetet hørende Fag faae Afgang til at blive repræſenterede i normerede Profeſſorater, og enhver Videnskabsmand, der vilde hellige Univerſitetet ſin Tjenefte, faae Udſigt til med Tiden at opnaae de til en normeret Plads knyttede Rettigheder.

Med Henſyn til den eieendommelige Stilling, ſom de tre i de nyere Sprog anfattede Docenter indtage, mente Nogle af Comiteens Medlemmer, at man, naar de økonomiſke Forhold tillode det, burde gjenoptage og udføre det i ſin Tid ved Normalreglementets Udarbeidſel fremkomne Forſlag om Oprættelſen af to normerede Profeſſorater i nyere Sprog og Literatur. Herved fandt Comiteens øvrige Medlemmer, ſelv bortſeet fra de økonomiſke Banſkeligheder, overveiende Betænklichkeiten.

Ved Forhandlingerne om Univerſitetets Normalreglementer, baade af 1836 og 1844, overveiedes udførligt det Spørgſmaal, om Profeſſorerne burde oprykke paa høiere Gage efter Anciennetet i Facultetet eller efter almindelig Profeſſoranciennetet igjennem fælles Gageklaſſer for hele Univerſitetet. I Comiteen blev det forſtævnte Alternativ ſiſtholdt af dens to juridiſke Medlemmer, forſaavidt det gjældende Oprykningssystem overhovedet ſkulde beholdes, hvorimod de øvrige Medlemmer, under ſamme Forudsætning, erklærede ſig for et Avancement efter almindelig Profeſſoranciennetet. Imidlertid antog Comiteen i det Hele, at de normerede Profeſſorerſ Oprykning i Lønning herefter burde ſtee efter beſtemte Antal Tjenefteaar, uden Henſyn til Afgang imellem Formændene. Beſtemtes Oprykningen ſaaledes, vilde det, mente Comiteen, være nødvendigt, at Trinene ſtilledes ſaaledes, at Lønningſforbedringen virkelig kom Profeſſorerne tilgode og navnlig ikke Lønningens høiere Trin blot forbeholdtes Enkelte. En nøiagtig Eſterregning af ſamtliche Data for Univerſitetet fra den nugældende Univerſitets-Fundats's Udkomſt i 1788 viſte, at Gjennemſnitſalderen, i hvilken en Profeſſor anfattedes ſom ſaadan, kan antages for

*) Den Fortegnelse, hvortil denne Eſterregning knyttede ſig, forbeholdes det ſærlig at meddele nedenfor under Afſnittet om Profeſſorerneſ Perſonalforhold.

34 til 35 Aar og hans Gjennemsnitstjenestetid for noget under 25 Aar. Denne Gjennemsnitstid tjente til Udgangspunkt for Comiteens Forslag, efter hvilket den hele Lønningsscala skulde gjennemløbes i 25 Aar, altsaa være tilbagelagt omtrent ved, eller ganske lidet før det 60de Aldersaar.

Lønningernes Maximum og Minimum fandt Comiteen at kunne billigt sættes saaledes, at det daværende Maximum og Minimum forøgedes med mindst 400 Rd. Dette Tillæg mente Comiteen, uden at udtale sig i Almindelighed om Lønningers delvise Ansættelse i Byg, af Hensyn til Universitetets særegne Indtægtskilde at burde fastsættes til 90 Tdr. Byg, at betale efter Capitelstaxten.

Comiteens Forslag gif, efter alt det Forudskiftede, ud paa Følgende:

a) Professorerne af samtlige Faculteter lønnes

1) med en Pengeløn, ved den første Ansættelse af	1200 Rd.,
efter 3 Tjenesteaar	1400 —
— 6 —	1600 —
— 9 —	1800 —
— 12 —	2000 —
— 16 —	2200 —
— 20 —	2400 —
— 25 —	2600 —

2) med et fast Tillæg til Pengelønnen af 90 Tdr. Byg, der betales maanedsvis efter Sjællands Capitelstaxt for det foregaaende Aars Afgrøde.

b) (Overgangsbestemmelse) Hvad nogen Professor i det Dieblif, da Overgangen til det nye Lønningssystem skeer, har mere i Gage, end han efter det nye System opnaaer i Pengeløn, beholder han, indtil Forskjellen udbjævnes ved Oprykning til højere Alderstrin. Hvad der paa denne Maade foreløbig udredes mere, end Systemet medfører, dækkes derved, at Professorerne i det lægevidenskabelige Facultet saalænge afgive et tilsvarende Beløb af den dem ved Ligestillingen med de øvrige Faculteter tilfaldende Forøgelse i Pengegagen, dog ikke over 2700 Rd.

c) De normerede Lectorer (i det lægevidenskabelige Facultet) lønnes dels med en Pengegage af 600 Rd., der for hvert tredie Tjenesteaar stiger med et Tillæg af 200 Rd., indtil 1000 Rd., dels med et Tillæg af 75 Tdr. Byg.

d) De normerede Docenter i de levende Sprog lønnes dels med en Pengegage af 600 Rd., der for hvert tredie Tjenesteaar stiger med 200 Rd. indtil 1200 Rd., dels med et Tillæg af 75 Tdr. Byg.

e) (Overgangsbestemmelse) Ved Beregningen af en Professors Tjenestetid, betragtes den, hvem der er tillagt Anciennitet foran en Anden, der tidligere er udnævnt til Professor, som udnævnt til Professor samtidig med den anden.

Dette Forslag blev endvidere ledsaget med detaillerede Beregninger og Sammenstillinger for at vise Forholdet imellem dette og det gjældende Lønningssystem.

Under det fremsatte Forslag havde Comiteen ikke fundet sig foranlediget til at medtage nogen Bestemmelse om, at de særlige Indtægter, som nogle Professorer opbevare i Form af Huusleieportioner og under Navn af Distributs, skulde bortfalde. Ivertimod maatte den tilraade at lade de i Tidernes Løb med Hensyn til Friholiger og Huusleie udviklede Forhold fremdeles bestaae. Ligesom det i sin Tid var skeet ved Normalreglementet af 1844, havde Comiteen ved de foreslaede Lønninger taget fuldt Hensyn til, at Professorerne havde Del i disse Tillægs-

indtægter, uden hvilke de høiere Lønningstrin maatte ansees for aldeles utilstrækkelige.

Om de extraordinære Docenter ved Universitetet, som lønnes af Universitetets Budgetsconto „til videnskabelige Formaaes Fremme“, lod der sig efter Sagens Natur ikke give almindelige Regler, da Docenternes Stilling og Forhold til Universitetet ere saare forskjellige. Efter Forholdene, som de da vare, antog Comiteen, at den ovenmeldte Conte maatte til Lønningsforbedring forøges med 1,700 Rd. eller rettere Værdien af 425 Tdr. Byg. Kun det Spørgsmaal ønskede Comiteen en almindelig Afgjørelse, hvorledes der kunde sikkes Mænd, der efter langvarig jaft Ansættelse som extraordinære Docenter endelig gaae over i en normeret Plads, saadanne Lønningsvilkkaar, at de nogenlunde passede til deres Alder og virkelige Tjenestetid ved Universitetet. Men Comiteen maatte tilstaae, at den ikke vidste at gjøre noget Forslag til en almindelig Regel for slige Tilfælde, der desuden kunde fremstille sig som temmelig forskjellige. Det maatte derfor overlades til Overbestyrelsen i forekommende Tilfælde at søge at faae det Fornødne og Billige særskilt bevilget i Form af Extratillæg.

Med Hensyn til Universitetets Embeds- og Bestillingsmænd udenfor Lærerpersonalet yttrede Comiteen sig om det ved Universitetets videnskabelige Samlinger ansatte Embeds- og Tjenestepersonale, om hvilke den overhovedet mente, at man for dem blandt disse, der maatte ansees for egentlige Embedsmænd, burde søge at gennemføre Principet om en passende Forbedring i Vilkkaar efter Tjenestetid.

Hvad de enkelte Samlinger angik, ansaa Comiteen det for Universitetets Bibliothekets Bedkommende utilraadeligt, førend Bibliothekets Forhold efter Indflytningen i den nye Bygning kunde ordnes, at fremkomme med noget videregaaende Forslag om Bibliothekembedsmændenes Lønning, end et saadant, der sikrede dem Bibeholdelsen af det Dyrtidstillaeg, de under lignende Prisforhold havde haft i de to sidste Aar. Særligt foreslog Comiteen, at de Bibliothekets Embedsmænd tillagte og hidtil under deres Lønninger indbefattede Legatrenter herefter maatte indbetales i Universitetskvæsturen som Lønningsbidrag, mod at Lønningerne udbetaltes under Det med det fulde Beløb i Kvæsturen, og at der udtrykkelig maatte tillægges Bibliothekaren og 1ste Underbibliothekar Ret til Pension efter Pensionsloven for dem og deres Efterladte. Samme Forslag om Pensionsberettigelse fremjatte Comiteen med Hensyn til Gartneren ved den botaniske Have. Men iøvrigt indskrænkede Comiteen sig til for Samlingernes Tjenestepersonale at foreslaae dels en Forøgelse af den egentlige Pengeløn for nogle Betjente, dels en Forbedring ved Omsetning af en Dvotadeel af Lønningerne til Byg efter en Pris af 4 Rd. pr. Tønde og aldrig under denne.

Ved Pastoralseminariet fandt Comiteen ikke Anledning til at foreslaae nogen Forbedring af Honorarerne.

For Kvæsturens Embedsmænd foreslog Comiteen Lønningerne bestemte saaledes:

Dvæstor 1,600 Rd. + 90 Td. Byg med et Tillæg af 200 Rd. hvert 5te Aar indtil 2,400 Rd.

Bogholderen 1,100 Rd. + 75 Td. Byg med et Tillæg af 100 Rd. hvert 3die Aar indtil 1,700 Rd.

Rassecentralløren 1,100 Rd. + 75 Td. Byg med et lignende Tillæg til 1,500 Rd.

Kassfereren 1,100 Rb. + 75 Td. Byg med samme Tillæg til 1,500 Rb.

Assistenten 400 Rb. + 50 Td. Byg og et Tillæg af 50 Rb. hvert 3die Aar indtil 600 Rb.

2 Skrivere hver 160 Rb. + 50 Td. Byg med et Tillæg af 30 Rb. hvert 3die Aar indtil 250 Rb.

et Bud 160 Rb. + 50 Td. Byg.

Inspectores quæsturæ 300 Rb. hver.

Da Universitetsforvalter=Tjenesterne vare bestemte til Sammen-
dragning, fandt Comiteen ikke Høie til at gjøre noget Forslag til Regulering af
de med disse forbundne Lønninger.

Med Hensyn til de øvrige Lønninger foreslog Comiteen, at Lønningen til
Secretarius consistorii blev inddragen som saadan og delt lige imellem Referen-
darius consistorii og Consistorium's Fuldmægtig, og at Fyrbøderens Løn for-
høiedes til 200 Rb. (100 Rb. + 25 Td. Byg).

Efter de fremsatte Forslag vilde de foreslaaede blotte Converteringer af allerede
bevilgede Lønningsdele til Byg ikke medføre nogen Byrde for Universitetet, i det
Ringeste ikke ud over den, som Dyrtilsløbene havde medført paa et lignende
Quantum Byg, da en Synken af Bygpriserne under 4 Rb. antoges høist usand-
synlig og desuden det Bygbeløb, ved hvilket Universitetet kom til at overtage
Risicoen, naar Prisen gik under 4 Rb., ikke vilde udgjøre mere end 1,136 Tønder.

Universitetslærernes Pengeløn vilde efter det nye System meget lidet eller
slet ikke (i Gjennemsnit vel kun for Lectorernes og Docenternes Vedkommende)
komme til at overstige det hidtilværende Beløb med Tilføjelse af de 3,400 Rb.,
som det medicinske Facultets Ligestilling fordrede. Ansattes af Hensyn til Lectorerne
isteden herfor 4,000 Rb. og beregnedes alle foreslaaede Lønninger saaledes, som de
vilde stille sig ved Begyndelsen af Finantæaaret 1858—59 (altsaa efter en høiere
Tjenesteaalder, end den nu virkelig stedfindende), vilde Udgiftsforhøielsen og Resul-
tatet af Omfribningen af Penge til Byg stille sig saaledes:

	Tilvægt.		Afgang. i Penge for- medelt Om- fribning.
	Penge.	Byg.	
1. De normerede Universitetslæreres Gage	4,000	3,885	
2. Ottende Post (extraord. Docenter o. s. v.), efter Overtøvelsen af 700 Rb. til Gageconten,		250	
3. Samlinger og Museer	850	936	(deraf 661 Tdr. ikke un- der 4 Rb.) 2,994 Rb.
4. Dvæstutudgifter, det Halve af Næstutudgiften lagt paa Communi- tetet,		257 ¹ / ₂	(50) 545 —
5. Universitetsforvalterne (ligesaa) ..	200		(200) 800 —
6. Universitetspedellerne	100		(100) 400 —
7. Den medicinske Pedel	50		(50) 200 —
Til næste Side...	4,850	5,678 ¹ / ₂	(1,061) 4,939 Rb.

	Tilvæxt.			Afgang.
	Penge.	Byg.		i Penge for- medelft Om- skrivning.
Fra forrige Side...	4,850	5,678 ¹ / ₂	(1,061)	4,939 Rb.
8. Portneren		50	(50)	200 —
9. Fyrbøderen.....		25	(25)	35 —
10. Pensionæcontoen.....	1,100			—
	5,950	5,753 ¹ / ₂	(1,136)	5,174 Rb.
Bygget i Penge à 4 Rb.....	23,014			
	28,964			
Herfra...	5,174			
	23,790 Rb.			

eller Udgiftsforøgelsen vilde omtrent medtage det Overskud, hvorpaa der efter det ovenfor Bemærkede turde gjøres Regning for Univerfitetet.

For Communitetets Bedkommende fandtes ikke Anledning til særlige Forslag.

Med Hensyn til Regentsprovsten var der ikke Foie til at foreslaae en varig Regulering for dette Viembede, ligesaa lidt som for Viceinspectøren, hvis Post var bestemt til Inddragning ved Vacance, eller for det Honorar, der er tilstaaet Lægen ved Regentsen, eller for de Honorarer, som ere tillagte de 3 Medlemmer af Stipendiebestyrelsen.

Comiteens Betænkning blev tiltraadt af Consistorium, og derpaa i det Hele, med alle Stemmer mod een, bifaldet af den academiske Lærersamling.

Ved det Lovforslag, som Ministeriet derpaa forelagde Rigsdagen, blev Comiteens Betænkning, paa et Hovedpunkt og nogle Enkeltheder nær, fulgt. Dette Lovforslag med Motiver er saalydende:

Forslag til Lov om Lønninger for Kjøbenhavns Univerfitets og Communitets Embedsmænd og Lærere.

Univerfitetet.

§ 1. Normerede Professorer og Lærere.

a. Professorerne af samtlige Faculteter ved Kjøbenhavns Univerfitet lønnes:

1. med en Pengeløn, ved den første Ansættelse af	1,200 Rb. aarlig,
efter 3 Tjenesteaar	1,400 — —
— 6 —	1,600 — —
— 9 —	1,800 — —
— 12 —	2,000 — —
— 15 —	2,200 — —
— 20 —	2,400 — —
— 25 —	2,600 — —

2. med et fast Tillæg til Pengelønnen for hver af 90 Edr. Byg aarlig.

b. De to Lectorer i det lægevidenskabelige Facultet lønnes, Enhver især, dels med en Pengeløn af 800 Rb. aarlig, der for hver 3 Aars Tjeneste stiger med 200 Rb. dog ikke over 1,200 Rb., dels med et fast Tillæg til Pengelønnen af 25 Edr. Byg aarlig.

- c. De tre normerede Docenter i de levende Sprog (Tydsk, Fransk og Engelsk) lønnes dels med en Pengeløn af 800 Rd. aarlig, der for hver tre Aars Tjeneste stiger med 200 Rd., dog ikke over 1,400 Rd., dels med et fast Tillæg til Pengelønnen af 25 Tdr. Byg aarlig.
- d. Naar en Lector i det lægevidenskabelige Facultet ndnævnes til Professor i Facultetet efter en længere Tjenestetid som Lector end 6 Aar, regnes hans Tjenestealder med Hensyn til den Lønning, hvorpaa han indtræder, fra Begyndelsen af hans 7de Tjenesteaar i normeret Plads ved Universitetet. Ved Beregningen af en Professors Tjenestetid betragtes den, hvem der er tillagt Anciennitet foran en Anden, der tidligere er udnævnt til Professor, som be-
fattet til Professor samtidig med den Sidstnævnte.

§ 2. Extraordinære Docenter. Til en Forbedring af de extra-ordinære Docenters Lønninger, der for Tiden afholdes af Universitetets Reservecfonds disponible Renter, Universitetets Budget, Udgiftspost 8, tilstaaes 2,100 Rd. og 90 Tdr. Byg aarlig.

Naar en fast ansat extraordinær Docent ved Universitetet beffikkes i en normeret Lærerplads, regnes den Tid ham tilgode med Hensyn til hans Lønning, som han i Docentstillingen har tjent mere end 6 Aar.

§ 3. Universitetets Museer og Samlinger.

- a. Ved Universitetsbibliotheket tilstaaes midlertidig, indtil en endelig Fastsettelse af Lønningerne kan finde Sted, følgende personlige Tillæg: Bibliothekaren 200 Rd., 1ste Underbibliothekar 150 Rd., 2den Underbibliothekar 100 Rd. og Budet 50 Rd. aarlig.
- b. Ved den botaniske Have lønnes Gartneren med 1,000 Rd. aarlig, saaledes at denne Løn for hver 5 Aars Tjenestetid stiger med 200 Rd., dog ikke over 1,600 Rd.; Assistenten med 500 Rd. aarlig, saaledes at Lønnen for hver tre Aars Tjeneste stiger med 100 Rd., dog ikke over 800 Rd. Til Lønningsforhøielse for Gartnersvendene og Havens andre underordnede Betjente tilstaaes 300 Rd. aarlig.
- c. Ved det zoologiske Museum lønnes Assistenten med 500 Rd. aarlig, saaledes at Lønnen for hver tre Aars Tjeneste stiger med 100 Rd., dog ikke over 800 Rd.; Conservator med 400 Rd. aarlig, saaledes at Lønnen for hvert 3die Aar stiger med 100 Rd., dog ikke over 700 Rd. Budets Løn forøges med et Tillæg af 40 Rd. aarlig.
- d. Ved det normal-anatomiske Museum tilstaaes 200 Rd. aarlig til Forøgelse af de to Professorers Lønninger og 35 Rd. aarlig i Tillæg til Anatomijenerens Løn.
- e. Ved det pathologisk-anatomiske Museum ligeledes 100 Rd. aarlig til Forøgelse af Professorens Lønning.
- f. Ved det mineralogiske Museum ligeledes 100 Rd. aarlig til Forøgelse af det til Assistance henlagte Beløb.
- g. Ved Museet for Physiologi og sammenlignende Anatomi ligeledes 100 Rd. aarlig til Forøgelse af det til Professorarbejde henlagte Beløb. Opvarteren og Skelettøren ved Museet tilstaaes et Tillæg af 40 Rd. aarlig.
- h. Ved det astronomiske Observatorium lønnes Observator med 500 Rd. aarlig, saaledes at Lønnen for hver 3 Aars Tjeneste stiger med 100 Rd., dog ikke over 800 Rd. Under Lønnen er indbefattet Betaling for calculativiske Arbejder.

§ 4. Universitetsqvæsturen. Dvæstor ved Universitetet lønnes dels med en Pengeløn af 1,600 Rbd. aarlig, saaledes at Lønnen for hver 5 Aars Tjeneste stiger med 200 Rbd., dog ikke over 2,400 Rbd., dels med et fast Tillæg til Pengelønnen af 90 Tdr. Byg aarlig. Bogholderen lønnes dels med en Pengeløn af 1,400 Rbd. aarlig, saaledes at Lønnen for hver 5 Aars Tjeneste stiger med 200 Rbd., dog ikke over 2,000 Rbd., dels med et fast Tillæg til Pengelønnen af 50 Tdr. Byg aarlig. Kassereren og Kassecontrolløren lønnes, Enhver især, dels med en Pengeløn af 1,200 Rbd. aarlig, saaledes at Lønningen for hver 5 Aars Tjeneste stiger med 200 Rbd., dog ikke over 1,800 Rbd., dels med et fast Tillæg til Pengelønnen af 50 Tdr. Byg aarlig.

Tjenestetiden for Bogholderen, Kassereren og Kassecontrolløren regnes, ved Overgang fra det ene af disse Embeder til det andet, fra den første Ansættelse i hvilketsomhelst af Embederne.

Assistenten lønnes med 600 Rbd. aarlig, saaledes at Lønnen for hver 3 Aars Tjeneste stiger med 100 Rbd., dog ikke over 800 Rbd. Til Forøgelse af Skriverens og Budets Lønninger tilstaaes resp. 130 og 65 Rbd. aarlig.

Lønnen for de 2 Inspectores quæsturæ forøges for Enhver med 100 Rbd. aarlig.

De fire Universitets- og Communitetsforvaltere tilstaaes, Enhver især, et personligt Tillæg af 100 Rbd. aarlig.

§ 5. Underordnede Betjente ved Universitetet. Enhver af Universitetets to Bedeller og Bedellen ved det lægevidenskabelige Facultet tilstaaes et personligt Tillæg af 50 Rbd. aarlig; Portneren og Fyrbrøderen ved Universitetet et Tillæg af resp. 50 og 90 Rbd. aarlig.

§ 6. Forskjellige Forretningsmænd. Den til Lønning af Secretarius Consistorii, Referendarius Consistorii og Consistorium's Fuldmægtig henlagte Sum forøges med 100 Rbd. aarlig; Forstanderen for det juridisk-practiske Selskab tilstaaes et personligt Tillæg af 100 Rbd. aarlig; ligeledes Secretæren ved den Arnæ-Mag-naanske Stiftelse et personligt Tillæg af 100 Rbd. aarlig; til Forbedring af Lønningerne ved Pastoralseminariet tilstaaes ialt 300 Rbd. aarlig.

§ 7. Bogholderen, Kassereren og Kassecontrolløren ved Universitetsqvæsturen, Bibliothekaren ved Universitetsbibliotheket og Gartneren ved den botaniske Have tillægges Ret til Pension af Universitetets Kasse for dem og deres Efterladte efter Pensionsloven af 5te Januar 1851.

Communitetet.

§ 8. Kassecontrolløren og Skriveren ved Communitetet tilstaaes hver et personligt Tillæg resp. af 100 Rbd. og 50 Rbd. aarlig; Viceinspectøren paa Regentens ligeledes et personligt Tillæg af 100 Rbd. aarlig; Lægen ved Regentens og Collegierne et Tillæg af 100 Rbd. aarlig; Portneren ved Regentens et Tillæg af 50 Rbd. aarlig.

Amindelige Bestemmelser.

§ 9. De ved nærværende Lov tilstaaede faste Tillæg i Byg til Pengelønnen betales maanedsviis efter Sjællands Stifts Capitelstaxt for det foregaaende Aars Afgrøde.

§ 10. Hvad nogen af Universitetets Embedsmænd allerede maatte have mere i Pengeløn, end der efter denne Lov tillægges ham, beholder han som personligt

Tillæg, indtil Forffjellen udjævnes ved Dyrkning efter Tjenestenaar til en højere Lønning. Det, der paa denne Maade midlertidig udredes mere til normerede Professorers Lønninger, dækkes derved, at der indeholdes et tilsvarende Beløb, dog ikke over 2,700 Rd. aarlig, af den Lønningssforøgelse, der tilfalder Professorerne i det lægevidenskabelige Facultet ved deres Ligestilling i Lønning med de andre Faculteters Professorer ifølge foranstaaende § 1.

§ 11. Denne Lov træder i Kraft fra 1ste April 1858, og bevilges for Finantsaaret 1858—1859 det Tilskud til Lønningerne, som udfordres efter samme.

Motiver til foranstaaende Lovforslag.

Ved dette saadelsom de andre Lovforslag angaaende Lønningssforbedringer, der samtids med det nærværende særlig forelægges Rigsdagen af Kirke- og Undervisningsministeriet, er det anseet uforment i Almindelighed at begrunde den Nødvendighed af en gennemgaaende Forbedring af de paagældende Embedsklassers Lønningssviltkaar, som den i de senere Aar indtraadte Forhøielse af Priserne paa alle Livsforbrødenheder og Stigen af Fordringerne til Livet i det Hele har fremkaldt. I denne Henseende har Ministeriet i ethvert Fald troet at burde indskrænke sig til at henvise til, hvad der tidligere ved de gjentagne Gange Rigsdagen forelagte Dyrktidslove er anført til Støtte for de ved disse foreslaaede ekstraordinære Finantsbevillinger, og til hvad der nu ved det forelagte Lovforslag om Lønninger for de Embedsmænd, hvis Gager udredes af Kongerigets Finantsfer, er anført til Begrundelse af Trangen til en almindelig og vedvarende Gageforhøielse.

For Kjøbenhavns Universitet ere de nuværende Lønninger regulerede ved det for Universitetet under 13de Novbr. 1844 allernaadigst approberede Normalreglement, i hvis Enkeltheder dog nogle Forandringer ere foregaaede, dels ifølge specielle allerhøieste Resolutioner førend Aaret 1849, dels ved Bevillingerne ved de aarlige Finantslove. Ifølge de saaledes bestaaende Bestemmelser ere Lønningerne for de forffjellige Faculteters normerede Professorer, saaledes som disse ere bevilgede ved Finantsloven for 1857—58, følgende:

1. Det theologiske Facultet:

1ste Professor	2,600 Rd.
2den —	2,200 —
3die —	1,800 —
4de —	1,400 —
5te —	1,200 —
	<hr/>
	9,200 Rd.

2. Det rets- og statsvidenskabelige Facultet:

1ste Professor	2,600 Rd.
2den —	2,200 —
3die —	2,000 —
4de —	1,800 —
5te —	1,800 —
6te —	1,600 —
7de —	1,400 —
8de —	1,200 —
	<hr/>
	14,600 —

3. Det lægevidenskabelige Facultet:

1ste Professor	2,000 Rd.
2den —	1,800 —
3die —	1,600 —
4de —	1,400 —
5te —	1,200 —
6te —	1,200 —
7de —	1,000 —
8de —	1,000 —
	<hr/>
	11,200 Rd.

Til næste Side... 11,200 Rd. 23,800 Rd.

	Fra forrige Side...	11,200 Rbd.	23,800 Rbd.
1ste Lector		800 Rbd.	
2den —		600 —	
		—————	1,400 —
			12,600 —

4. Det philosophiske Facultet og det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet, for hvilke Gageringen er fælles:

2 Professorer à 2,600 Rbd.	5,200 Rbd.
2 — à 2,400 —	4,800 —
2 — à 2,200 —	4,400 —
2 — à 2,000 —	4,000 —
2 — à 1,800 —	3,600 —
2 — à 1,600 —	3,200 —
3 — à 1,400 —	4,200 —
3 — à 1,200 —	2,600 —
1 Docent i Fransk Sprog og Literatur	800 —
1 — i Tysk — —	800 —
personligt Tillæg af	200 —
1 — i Engelsk Sprog og Literatur	800 —
	—————
	35,600 —

Salt 39 Professorer, 2 Lectorer og 3 Docenter

72,000 Rbd.

De øvrige Lønninger findes opførte paa den høsttrykte Oversigt, paa hvilken desuden de Lønninger ere angivne, der udredes af Communitetet.

Efterat der allerede i Maret 1853 fra Universitetets Side var blevet andraget paa en almindelig Gageforhøielse, lod Ministeriet i Slutningen af sidstafvige Aar Sagen tage under særnøjet Overveielse af Consistorium. Resultatet af de derefter førte Forhandlinger foreligger i den trykte Comitebetænkning, dateret 3die Juni d. A. Denne Betænkning er tiltraadt af Consistorium og derpaa i det Hele, med alle Stemmer mod een, bifaldet af den academiske Lærersforsamling, efterat alene Forsamlingens Flertal havde tiltraadt den Mening, at et Par Steder i Comiteens Motivering kunde ønskes anderledes udtrykte, og efterat et Ændringsforslag til et enkelt Punkt i Comiteens Forslag (om de medicinske Lectorers Gagering) og et andet Ændringsforslag til et ganske specielt Punkt vare vedtagne. Ved Lovforslaget har Ministeriet i det Hele, paa et Hovedpunkt og nogle Enkeltheder nær, sluttet sig til Lønningsforslagene i Comitebetænkningen.

Comiteen har foreslaaet Fastsættelsen af en Del af Lønningerne i Byg og dette paa en tredobbelt Maade: for en Del Embedsmænd (de normerede Professorer) et rent Tillæg i Byg, betalbart i Penge efter Sjællands Stifts Capitels-taxt, for andre dels et lignende Tillæg i Byg, dels en Ansættelse af en Quota-deel af de nuværende Lønninger i Byg, for andre endelig blot en saadan Ansættelse delvis af Gagen i Byg, saaledes at Bygget i de tvende sidste Tilfælde ikke skal tages til en ringere Pris end 4 Rbd. pr. Td.

Forsaaavidt Forslaget saaledes gaaer ud paa en Forhøielse af endel af Lønningerne ved et rent Tillæg i Byg, skjønnes der, afsæet fra den Foranderlighed, den enkelte Embedsmænds Lønning derved underkastes, ikke at være nogen væsentlig Indvending mod dette. Meget mere maa Ministeriet med Comiteen være enigt i, at denne Form for Tillægget er anbefalelig ved Stiftelser, hvis Hovedindtægtskilder ere Korn, og fordelagtig for Embedsmændene, naar Kornpriserne holde sig i en vis Høide. Men hvor Comiteen har søgt at tilveiebringe en Lønningsforbedring ved en enten udelukkende eller delvis foreslaaet Ansættelse af en Quota af Gagen i Byg, og altsaa herved har benyttet Kornpriserne eller rettere Capitelsarten paa Byg som Regulator for Priserne Stigen og Falden i Almindelighed, har Ministeriet ikke kunnet gaae ind paa Forslaget. Saavel ved de Forhandlinger, som have fundet Sted paa Rigsdagen om de tidligere Dyrtidslove, som navnlig ved de Oplysninger, der nu ere fremkomne ved Forarbejderne til det almindelige Lønningslovforslag for Kongeriget, synes det Uholdbare tilstrækkelig godtgjort i den Anskuelse, at alle Ting's Pris retter sig efter eller staaer i et fast, ikke let fluctuerende, Forhold til en enkelt Kornsort, hos os Byg. Ministeriet har derfor ikke kunnet tilraade at tilveiebringe en Gageforhøielse efter dette System. Derimod har Ministeriet

for alle dem, hvis Lønninger af Comiteen vare tilføjede forbedrede ved en Conventering af en Del af disse til Byg, i Lovforslaget optaget passende Normal-Penge-lønninger eller personlige Tillæg til de nuværende Lønninger. En Sammenligning imellem det i Comitebetænkningen og det i Lovforslaget fremsatte Forslag vil vise, at, naar Bygget regnes til 4 Rd. pr. Rd., medfører det sidste Forslag en, dog i og for sig uvæsentlig, større Udgiftsforøgelse, hvilken Forskjel imidlertid bliver forsvindende, naar Bygget, hvad der er en ikke ringe Sandsynlighed ser og vel nærmest har været Comiteens Tanke, holder sig i en Pris af 5 Rd. eller noget derover.

Med Hensyn til Lovforslagets enkelte Paragrapher havees kun nogle Bemærkninger at tilføje.

Til § 1. Om den Ligestilling i Henseende til Lønning med de andre Faculteter, der her er foreslaaet for det lægevidenskabelige Facultet, henholder Ministeriet sig til hvad derom er ytret i Comitebetænkningen.

Idet Ministeriet har fundet den Scala, der er opstillet i Comitebetænkningen for Oprykningen til høiere Lønning efter visse Tjenestear, vel begrundet i det derfor Anførte, har man dog troet at burde gjøre den Forandring i Forslaget, at en Lønning af 2,200 Rd. indtræder efter 15 istedetfor efter 16 Aars Tjenestetid, hvorved der er søgt baade at simplificere Reglen og at bringe Aldersperioderne for Oprykningen i Overensstemmelse med dem, som gælde efter de alt givne Lønningsslove og ere foreslaaede ved det almindelige Lønningssforslag for Kongeriget's Embedsmænd.

Den i Paragraphen optagne særegne Bestemmelse for Beregningen af Tjenestetiden for Lectorerne i det lægevidenskabelige Facultet er i den academiske Lærerforsamling vedtaget som Ændringsforslag til Comitebetænkningen. Selve Bestemmelsen har i høi Grad Billigheden for sig, naar der hensees til disse Stillingers Beskaffenhed som normerede Læreposter i Facultetet og med samme Forretninger som de egentlige Professorater, og til den Erfaring, der havees om, at Vacance i Facultetet forholdsvis indtræder sjældnere end i de andre Faculteter.

Til § 2. Med den her foreslaaede Forhøielse er det alene havt for Døe at forbedre de Lønninger, der udredes til de fast ansatte extraordinære Docenter. Derimod er det antaget, at de Honorarer, som af den i Paragraphen nævnte Conto afholdes for Forelæsninger, der temporært ere overdragne til forskjellige Docenter, burde holdes udenfor Lønningssloven, idet en Forhøielse af disse, saaafrømt den skulde vise sig fornøden, ligesom maa henhøre under de Udgifter, som Contoen har at bestribe af sit ordinære, ved Finantsloven bevilgede, Beløb.

Af Contoen udredes for Tiden normeret Professorlønning til en, midlertidig som Professor extraordinarius, i Universitetets Tjeneste tilbagetraadt Professor ordinarius i latinist Philologi. Det er betragtet som en Selvsølge, at denne Lønning bliver, efter den Paagældendes Tjenestetid, at ansætte efter Reglerne for de normerede Professorers Lønning ifølge foranstaaende § 1, hvilket foranlediger en Udgift under Contoen af 400 Rd. aarlig med et Tillæg af 90 Lønder Byg aarlig. Iøvrigt medfører Beskaffenheden af de her ommeldte Stillinger, der ere extraordinære, at de enkelte Lønningers Beløb ikke egne sig til fastsættelse ved Lov, hvorfor Forslaget indskrænker sig til Bevilgelse af en samlet Sum.

Om det i Paragraphens Slutning tagne Forbehold med Hensyn til Beregningen af de extraordinære Docenters Tjenestetid, naar de indtræde i normeret Plads, kan man henholde sig til det i Comitebetænkningen Ytrede.

Til § 3. Med Hensyn til, at der er gjort Forslag til en kun midlertidig Bestemmelse for Universitetsbibliothekets Personale, henvises til Comitebetænkningen, ligesom der overhovedet med Hensyn til Enkelthederne i denne Paragraph ikke vides Noget nærmere at tilføje denne.

Til § 4. Lønningerne for Bogholderen, Kassereeren og Kassecontrolløren ere optagne med et noget høiere Beløb end efter Comiteens Forslag, hvilken Forhøielse efter disse Stillingers Betydning for den hele Regnskabsføring og efter den Tid, som en tilbørlig Varetagelse af Forretningerne i disse gjør Fordring paa, baade ansæes nødvendig, og heller ikke er større end fornødent, naar man til enhver Tid skal være sikret dygtige Forretningsmænd i Posterne.

Den med Hensyn til Tjenestetidens Beregning for samme Embeder optagne Bestemmelse er naturlig begrundet i Embedernes indbyrdes Forhold.

For Universitets- og Communitetsforvalternes Vedkommende bemærkes særlig, at de ved Siden af deres Lønninger oppebære, hver især, en aarlig Godtgjørelse til Contorhold og for Reiseudgifter, der i Forhold til deres nuværende Forretninger maa anses rundelig.

Til § 7. Angaaende denne udtrykkelige Tilskikning af Pensionsberettigelse efter Lov af 5te Januar 1851 for de i Paragraphen ommeldte 5 Embedsmænd kan Ministeriet henholde sig til Betænkningen. At udstrække Bestemmelsen videre end til disse er af Ministeriet befundet ufornuddent og utilraadeligt.

Til § 8. Det er her blot at bemærke, at Viceinspectorposten ved Regentens ikke er bestemt til Inddragelse, saaledes som Ytringerne om den i Comitébetænkningen kunde lede til at antage. Derimod er Lønningen, hvormed Stillingen er aflagt, kun personlig. At Viceinspectorens Lønning noget forøges, har været Gjenstand for en af de Ændringer, som den academiske Lærerforsamling, efter det ovenfor Berørte, har vedtaget ved Comitébetænkningen.

Til § 10. Med Hensyn til Bestemmelsen i Paragraphens sidste Paasus henvises til Comitébetænkningen.

Overfigt over Lønningerne ved Kjøbenhavns Universitet og Communitet.

Efter Finantsloven for 1857/58.	Efter Lovforslaget.			
		Tillæg i Penge.	Salt Penge.	Tillæg i Byg.
A. Universitetet.	No.	No.	No.	Tdr.
1. Normerede Professorer og Lærere.				
Nuværende Gager	72,000.			
derunder:				
1ste Lector ved det medicinske Facultet	800 Rb.	400.		25.
2den Lector ved det medicinske Facultet	600 —	400.		25.
Docenten i Lybsk	1,000 —	200.		25.
— i Fransk	800 —	400.		25.
— i Engelsk	800 —	400.		25.
		1,800.		125.
Hertil 90 Tdr. Byg for hver af de normerede Professorer				3,510.
For det medicinske Facultets Egeffilling		3,400.		
ialt	72,000.	5,200.	77,200.	3,635.
2. Extraordinære Docenter af Universitetets Budget Udgiftspost 8.				
Conferentsraad Madvig	2,200 Rb.			
Professor Gislason	1,200 —			
— Allen	1,200 —			
— Schiøtz	1,000 —			
— Worsaae	600 —			
— Høyen	600 —			
Dr. ph. Brøchner	600 —			
Cand. juris Parfen (400 Rb.)	200 —			
Honorarer:				
Professor Stephens	400 —			
— Schjødt	400 —			
— Lange	600 —			
Cand. mag. Pitten	300 —			
	9,300.	2,100*)	11,400.	90.

*) Til Udreelsen af dette Beløb indvindes 700 Rb., see ovenfor Side 3.

Efter Finantsloven for 1857/58.	Efter Lovforlaget.			
		Tillæg i Penge.	Talt Penge.	Tillæg i Byg.
	Rbd.	Rbd.	Rbd.	Tdr.
3. Museer og Samlinger.				
a. Biblioteket:				
Bibliotekeren	1,600 Rbd.	200.	1,800.	
1ste Underbibliothekar,	1,050 —	150.	1,200.	
2den	550 —	100.	650.	
Et Bud	150 —	50.	200.	
	<u>3,350.</u>	<u>500.</u>	<u>3,850.</u>	
b. Den botaniske Have:				
Gartneren (fri Bolig og 6 Kvadr. Brænde)	1,200 Rbd.	400.	1,600.	
en Assistent	500 —	200.	700.	
4 Gartnersvende Portner Materialfjedler }	1,828 —	300.	2,128.	
	<u>3,528.</u>	<u>900.</u>	<u>4,428.</u>	
c. Det zoologiske Museum:				
en Assistent	500 Rbd.	200.	700.	
en Conservator	400 —	200.	600.	
Et Bud (fri Bolig)	240 —	40.	280.	
	<u>1,140.</u>	<u>440.</u>	<u>1,580.</u>	
d. Det normal-anatomiske Museum:				
Conservator, som Docent i practisk Anatomi	400 Rbd.		400.	
1ste Professor	400 —	100.	500.	
2den Professor	200 —	100.	300.	
et Bud	115 —	35.	150.	
	<u>1,115.</u>	<u>235.</u>	<u>1,350.</u>	
e. Det pathologisk-anatomiske Museum:				
en Professor	200.	100.	300.	
f. Det mineralogiske Museum:				
til Assistance	200.	100.	300.	
g. Museet for Physiologi og sammenlignende Anatomi:				
til Professorarbejde	200 Rbd.	100.	300.	
en Spvarter og Sefektor	120 —	40.	160.	
	<u>320.</u>	<u>140.</u>	<u>460.</u>	
h. Det astronomiske Observatorium:				
en Observator	450 Rbd.	250.	700.	
hvoraf 150 Rbd. er Beta- ling for calculatoriske Ar- bejder.				
en Karl	50 —		50.	
for Tilsyn med Instrument- samlingen	50 —		50.	
	<u>550.</u>	<u>250.</u>	<u>800.</u>	
Talt Samlingerne...	10,403.	2,665.	13,068.	

Efter Finantsloven for 1857/58.	Efter Lovforslaget.				
		Tillæg i Penge.	Salt Penge.	Tillæg i Byg.	
4. Universitetsqvæsturens Embedsmænd.	No.	fr.	No.	fr.	For.
Dvæstor	2,000	Rd.		2,000.	90.
Bogholberen	1,650	—	150.	1,800.	50.
Kassereren	1,600	—	200.	1,800.	50.
Kassecontrolløren	1,400	—		1,400.	50.
en Assistent	600	—		600.	
to Skrivere à 360 Rd.	720	—	130.	850.	
et Bud	360	—	65.	425.	
	8,330	Rd.	545.	8,875.	240.
to Inspectores qvæsturæ à 200 Rd.	400	—	200.	600.	
4 Universitets- og Com- munitetsforvaltere:					
1 à 1,226 Rd. 65 fr. }				1,326. 65	
1 à 1,280 — — — — — }			400.	1,380.	
1 à 1,000 — — — — — }				1,100.	
1 à 890 — — — — — }				990.	
	4,396	Rd. 65 fr.			
	13,126.	65	1,145.	14,271.	65
					240.
5. Underordnede Betjente.					
2 Universitetspebeller à 300 Rd.	600	Rd.	100.	700.	
Pebellen ved det lægeviden- skabelige Facultet	350	—	50.	400.	
Universitets-Portneren	300	—	50.	350.	
Universitets-Fyrbøderen	135	—	90.	225.	
Budet ved det lægevidensk- abelige Facultet	50	—		50.	
	1,435.		290.	1,725.	
6. Nogle af Comiteen forbigaaede Embedsmænd og Betjente.					
Forstanderen for det juridisk- practiske Selskab	300	Rd.	100.	400.	
Secretæren ved den Arne Magnæanske Stiftelse	300	—	100.	400.	
Secretarius Consistorii	200	—			
Referendarius Consistorii	200	—	100.	700.	
Consistorii Guldmægtig	200	—			
Pastoralseminariet:					
Provst Münster	400	Rd.			
Slotspæst Vaulli	600	—	300.	1,600.	
Statsraad Casse	200	—			
Organist Berggreen	100	—			
	1,300	—			
	2,500.				
Salt	2,500.		600.	3,100.	
Recapitulation:					
1	72,000.		5,200.	77,200.	3,635.
2	9,300.		2,100.	11,400.	90.
3	10,403.		2,665.	13,068.	
4	13,126. 65		1,145.	14,271. 65	240.
5	1,435.		290.	1,725.	
6	2,500.		600.	3,100.	
	108,764. 65		12,000.	120,764. 65	3,965*)

*) Af denne Udgift bliver Communitetets Andel i Qvæsturudgifterne at udrede af Communitetet.

Efter Finantsloven for 1857/58.	Efter Lovforslaget.			
	Tillæg i Penge.	Falt Penge.	Tillæg i Byg.	
B. Communitetet.	Rbd.	Rbd.	Rbd.	Tdr.
1 Kassecontrollør ved Communitetet ..	500.	100.	600.	
1 Skriver	100.	50.	150.	
Regentsprovsten	500.	500.	
Regentsportneren	250.	50.	300.	
Viceinspectøren paa Regentien	100.	100.	200.	
Lægen ved Regentien og Collegierne ..	200.	100.	300.	
Medlemmerne af Communitetsskipendie- bestyrelsen à 100 Rbd.	300.	300.	
Til at lønne et Bud: 50 Rbd.	50.	50.	
	2,000.	400.	2,400.	

Lovforslaget undergik en gennemgaaende Forandring ved Behandlingen i Rigsdagen og blev af Samme vedtaget i en hel ny Skikkelse.*) 3 Northed bemærkes herom Følgende:

Det for Universitetet særlig forelagte Lovudkast blev samlet til een Lov med de af Ministeriet samtidig forelagte Lovudkast a) om en Forbedring af Lønningerne ved den polytechniske Værestalt, b) om Lønningsforhøielse for Embeds- og Tjenestepersonalet ved Sorø Academi udenfor Lærerne ved Skolen og Opdragelsesanstalten, c) om et Tillæg til de ved Lov af 28de Marts 1855 fastsatte Lønninger for de ved de lærde Skoler i Kongeriget Danmark og ved Sorø lærde Skole og Opdragelsesanstalt ansatte Rectorer og Lærere, d) om Lønninger for de ved det Kongelige Dødstummeinstitut ansatte Embedsmænd og Betjente, hvortil endnu blev føiet Lønningerne for de ved Skolelærerseminarierne ansatte Embeds- og Bestillingsmænd.

I Spidsen af Loven blev indstødt to nye almindelige Bestemmelser. Den ene af disse angik Omsætningen af en Ovetabel af Lønningerne til Sæd, saaledes at 5 Rbd. sættes lige med en Tønde Sæd og at Sæden beregnes Embedsmænd til Indtægt med Gjennemsnitsværdien af de 4 Sædarter, Hvede, Rug, Byg og Havre efter Capitelstyrt for det foregaaende Aars Afgrøde af Hvede i det samlede Hollands-Falsters Stift og af Rug, Byg og Havre i Sjællands Stift. Den anden Bestemmelse gjaldt Cumulation af flere Embeder og gik ud paa, at den Embedsmænd, som forener flere Embeder eller offentlige Bestillinger, skal i disse sammenlagte Lønninger lide et Afdrag, saa stort som Halvdelen af alle disse Lønninger tilsammen.

For Universitetet særligt blev det foreslaaede Oprykningsystem med Alderstillæg efter visse Aars Tjeneste vedtaget usforandret. Derimod bleve Lønnings-satserne forandrede, idet der istedenfor Lovforslagets Begyndelseslønning 1,200 Rbd. med 90 Tdr. Byg blev sat en Begyndelseslønning af 1,500 Rbd. og et Maximum for Lønningen af 2,900 Rbd. med den ovenfor omtalte Sædemfrivning.

*) Rigsdagstid. for 1857, 9de Sæsf. Folketh.-Tid. Sp. 47—49, 524—59, 2911—78, 2981—3056, 3279—3354. Landsth.-Tid. Sp. 1380, 87, 1457—75, 1633—48, 1712—28. Anh. A. Sp. 429—30, 45—52, 53—64, 465—556, 825—30, 1361—70. Anh. B. Sp. 429—430. Dep.-Tid. for 1857, S. 1019—28, 1145—54, 66—69, 84—91; for 1858, S. 145—152.

For de to Lectorer ved det lægevidenskabelige Facultet og de 3 normerede Docenter i de levende Sprog ved det philosophiske Facultet blev Lønningen bestemt til 1,100 Rbd., efter 3 Aars Tjenestetid til 1,300 Rbd. og efter 6 Aars Tjenestetid lige med Professorer paa høgst Gage og fremdeles samme Alderstillsæg som disse.

For de extraordinære Docenter blev den særlige Bestemmelse i Lovforslaget om et Anciennetetsforbehold udsfukt.

Tvende nye Bestemmelser bleve tilføiede i Loven, den ene, at de Universitetslærere, som herefter ansættes, forpligtes til uden Vederlag at holde Forelæsninger ved den polytechniske Lærestanstalt, den anden, at Afgangens til Lærerposterne ved Universitetet ikke skal være indskrænket ved nogen bestemt Examen.

For samtlige Embeds- og Bestillingsmænd udenfor Lærerpersonalet blev der ikke fundet Joie til at foretage nogen Lønningsforandring eller bevilge den, Enkelte af dem ved Lovforslaget tiltænkte, Lønningsforhøielse. I Loven blev der kun særligt optaget de hidtilværende Lønninger med Tillæg af Sædomsfrivning for følgende pensionberettigede Embedsmænd: Bibliothekaren, Gartneren ved den botaniske Have, Dvæstor og Bogholderen ved Universitetsqvæsturen.

Til Lønningerne for alle de øvrige Embeds- og Bestillingsmænd blev bevilget en samlet Sum af indtil 20,000 Rbd. aarlig, hvoraf 11,000 Rbd. omskrives til Sæd. Fremdeles blev en samlet Sum af 2,700 Rbd. henlagt til Udredelsen af de Lønninger, der ere at betragte som Honorarer, hvilke udelukkes fra Sædomsfrivning. Under disse blev 100 Rbd. bevilget til Forhøielse af Regentlægens Honorar.

Sluttelig blev der i Loven tilføiet midlertidige Bestemmelser om en Begrændsning af de efter Lovens Bestemmelser udkommende Lønningstillæg og om Bibeholdelsen af de Indtægter, som Enkelte for Tiden maatte have mere end der vilde tilkomme dem efter Loven.

Den derefter udkomne Lov om Lønninger for de ved Kjøbenhavns Universitet, den polytechniske Lærestanstalt, de lærde Skoler og Sorø Academi samt det Kongelige Døvstummeinstitut og Skolelærerseminarierne ansatte Embeds- og Bestillingsmænd lyder saaledes. *)

Vi Frederik den Syvende, af Guds Naade Konge til Danmark, c. s. v. Gjøre vittentligt: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Bort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Almindelige Bestemmelser.

§ 1. Af de i denne Lov fastsatte aarlige Lønninger, der ikke ere opførte som Honorarer eller indbefattede under de for forskjellige Embeder og Bestillinger fastsatte runde Summer, ansættes 60 Rbd. af hvert af de første 5 Hundreder, 40 Rbd. af hvert af de følgende 5 Hundreder, 20 Rbd. af hvert af de næste 5 og endelig 10 Rbd. af hvert af de derefter følgende 5 Hundreder til Sæd, saaledes at 5 Rbd. sættes lige med en Lønde Sæd. Denne Ansættelse finder kun Sted, forsaavidt den giver et helt Antal Lønder, medens det øvrige Beløb ikke bliver Gjenstand for Ansættelse. Fremdeles skal den Del af den aarlige Lønning, som efter denne Be-

*) Skjøndt Loven kun delviis angaaer Universitetet, meddeles den dog her i sin Helhed for at have den samlet paa et Sted i „Meddelelsene“.

stemmelse kommer Embedsmændene til Gode, afrundes saaledes, at den udgjør et lige Antal af hele Rigsdalere, saa at det Overskydende bortfalder.

Det Quantum Sæd, der saaledes tilkommer en Embeds- eller Bestillingsmand, beregnes ham til Indtægt med Gjennemsnitsværdien af de 4 Sædarter, Hvede, Rug, Byg og Havre efter Capitelstaxten for det foregaaende Aars Aigrøde af Hvede i det samlede Lolland-Falsters Stift og af Rug, Byg og Havre i Sjællands Stift.

Den Sædværdi, som herefter kommer Vedkommende tilgode, ansættes dog i intet Tilfælde til mindre end 5 Rd. pr. Tønde. Den udbetales ham i Forbindelse med og paa samme Maade som hans øvrige Gage.

§ 2. Forener Noget flere af Staten lønede Embeder eller Bestillinger, komme de ham derfor tillagte Pengeindtægter, hvad enten disse udredes af Kongerigets Finantser eller af de i Finantsloven opførte særlige Fønds eller de ere opførte paa Monarchiets eller en anden Landdels Budget, sammenlagte i Betragtning, og bliver for Kongerigets Vedkommende det ham tilkommende Quantum Sæd at udrede med en forholdsmæssig Del af det til den samlede Lønning svarende Beløb.

§ 3. Forener Noget flere Embeder eller offentlige Bestillinger, skal han i disse sammenlagte Lønninger lide et Afdrag, saa stort som Halvdelen af alle disse Lønninger, med Undtagelse af den højeste, eller forsaavidt flere ere lige høje, en af disse; dog bør dette Afdrag aldrig overstige en Fjerdedel af den samlede Lønning. Dette Afdrag fordeles paa de forskjellige Embeders eller Bestillingers Indtægter i Forhold til disse Størrelse, men indeholdes ifølge denne Lov kun af de Lønninger, der udredes af Kongerigets Finantser eller af de Stiftelser, hvis Indtægter og Udgifter bestemmes i Finantsloven. For de nu Ansattes Vedkommende skulle Afdragene ikkun ske af de ved denne Lov fastsatte Pengetillæg.

Det forbeholdes iøvrigt nærmere at ordne dette Forhold ved de aarlige Finantslove, forsaavidt Saadant maatte vise sig nødvendigt.

Universitetet.

§ 4. Normerede Professorer og Lærere. De normerede Professorer af samtlige Faculteter ved Københavns Universitet lønnes:

ved den første Ansættelse med	1,500 Rd. aarlig,
efter 3 Aars Tjenestetid	— 1,700 — —
— 6 — — —	1,900 — —
— 9 — — —	2,100 — —
— 12 — — —	2,300 — —
— 15 — — —	2,500 — —
— 20 — — —	2,700 — —
— 25 — — —	2,900 — —

De to Lectorer ved det lægevidenskabelige Facultet og de 3 normerede Docenter i de levende Sprog lønnes:

ved den første Ansættelse med	1,100 Rd.
efter 3 Aars Tjenestetid	— 1,300 —
— 6 — — —	sættes de lige med Professorer paa	
	høgt Gage og nyde derefter samme Alderstillaæg som disse.	

§ 5. Til en Forbedring af de ekstraordinære Docenters Lønninger, der for

Tiden afholdes af Universtitetets Reservecfonds disponible Renter, Universtitets Budget, Udgiftspost 8, tilstaaes 2,500 Rbd. aarlig, hvoraf 650 Rbd. ansættes i Sæd (§§ 1—2).

§ 6. Det paalægges de Universtitetslærere, som herefter ansættes, uden særligt Vederlag at holde de Forelæsninger og lede de Øvelser i den polytechniske Læreanstalt, som henhøre under deres Fag. Afgangen til Læreroposterne ved Universtitetet skal ikke være indskrænket ved nogen bestemt Examen.

§ 7. De Indtægter, som nogle af Universtitetslærerne oppebære som Medlemmer af Stipendie- og Communitetsbestyrelsen, som Ephorer, Inspectores Quæsturæ, Referendarius Consistorii, Secretær i Consistoriet, som Hospitalslæger og som Lærere ved den polytechniske Læreanstalt, skulle ikke indbrages under Bestemmelserne i denne Lovs § 3.

§ 8. Bibliothekaren lønnes indtil videre med 1,600 Rbd., Gartneren ved den botaniske Have med 1,200 Rbd. (foruden fri Bolig og 6 Favne Brænde), Dvæstor med 2,000 Rbd., Bogholderen med 1,650 Rbd.

§ 9. Der stilles til Ministeriets Raadighed en samlet Sum af indtil 20,000 Rbd. aarlig, hvoraf 11,000 Rbd. ansættes til Sæd og udbetales efter Bestemmelserne i § 1, for dermed at lønne de ved Universtitetet, sammes Museer og Samlinger, Universtitetsqvæsturen og Communitetet antagne Bestillingsmænd og Betjente, nemlig Underbibliothekarerne, Observator ved det astronomiske Observatorium, Professorer, Conservatorer, Regentsens Provost og Viceinspector, Secretæren ved den Arne-Magnæanske Stiftelse, Consistorii Fuldmægtig, Forvaltere, Kasseren ved Dvæsturen, Kassecontrolløren, Assistenten, Gartnersvende, Bedeller, Skrivere, Portnere, Fyrbødere, Budde og Materialsnedkere, samt til Assistance ved det mineralogiske Museum, Professorarbejde ved Museet for Physiologi og sammenlignende Anatomie og Tilsynet med det astronomiske Observatoriums Instrumentssamling.

§ 10. Som Honorarer bevilges en samlet Sum af 2,700 Rbd., nemlig til Inspectores quæsturæ, Secretarius Consistorii, Referendarius Consistorii, Forstanderen for det juridisk-practiske Selskab, Lærerne ved Pastoralseminariet og Lægen.

§ 11. De i § 4 omhandlede Embedsmænd, der ikke ved denne Lov faae en Gageforhøielse af 200 Rbd., skulle, forsaavidt de have været ansatte mindst 3 Aar, som personligt Tillæg have en saa stor Forøgelse af deres nuværende Lønning, at denne forøges med ovennævnte Beløb. Forsaavidt derimod nogen af disse Embedsmænds nuværende Gage ved denne Lov forøges med mere end 30 pCt., skal Gagetillægget nedfættes til dette Beløb, og skal den saaledes fremkomne Gage være den, der tilkommer ham ifølge hans nuværende Tjenestetid. For hver tre Aars yderligere Tjenestetid forøges Gagen med 200 Rbd., indtil den naaer 2,500 Rbd. eller en Sum, der ligger mellem 2,500 og 2,700 Rbd., hvorefter den efter hver fem Aars Tjenestetid forøges med 200 Rbd., dog at den ei overstiger 2,900 Rbd. Ved den i denne Paragraph bestemte Nedsættelse af Gagen maa denne dog ikke gaae ned under 1,500 Rbd.

Den polytechniske Læreanstalt.

§ 12. De faste Lønninger ved dette Institut ansættes herefter saaledes: Lærerne i Mathematik og i Maffinlære og geometrisk Tegning lønnes som de normerede Docenter ved Universtitetet.

Lærerne i Chemi lønnes hver med 800 Rbd. aarlig.

Læreren i Physik lønnes med 400 Rd. aarlig,
Læreren i Technologi lønnes med 1,600 — —

§ 13. De ovennævnte Lærere ere forpligtede til, om forlanges, at holde de til deres Fag hørende Forelæsninger ved Universitetet. Den nuværende Lærer i Maskinlære er forpligtet til uden særligt Bederlag at forestaae Tegneundervisningen og holde Forelæsninger over den mathematiske Physik.

§ 14. Til Honorar for det Medlem af Bestyrelsen, der tiltræder samme i Sager, der angaae Institutet for Metalarbejdere, fastsættes 100 Rd. aarlig.

Til Honorarer for Forelæsninger over Mathematik, descriptiv Geometri, Naturhistorie og Bygningsfagene, samt midlertidigt over Landøkonomi og Agerdyrkingschemi bevilges 3,100 Rd. aarlig.

Paa de i denne Paragraph nævnte Honorarer komme Bestemmelserne i § 3 ikke til Anvendelse.

§ 15. Til Inspektøren, Bærkstedsforsøgeren, 5 Amanuenses, en Mechanikus og 4 Betjente bevilges en samlet Sum af indtil 4,100 Rd. aarlig, hvoraf 2,400 Rd. ansættes til Sæd.

De lærde Skoler i Kongeriget og Sorø lærde Skole og Opdragelsesanstalt.

§ 16. Paa de ved Lov af 28de Marts 1855 fastsatte Lønninger for Rectorerne og Lærerne ved de lærde Skoler i Kongeriget Danmark og ved Sorø lærde Skole og Opdragelsesanstalt skulle Bestemmelserne i nærværende Lovs §§ 1 til 2 incl. komme til Anvendelse.

§ 17. Til Inspection og Tilsyn med Skolebibliothekerne bevilges i Honorar en samlet Sum af 1,682 Rd. Ligeledes bevilges til Inspection og Tilsyn med Bibliotheket og Samlingerne i Sorø, til Lægehjælp og Universitetsopætturens Bestyrelse af Academiets Depositum i Honorar en samlet Sum af 1,810 Rd.

Paa disse Honorarer komme Bestemmelserne i § 3 ikke til Anvendelse.

§ 18. Til Pedellerne ved de lærde Skoler og Kønne høiere Realskole stilles en samlet Sum af 1,320 Rd., hvoraf 730 Rd. ansættes til Sæd, til Ministeriets Raadighed.

§ 19. Bestemmelserne i § 1 komme ikke til Anvendelse paa Lærernes Andel i Skolepengene, eller paa de Beløb, der ere tilstaaede i Husleiehjælp, Godtgjørelse for afftaaet Embedsjord og Husleilighed eller for Brændsel, til Hestehold o. desl.

Embedsmænd ved Sorø Academies Gods-, Kasse- og Regnskabsvæsen, samt ved saammes Forstvæsen.

§ 20. Inspektøren for Sorø Academies Gods- Kasse- og Regnskabsvæsen lønnes med 1,650 Rd., Bogholderen med 800 Rd. og for hver femte Aars Tjeneste et Tillæg af 200 Rd. indtil 1,600 Rd. Forstinspektøren lønnes med 1,200 Rd.

§ 21. Der stilles til Ministeriets Raadighed en samlet Sum af indtil 4,300 Rd., hvoraf 2,000 Rd. ansættes til Sæd, for dermed at lønne Kassereren, Assistenten, Gymnastikasistenten, Gartneren, Organisten, Sygevogterken, Opvartere, Budde og Gangfene ved Sorø Academies Skole og Opdragelsesanstalt, samt ved Gods- Kasse- og Regnskabsvæsenet. Ved Vacance i Kassererposten nedfattes Summen med 600 Rd.

Endvidere stilles til Ministeriets Raadighed en samlet Sum af indtil 4,750 Rd.,

hvoraf 2,700 Rd. ansættes til Sæd, for dermed at lønne 2 Skovridere, 1 Forstcandidat, 13 Skovfogeder og 2 Tilsynsmænd.

§ 22. Der bevilges en Sum af 884 Rd. i Honorarer til Præst, Byfoged, Klokker, Graver, Ringer, Arrestforvarer, Uhrmager og Skorstensfeier. Ligeledes bevilges 532 Rd. 32 f. i Honorar til Forstkassereren og det øvrige underordnede Personale ved Forstvesenet.

Det Kongelige Døvstumme-Institut.

§ 23. Forstanderen for det kongelige Døvstumme-Institut, der tillige er Førstelærer, lønnes ved den første Ansættelse med 1,600 Rd. aarlig. For hver 5 Aars Tjeneste forøges Lønnen med et Tillæg af 200 Rd., dog saaledes, at den ikke kan overstige 2,200 Rd. Den nuværende Forstander beholder, hvad han har mere, end her er fastsat, som et personligt Tillæg.

§ 24. Anden- og Tredielærer lønnes hver med 500 Rd. aarlig og fri Bolig for en Ugift. For hvert 3die Tjenesteaar erholde de et Tillæg af 100 Rd. hver, indtil Gagen er naaet til 1,000 Rd.

§ 25. Fjerde- og Femtelærer lønnes hver med 400 Rd. aarlig samt fri Bolig for en Ugift. For hvert tredie Tjenesteaar erholde de et Tillæg af 50 Rd. hver, indtil Gagen er naaet til 1,000 Rd.

§ 26. De øvrige Lærere, hvilke den intellectuelle Undervisning er betroet — hvis Antal for Tiden er 2, men ved Døvstumme-Institutets eventuelle Udvidelse vil blive 3 — lønnes hver med 300 Rd. aarlig, fri Kost og Vass som en Elev paa Institutet samt Bolig for en Ugift og erholde for hvert tredie Tjenesteaar et Tillæg af 50 Rd. hver, indtil Gagen er naaet til 800 Rd.

§ 27. Første Lærerinde lønnes med 300 Rd. aarlig samt fri Bolig for en Ugift og erholde for hvert 3die Tjenesteaar et Tillæg af 50 Rd., indtil Gagen er naaet til 600 Rd. — Anden Lærerinde lønnes med 200 Rd. aarlig samt fri Bolig for en Ugift og erholde for hvert 3die Tjenesteaar et Tillæg af 25 Rd., indtil Gagen er naaet til 400 Rd.

§ 28. Til Lønningerne for Lærerne i Tegning og Gymnastik og for Haandværkslærerne, samt for Lægen og de øvrige ved Døvstumme-Institutet ansatte Betjente ansættes en samlet Sum af 2,100 Rd. aarlig. — Haandværkslærerne tillægges derhos fri Bolig for en Ugift og Portneren fri Bolig for en Gift.

§ 29. Det Deputat af Brænde og Lys, som hidtil har været tillagt flere af Institutets Embedsmænd og Betjente, bortfalder fra den Tid, da nærværende Lov træder i Kraft, dog saaledes, at disse Emolumenter vedblive som personlige Tillæg for dem, hvis Pengeløn ikke ved denne Lov er bleven forhøiet med et tilsvarende Beløb.

Skolelærerseminarierne.

§ 30. Paa de ved Lov af 15de Februar 1857 fastsatte Lønninger til Forstanderen ved Jonstrup Seminarium og Lærerne ved alle Skolelærerseminarierne skulle Bestemmelserne i nærværende Lovs §§ 1 til 2 incl. komme til Anvendelse.

§ 31. Der bevilges for alle Skolelærerseminarierne en samlet Sum af indtil 800 Rd. i Honorarer for Seminaristernes praktiske Veiledning, Lægetilsyn, Protokolføring og deslige.

§ 32. Til Betjente og Gangfener bevilges for alle Skolelærerseminarier en samlet Sum af 416 Rd., hvoraf 250 Rd. ansættes til Sæd.

Almindelige Bestemmelser.

§ 33. Hvad Nogen maatte have mere i Løn, end der efter denne Lov tilkommer ham, beholder han som personligt Tillæg. Personlige Tillæg bortfalde med de Beløb, hvormed Gagen forøges ved Alderstillslæg.

§ 34. Hvad der i Henshold til denne Lov udredes i Hønerar eller i Lønninger af de i §§ 9, 10, 14, 15, 17, 18, 21, 22, 28, 31 og 32 udfastede samlede Summer, giver ikke Afgang til Pension, dog at de nu Ansattes Ret forbeholdes.

§ 35. Denne Lov, der træder i Kraft den 1ste April 1858, underkastes en almindelig Revision inden Udløbet af Finantsaaret 1863—64. For Finantsaaret 1858—59 bevilges det Tilskud til Lønningerne, som udfordres efter nærværende Lov.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Givet paa Bort Slet Christiansborg, den 12te Januar 1858.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Frederik R.

(L. S.)

C. Hall.

Som særlige, Loven af 12te Januar 1858 vedkommende, Bestemmelser ere, forsaavidt Universitetet angaaer, at mærke:

— Ved Lov af 19de Februar 1861 om Lønninger for de under Kongeriget's Ministerier hørende Embeds- og Bestillingsmænd med Undtagelse af selve Ministeriernes Personale § 3, sammenholdt med § 1, er med Hensyn til Beregningen af den Sæd, hvortil Lønningen efter Lov af 12te Januar 1858, § 1, omskrives for de i Lovens § 8 ommeldte Embedsmænd gjort den Forandring, at Sæden ved Omskrivningen ansættes til 4 Rd. Lønden istedenfor til 5 Rd.

— Kort efter at Loven af 12te Januar 1858 var udkommen, blev til Beilebning for Dvæsturen ved Opgjørelsen af den nødvendige Fortegnelse over de ved Loven bestemte Lønninger ved Ministeriets Skrivelse af 16de Martz 1858 meddelt Samme dels almindeligere Regler for Lovens Anvendelse i forskjellige Hovedpunkter, om hvilke dens rette Forstaaelse fremkaldte Spørgsmaal, dels en foreløbig Opgjørelse af eller Bemærkninger om Lønningssubregningen for Enkelte af Professorene og Docenterne, for hvis Vedkommende der med Hensyn til Anciennet, personlige Tillæg eller deslige Momenter kunde reises Tvivl.

De saaledes om Lovens Anvendelse i Almindelighed meddelte Regler ere givne saaledes:

ad §§ 1 og 2.

Disse Paragraphers Anvendelse stjønes ikke at kunne foranledige Tvivl eller Banskellighed, saameget mindre som der herved i det Hele kan følges samme Regler, som ere lagte til Grund ved Gjennemførelsen af Lovene af 28de Februar 1856 og 15de Februar 1857 om Udbetaling af Gagerne for Finantsaarene 1856—57 og 1857—58.

§ 3. Ved at bringe denne Paragraph i Anvendelse i Forbindelse med Forstrifterne i Lovens § 11 er det et Hovedspørgsmaal, om Afkortningen efter § 3 skal foretages før eller efter Nedsættelsen ifølge § 3, 2det Punktum.

Ligesom det i og for sig er det Naturlige og synes at være forudsat ved Lovens § 3, at Afkortningen efter denne Paragraph skal ske førend Nedsættelsen, efter § 11, saaledes forekommer det Ministeriet utvivlsomt, at denne Fremgangsmaade følger af Opstillingen i Loven og den udvetydige Hensigt med § 11, der ikkun giver nærmere Bestemmelser for Overgangstiden. Efterat nemlig § 3 uden Henvisning til de efterfølgende Paragrapher har givet den almindelige Regel for Afkortning paa Grund af, at den samme Embedsmand forener flere Embeder eller offentlige Bestillinger, og derpaa § 4 den almindelige Regel for Universtitetslærernes Lønningssatser, følger i § 11 en transitorisk Forskrift om den Begrændsning, som de efter Lovens forudgaaende Paragrapher udkommende Lønninger skulle underkastes med Hensyn til de øieblikkelige Indhavere. Naar det da i § 11, 2det Punktum, hedder „og skal den saaledes fremkomne Gage være den, der tilkommer ham ifølge hans nærværende Tjenestetid“, er derved den Lønning, som udkommer efter § 11, tydelig betegnet som det endelige Resultat af Lovens Anvendelse paa den Paa-gjældende. Med denne Paragraphens klare Hensigt vilde det komme i Strid at lade Afkortningen efter § 3 foregaae efter Nedsættelsen ifølge § 11, da i saa Fald den efter § 11 udregnede og i Loven som endelig betegnede Gage vilde blive hyderligere at nedsætte.

3 Overensstemmelse med denne Forstaaelse af Loven vil Ministeriet have den Regel for Udregningen lagt til Grund, at Afkortningen efter § 3 foretages førend Omskrivningen efter § 11, og eksempelvis bliver Beregningen følgende:

Professer Fengers nuværende Gage 1,000 Rb., bliver efter § 4, da han	
12 Aar har været Profesfor	2,300 Rb.
Som Directeur for Landbohøjskolen har han, saavidt	
vides,	1,000 —
	ialt . . . 3,300 Rb.
heri affortes det Halve af den sidstnævnte Gage efter § 3	500 —
	tilbage . . . 2,800 Rb.
hvoraf Universtitetet har at udrede ^{27/aa} og Kongerigets	
Finantser ^{10/aa} .	
Derefter bliver hans Gage ved Universtitetet	1,951 — 50 β.
Men da denne overstiger 30 pCt. af hans nuværende	
Gage ved Universtitetet med	651 — 50 —
bliver den at nedsætte til	1,300 Rb.
hvilket Beløb dog atter efter § 11 sidste Punktum for-	
høies til	1,500 —
hvilken Gage bliver den, der tilkommer ham ved Universtitetet ifølge hans nær-	
værende Tjenestetid.	

Det næste almindelige Spørgsmaal ved Anvendelsen af § 3 er, hvorvidt der foruden de i Lovens § 7 nævnte Indtægter, som udtrykelig ere undtagne fra Reglen i § 3, kunne fremtræde andre deslige Indtægter, der ikke paa en saadan Maade kunne henføres under Lønning i Embeder eller offentlige Bestillinger, at § 3 derpaa kan finde Anvendelse.

Afgjørelsen heraf vil naturligvis beroe paa Beskaffenheden af de i de enkelte Tilfælde forekommende Indtægter, hvorom fuldstændig Oplysning først vil foreligge,

naar de specielle Opgivender om hver Enkelt's Biindtægter, som Oversturen vil have at tilveiebringe, ere fremkomne.

Imidlertid troer Ministeriet til Veiledning ved Forstaaelsen af Loven i dette Punkt allerede her foreløbig at burde meddele nogle dels almindeligere, dels specielle Bemærkninger.

§ 3 nævner udtrykkelig kun „Embeder og offentlige Bestillinger“ og betegner, som det synes med Flid, de Indtægter, med Hensyn til hvilke Afkortningen skal skee, med Udtrykket „Lønning“, hvilket efter den Anvendelse, Ordet har faaet i Lovgivnings sproget ved de senere Lønningslove, umiskjendelig antyder, at der nærmest er tænkt paa egentlige Gager, der give Pensionsberettigelse, i Mod sætning til blotte Honorarer eller Bederlag for Forretninger eller Arbeide, hvormed en sliq Berettigelse ikke er forbunden. Paa den anden Side ere i Lovens § 7 enkelte saadanne Indtægter udtrykkelig undtagne fra den almindelige Regel i § 3, som i Lovens § 10 ere særlig stemplede som Honorarer, saa at Honorarer, alene som saadanne, ikke kunne siges at være undtagne fra Reglen i § 3. Herved begrundes unægtelig en ikke ringe Tvivl om, hvilken Udstrækning Bestemmelserne i § 3 skulle gives og om Paragraphens Anvendelse efter det Bemærkede kan indskrænkes til Lønninger. Men efter den Tanke, som baade Udtrykkene i Paragraphen og Anden i det Hele, der gaaer igjennem Loven, tilsiger at underlægge Bestemmelsen i § 3, ligesom ogsaa i Henhold til de Udtalelser, der om Paragraphens Forstaaelse fandt Sted ved Lovens Vedtagelse af Rigsdagen, vil Ministeriet være tilbøieligt til at antage som almindelig Regel og troer uden Betænkelighed at turde gaae ud fra, at i det Hele de Biindtægter, der ikke have Character af Gage eller Lønning, ere undtagne fra Forskriften i § 3, eller at i ethvert Fald Paragraphens Anvendelse paa dem maa forbeholdes den nærmere Afgjørelse, som forudsættes ved Paragraphens sidste Punctum.

Efter denne Betragtningssmaaede antager Ministeriet, at § 3 bliver uanvendelig paa de Godtgjørelser, der ere forenede med offentlige Hverv, som Rigsråd, Rigsdagsmand, Statsrevisor. Med Hensyn til de med Communalstillinger forbundne Indtægter vil Spørgsmaalets Afgjørelse beroe paa, hvorledes og med hvilke Rettigheder Indtægten er den Paagjældende tillagt, i hvilken Henseende de fornødne nærmere Oplysninger maae afventes, forinden Bestemmelse kan tages.

§ 4. Tjenestetiden bliver at regne fra den Paagjældendes første Ansættelse i normeret Lærer= (Professor, Lector, Docent) Plads ved Universitetet.

Vel var der i det af Ministeriet Rigsdagen forelagte Lovudkast, overensstemmende med det derom i Universitetscomité-Betænkningen indeholdte Forslag, optaget den Bestemmelse, at ved Beregningen af en Professors Tjenestetid skulde den, hvem der var tillagt Anciennitet foran en Anden, der tidligere var udnævnt til Professor, betragtes som beskiftet til Professor samtidig med denne Sidstnævnte.

Da denne Regel — efter udtrykkelig Omtale i den Betænkning, som blev afgiven af det til Lovens Behandling af Folkethinget nedsatte Udvalg — er udeladt af Loven, er det en Selvsølge, at den ikke kan bringes til Anvendelse. Altsaa vil til Exempel Professor Grams Tjenestetid, endskjøndt han i Facultetet har Plads foran Professor Kayser, der er beskiftet til Prof. extr. under 29de September 1848, blive at regne fra hans Ansættelse i normeret Plads den 22de Januar 1849.

I det Tilfælde, hvilket indtræder med Professor Bungen, at en Lector er oprykket til Professor, antager Ministeriet, at Loven kan gives tilbagevirkende Kraft,

faa at Ancienneteten kan regnes fra den Tid, da den Paagjældende ifølge Loven vilde være oprykket paa normeret Professorgage. Spørgsmaalet er iøvrigt uden praktisk Betydning, da Professor Bunken er den Æneste, med hvem dette vil blive Tilfældet, og hans Gage efter Lovens § 11 bliver, selv om hans Anciennetet først regnes fra hans Ansættelse i normeret Professorat, efter Lovens § 11 sidste Punktum 1,500 Rbd.

§ 7. Hvad der i Almindelighed er at bemærke om Anvendelsen af denne Paragraphs Bestemmelser, er alt ovenfor yttret ved § 3.

§ 11. 1ste Punktum. Ministeriet antager, at Bestemmelsen om det her bevilgede personlige Tillæg af 200 Rbd. kommer til Anvendelse ogsaa i det Tilfælde, at Afsortningen efter § 3 medfører, at det efter § 4 udkommende Tillæg til de nuværende Gager vil enten helt eller for en Del bortfalde. Naar, til Ex., Conferentsraad Werlauff, der som Overbibliothekar ved det store Kongelige Bibliothek har en Gage af 800 Rbd., skal lide Afsortning for denne i det ham efter Lovens § 4 tilkommende Tillæg og dette vil bevirke, at han intet Tillæg faaer, men at hans Gage ved Universitetet forbliver, som hidtil. 2,600 Rbd. bliver efter § 11, første Punktum, hertil at føie et personligt Tillæg af 200 —

_____ 2,800 Rbd.

2det Punktum. Ved Beregningen af hvad den nuværende Gage udgjør bliver i de enkelte Tilfælde, hvor Professorer eller Docenter for Tiden oppebære personlige Gagetillæg, disse Tillæg at sammenlægge med Normalgagen, for at indfinde det Beløb, som efter Lovens § 11, 2det Punktum, ikke maa overstrides med 30 pCt.

Naar der i samme Pasfus af Paragraphen in fine tilføies „og skal den saaledes fremkomne Gage være den, der tilkommer ham ifølge hans nuværende Tjenestetid,“ fremkommer derved i et, saavidt vides dog enkeltstaaende Tilfælde, en synderlig Inconsequens.

Dette Tilfælde indtræffer med Professor Schiern. Han er ansat i normeret Plads den 18de Mai 1851. Efter Lovens § 4 vilde hans Gage blive 1,900 Rbd. men efter § 11 kommer deri til Afgang det Beløb, hvormed Tillæget

overfliger 30 pCt. af hans nuværende Gage. ÷ 80 —

_____ tilbage... 1,820 Rbd.

hvilken Gage efter § 11 skal være den, som efter han nuværende Tjenestetid tilkommer ham.

Overensstemmende hermed vil han, istedenfor at han efter sin Professor-Anciennetet d. 1ste Jan. 1860 skulde oprykke til 2,100 Rbd. først den 1ste April 1861 oprykke til høiere Gage og da kun til . . . 2,020 —

Derimod vil til Exempel Professor Hagen i det theologiske Facultet, som først er ansat i normeret Professorplads den 16de April 1852, efter Lovens § 4 faae i Gage den

1ste April 1858 1,700 Rbd.

1ste Mai 1858 1,900 —

1ste Mai 1861 2,100 —

og saaledes fremdeles altid en høiere Gage end Professor Schiern, uagtet han er ansat senere i normeret Plads end Schiern.

Denne Inconsequents vil simpelt og i Lovens And hæves, naar der exceptionelt tillægges Professor Schiern den 1ste April 1858 den fulde efter § 4 udkommende Gage uden Decourt efter Lovens § 11. Imidlertid seer Ministeriet sig ikke besejret til nu at indvilge i en Anvendelse af Loven, der vilde stride mod dens bogstavelige Fortolkning, og Gagen for Professor Schiern bliver derfor foreløbig og efter den ovenfor fremsatte Beregning at ansætte til 1,820 Rd. Derimod vil Ministeriet være tilbøieligt til ved næste Finantslov at søge det Tillæg til Gagen udbirket, som efter det Antydede vil hæve det unægtelig opstaaede Misforhold i dette Tilfælde.

4de Punktum. Efter Paragraphens And og Henfigten med den i dette Punktum tilføiede Slutningsbestemmelse anseer Ministeriet det for at være Lovens umiskjendelige Mening, at al Medsættelse bortfalder, naar Gagen, efter Anvendelse af §§ 3, 4 og 11, 2det Punktum, bliver under 1,500 Rd. Ministeriet antager derfor, at Gageansættelserne i et enkelt Tilfælde, hvor Forholdet stiller sig saaledes, bliver at foretage vverensstemmende med denne Forstaaelse. For at nævne et Exempel vil saaledes Lector Saxtorph, hvis nuværende Gage er..... 600 Rd. efter Lovens § 4, da han er ansat den 14de Januar 1855, erholde en

Gage af..... 1,300 —
 endffjøndt Gagen ved en ligesvem Anvendelse af § 11, 1ste og 2det Punktum, ifkun vilde blive 800 Rd.

§ 33. Det ansees for at være en umiddelbar Følge af Paragraphens Indhold, at naar Normalgagen, som den Paagjældende nu oppebærer, overstiger den Gage, som efter § 4 kan tillægges ham, bliver dette overflødende Beløb af Normalgagen ogsaa at betragte som personligt Tillæg, der bortfalder med de Beløb, hvormed Gagen forøges ved Alderstillægget. Saaledes vil til Exempel Professor, Etatsraad Bornemann, der nu staaer paa 2,600 Rd., men efter § 4 ifkun vilde faae 2,500 Rd., som personligt Tillæg efter § 33 beholde..... 100 Rd. og end yderligere efter § 11, 1ste Punktum, erholde..... 200 —

ialt... 300 Rd.

hvilket samlede Beløb ved Alderstillæg skal bortfalde.

Denne Del af Skrivelsen blev meddelt det af Folkethinget i den 10de Rigsdagssession 1858 til Finantslovens Behandling nedsatte Udvalg, som i sin Betænkning over Finantslovudkastet for 1859—60 erklærede, at det ikke skjønnede rettere end, at Ministeriet i det Hele havde opfattet Loven i den And, i hvilken den var givet, og at Udvalget Intet fandt at erindre mod Fortolkningen af de enkelte Punkter*).

Skrivelsens anden Del omhandlede særlige Tilfælde, som vedkom enkelte af de normerede Professorer eller Docenter ved Universitetet, og personelle Detailspørgsmaal, der ikke egne sig til her at meddeles.

— Med Hensyn til Ansættelsen og Antagelsen af de Embeds- og Bestillingsmænd, som lønnes af de ved Lov af 12te Januar 1858 § 9 og 10 bevilgede samlede Summer, bestemte Ministeriet, efter derom at have brevvexlet

*) Jfr. Rigsdagsstid. for 10de Sess. 1858 Anh. B. Sp. 66—74, hvor den her optagne Del af Ministeriets Skrivelse findes aftrykt.

med Consistorium, ved Skrivelse af 5te Januar 1859, at der fremtidig skal forholdes saaledes:

1) Forsaavidt angaaer det under den nævnte Lovs § 9 indbefattede Tjenestepersonale:

a) Følgende hidtil af Ministeriet antagne Embedsmænd, nemlig: Bibliothekaren og Assistenten ved den botaniske Have, Assistenten ved det zoologiske Museum, Kasseren ved Universitetsqvæsturen, Universitetets Kassecontrollør, Communitetets Kassecontrollør samt Universitetsforvalterne blive fremdeles at beskikke af Ministeriet, saaledes at Ministeriet for de to forstnævnte Embedsmænds Vedkommende forbeholder sig forinden Beskikkelsen at høre Consistorium, og at der med Hensyn til Qvæsturens Kassere og Kassecontrollør fremdeles bliver at forholde efter den Kongelige Resolution af 11te Decbr. 1838, ligesom den hidtidige Fremgangsmaade bliver at følge med Hensyn til Universitetsforvalterne, forsaavidt disse Poster blive paa ny at besætte. For Secretærposten ved den Arnæ-Magnæanske Stiftelse er Bestemmelse ujnødigen, da denne ifølge Kgl. Resol. af 9de Juni 1850 § 7 skal indtages ved Vacance. (Om Besættelsen af Regentsprovstembedet forbeholdt Ministeriet sig at udvirke nærmere allerhøieste Bestemmelse i Forbindelse med den Afgjørelse, der da forestod en af den daværende Regentsprovst for kort Tid siden indgiven allerunderdanigst Ansøgning om i Naade at blive entlediget fra Embedet. Ligeledes vilde nærmere Bestemmelse om Besættelsen af Lærerposten i den practiske Anatomie blive tagen i Forbindelse med Afgjørelsen af det om den daværende Lærers Stilling efter Lønningens loven reiste, og da for Tiden under Forhandling i Consistorium staaende Spørgsmaal.)

b) For alle de øvrige Embeds- og Bestillingsmænd bliver det samlede Beløb, 10,318 Rd., som disses nuværende Lønninger udgjøre, indtil videre i rund Sum tilliet til Universitetets Naadighed, saaledes at de enkelte Lønninger blive uforandrede og at Besættelsen af de enkelte Tjenester fremdeles kan ske ganske som hidtil, kun at der, forsaavidt der ved indtrædende Leilighed ønskes Forandring i Lønningens beløb for en enkelt Tjeneste, til en saadan Forandring bliver forinden Tjenestens endelige Besættelse at erhverve Ministeriets Samtykke.

2) I Henseende til det under Lovens § 10 optagne Personale stilles paa samme Naade, til Honorarer for Referendarius Consistorii, Secretarius Consistorii, Inspectores Qvæsturæ og Lægen ved Regentens og Collegierne, i rund Sum indtil videre til Consistoriums Naadighed det Beløb, som de nuværende Lønninger udgjøre, ialt 1,100 Rd., saaledes at Bestillingerne besættes som hidtil og Honorarerne i de enkelte Stillinger blive uforandrede. Hvad de øvrige herhen hørende Stillinger angaaer, nemlig Forstanderen for det juridisk-practiske Selskab og Lærerposterne ved Pastorsseminariet, der hidtil ere besatte efter Kgl. Resolution, ville de fremdeles være at besætte af Ministeriet, der forbeholder sig ved første indtrædende Leilighed at udvirke nærmere allerhøieste Bestemmelse om Beskikkelsesmaaden.

→ Ved Skrivelse af 3die Juni 1858 har Ministeriet tilkjendegivet Qvæstor, at der om enhver Oprykning til højere Lønning efter Lovens § 4 bliver at gjøre Indberetning til Ministeriet, og at der, forsaavidt angaaer de i Lovens § 9 ommeldte mindre Tjenester eller Bestillinger, der besættes af vedkommende Samlingsbestyrere, bliver at indberette til Ministeriet, naar Personalforandring i

disse medfører Forandring i den approberede Sædomsfrivning, hvorimod der i modsat Fald, naar Lønningen bliver uforandret, ikke behøver at indhentes Ministeriets Samtykke til Udbetalingen af Lønningerne i Anledning af Personskifter i disse Tjenester.

b. Lov af 19de Februar 1861 om Lønningerne for det ved Universitetsbibliotheket og det store Kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn ansatte Embeds- og Tjenestepersonale.

Ved Forslaget til den foranomtalte Lov af 12te Januar 1858 blev det, som ovenfor S. 6 berørt, anseet for ubetimeligt allerede i dette at optage Bestemmelser om en endelig Fastsættelse af Lønningerne ved Universitetsbibliotheket, eftersom det lod sig forudsee, at disse først vilde kunne ansættes, naar Bibliotheket var henflyttet til sit nye Locale i den Bygning, som dengang stod under Opførelse, og Forretningernes Omfang da i det Hele lod sig bedømme efter de Fordringer til Arbeidskræfterne, som det udvidede Locales Benyttelse vilde gjøre. Da Bibliothekets Indflytning i den nye Bygning paatænkte iværksat i Aaret 1861, forelagde Ministeriet den i Aaret 1860 samlede Rigsdag et Lovforslag om Lønningerne ved Universitetsbibliotheket, som med Motiverne til samme*) er saalydende:

Forslag til Lov om Lønningerne for det ved Universitetsbibliotheket i Kjøbenhavn ansatte Embeds- og Tjenestepersonale.

§ 1. Ved Universitetsbibliotheket i Kjøbenhavn lønnes Bibliothekaren med 1,600 Rd. aarlig; for hver 5 Aars Tjenestetid tilstaaes ham et Tillæg af 200 Rd., dog kan Lønningen ikke overstige 2,200 Rd.; 1ste Underbibliothekar lønnes med 1,000 Rd. aarlig; for hver 5 Aars Tjenestetid gives ham et Tillæg af 200 Rd., dog kan Lønningen ikke overstige 1,600 Rd. Paa disse Lønninger komme Bestemmelserne i Lov af 12te Januar 1858 om Lønningerne for Kjøbenhavns Universitets Embedsmænd og Betjente §§ 1 og 2 til Anvendelse.

§ 2. For at vederlægge den fornødne Medhjælp ved Besørgelsen af Forretningerne ved Universitetsbibliotheket stilles en Sum af 1,900 Rd. aarlig til Raadighed for Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, af hvilken Sum 1,750 Rd. dækkes af den ved Lønningsloven af 12te Januar 1858 § 9 til Ministeriets Raadighed bevilgede Sum af 20,000 Rd. aarlig. Af de tilbageblivende 150 Rd., der tilskydes af Universitetets Kasse, ansættes 82 Rd. til Sæd og udbetales efter Bestemmelserne i samme Lovs § 1.

Motiver til foranstaaende Lovforslag.

Ved det Udkast til en Lønningslov for de ved Kjøbenhavns Universitet ansatte Embedsmænd og Betjente, som af Ministeriet i Aaret 1857 blev forelagt den da samlede Rigsdag (see Rigsdagstid. for 9de Sæsf. 1857, Anh. A. Sp. 465—556), blev det anseet utilraabeligt dengang at fremkomme med noget endeligt Forslag om Universitetsbibliothekpersonalets Løn, eftersom det lod sig forudsee, at Forretningernes Omfang vilde stige efter Bibliothekets Henslytning i dets nye Locale, og Ordningen af Forholdet derfor burde udsættes, indtil Bibliothekets Krav lod sig beregne, naar det nye Locale blev taget i Brug. Samme Hensyn blev taget ved Lovens Vedtagelse af Rigsdagen (see Rigsdagstid. for 9de Sæsf. 1857, Anh. B. Sp. 414) og

*) See Dpt. Tid. for 1860, S. 1017—19.

i Lovens § 8 gives en kun midlertidig Bestemmelse for Bibliothekarens Løn. Bibliothekets Indflytning i den nye Bygning paatænkes iværksat i Maret 1861, hvorom det fornødne Forslag er optaget i Finanslovudkastet for Finantsaaret 1861—62. Tidspunktet er saaledes kommet til den endelige Fastsættelse af Lønningsforholdene ved Bibliotheket, som nu søges tilveiebragt ved nærværende Lovforslag.

De nuværende Embedsmænd og Betjente ved Universitetsbibliotheket og de dem tillagte Lønninger ere følgende:

Bibliothekaren, der lønnes med.....	1,600 Rb.
1ste Underbibliothekar.....	1,050 —
2den Underbibliothekar.....	550 —
Et Bud.....	150 —

Efter Indflytningen i det nye Locale vil det allerede under Bibliothekets hidtilværende Benyttelse indskrænkede Personale blive aldeles utilstrækkeligt. Foruden at det nemlig er paatænkt, saamtidig med Bibliothekets Aabning i den nye Bygning, at uboide Bibliothekstiden med een Time daglig, er det at forudsæe, at Benyttelsen vil blive langt større, som Folge af at Lokalet i det Hele bliver bedre og mere tilgængeligt, ligesom det er nødvendigt, at der raades Bud paa den nu bestaaende Mangel, at Læsestuen idelig maa forlades af den Embedsmænd, der nærmest har at passe samme. Hertil kræves, at der ved Siden af det nuværende Personale maa ansættes to Medhjælpere eller Amanuenses til at have fast Plads paa de to nye Læsestuer.

Efter Lov af 12te Januar 1858 er der alene tillagt Bibliothekaren Pensionsberettigelse. Efter Lovforslaget tilsigtes samme Afgang til Pensionsberettigelse tilstaaet den 1ste Underbibliothekar. Dette ansees efter den hele Besskaffenhed og Vigtighed af den 1ste Underbibliothekars Embede og med Hensyn til Snffeligheden af at bevare dygtige Personligheder, der have vunden Dvelse i og Interesse for Bibliotheksforretninger, ligesom at være begrundet i Billighed og Stemrende med Bibliothekets Tarv, og har desuden ved Behandlingen af Lønningsloven af 12te Januar 1858 i Rigsdagen allerede vundet dennes Udtalelser for sig (sfr. Folketh. Tid. for 9de Sess. 1857, Sp. 3017 ff.).

Lønningsbeløbene ere anfatte i Forhold til Embedernes Betydning og til Gagerne i tilsvarende Stillinger, hvori en særegen Fagdygtighed og videnskabelig Dannelse udfordres.

Den til Medhjælp ved Forretningerne i Lovforslagets § 2 optagne runde Sum er bestemt til at afholde Lønninger til 2den Underbibliothekar, de to Amanuenses og Budet. Af den ved Lønningsloven af 12te Januar 1858 § 9 bevilgede runde Sum udredes følgende Lønninger til Bibliothekets Personale:

1ste Underbibliothekar.....	1,050 Rb.
2den Underbibliothekar.....	550 —
Budet.....	150 —
	Salt.....
	1,750 Rb.

Denne Sum vil, naar 1ste Underbibliothekars Lønning efter Lovforslaget overgaaer til de lovbestemte Lønninger, helt staae til Raadighed og af den foreslaaede Assistancessum til Bibliotheket

	1,900 —
vil saaledes kun.....	150 Rb.
være yderligere at udrede af Universitetets Kasse.	

Ved Lovforslagets Vedtagelse af Rigsdagen*) undergik det i formel Henseende den Forandring, at der, for at saule i een Lov Bestemmelserne om Lønninger til Universitetet og det store Kongelige Bibliotheks Embedsmænd, til Loven blev overført de Lønningsbestemmelser for det sidstnævnte Bibliothek, der vare optagne i et Rigsdagen til samme Tid forelagt Lovudkast om Lønninger for de under Kongerigets Ministerier hørende Embeds- og Bestillingsmænd med Undtagelse af

*) Rigsdagstid. for 1860, 12te Sess. Folketh. Tid. S. 13, 460—66, 549, 1255—84, 2197—2200; 3969, 6515—16. Landsth. Tid. S. 704, 950, 1501—2, 1721—22. Anh. A. Sp. 835—40, 1605—6, 1847—48. Anh. B. S. 31—32, 895—96.

felve Ministeriernes Personale. Med Hensyn til Lovforslagets Indhold forandrede det kun i eet Punkt og til Gunst for Embedsmændene, idet den i Forslagets § 1 optagne Bestemmelse om, at Loven af 12te Januar 1858 § 1 og 2 skulde være anvendelig paa Sødomskrivningen for disse Embedsmænd, udgif af Loven, hvorved de almindelige og fordelagtigere Bestemmelser i Lov af 19de Febr. 1861 om Lønninger for de under Kongerigets Ministerier hørende Embeds- og Bestillingsmænd med Undtagelse af selve Ministeriernes Personale § 1 og 2 om Sødomskrivningen eo ipso kom til at gjælde for Bibliothekets Embedspersonale. I Forbindelse med denne Forandring udgif den sidste Passus af Lovforslagets § 2 om Omsætningen af 82 Rd. til Sæd af det Beløb, hvormed den ved Lov af 12te Januar 1858 § 9 fastsatte runde Sum i Henhold til Loven blev forøget.

Den derefter udfomne Lov om Lønningerne for det ved Universitetsbibliotheket og det store Kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn ansatte Embeds- og Tjenestepersonale er saalydende:

Vi Frederik den Syvende, af Guds Naade Konge til Danmark o. s. v. Gjøre vitterligt: Nigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samthkke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Ved Universitetsbibliotheket i Kjøbenhavn lønnes Bibliothekaren med 1,600 Rd. aarlig; for hver 5 Aars Tjenestetid tilstaaes ham et Tillæg af 200 Rd., dog kan Lønningen ikke overstige 2,200 Rd.; 1ste Underbibliothekar lønnes med 1,000 Rd. aarlig; for hver 5 Aars Tjenestetid gives ham et Tillæg af 200 Rd., dog kan Lønningen ikke overstige 1,600 Rd.

§ 2. For at vederlægge den fornødne Medhjælp ved Besørgelsen af Forretningerne ved Universitetsbibliotheket stilles en Sum af 1,900 Rd. aarlig til Naadighed for Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, af hvilken Sum 1,750 Rd. dækkes af den ved Lønningsloven af 12te Januar 1858 § 9 til Ministeriets Naadighed bevilgede Sum af 20,000 Rd. aarlig, der forøges med 150 Rd., som tilskydes af Universitetets Kasse.

§ 3. Ved det store Kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn lønnes Bibliothekaren med 1,600 Rd. aarlig; for hver 5 Aars Tjenestetid tilstaaes ham et Tillæg af 200 Rd., dog kan Lønningen ikke overstige 2,200 Rd. — To Underbibliothekarer lønnes hver med 1,000 Rd. aarlig; for hver 5 Aars Tjenestetid gives dem et Tillæg af 200 Rd., dog kan Lønningen ikke overstige 1,600 Rd.

§ 4. Til at vederlægge den fornødne Medhjælp ved Besørgelsen af Forretningerne ved det store Kongelige Bibliothek stilles en Sum af 3,200 Rd. aarlig til Kirke- og Undervisningsministeriets Naadighed.

§ 5. Paa de i § 1 og § 3 fastsatte Lønninger komme Bestemmelserne i Lov af 31te Marts 1860 § 5 til Anvendelse. Af de i § 2 og § 4 bestemte runde Summer, 1,900 Rd. og 3,200 Rd., ansættes to Femtebele til Sæd og udbetales efter Bestemmelserne i samme Lovs § 5.

§ 6. Denne Lov træder i Kraft den 1ste April 1861. Den underkastes en almindelig Revision inden Udløbet af Finantsaaret 1865—66.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Givet paa Vort Slot Christiansborg, den 19de Februar 1861.

Under Vort Kongelige Haand og Segl.

Frederik R.

(L. S.)

D. G. Menrad.

— Den ved Loven af 19de Febr. 1861 § 2 til Ministeriets Raadighed stillede Sum af 1,900 Rd. aarlig til at vederlægge den fornødne Medhjælp ved Besørgelsen af Forretningerne ved Universitetsbibliotheket har Ministeriet, efter Brevvevling med Consistorium, ved Skrivelse af 29de Marts 1861 (til Consistorium og Dvæster) bestemt at skulle fordeles saaledes:

2den Underbibliothekar.....	800 Rd.
de 2de Medhjælpere, som blive at antage,	
den Ene.....	400 Rd.
den Anden.....	350 —
	<hr/>
	750 —
Bibliothekets Bud.....	250 —
Universitetets Fyrbøder for Udførelse af Fyrbødertjenesten i Bibliotheksbygningen.....	100 —
	<hr/>
	1,900 Rd.

saaledes at $\frac{2}{3}$ af hver af disse Lønninger ansættes til Sæd og udbetales efter Bestemmelserne i Lønningsloven af 31te Marts 1860 § 5.

c. Lov om et extraordinært Pensionstillæg til en Professorenke.

Et Pensionstillæg er tillagt Enken efter Professor ved Kjøbenhavns Universitet P. M. Møller ved følgende Lov:

Vi Frederik den Syvende, af Guds Naade Konge til Danmark o. s. v. Gjøre vitterligt: Rigsdagen har vedtaget, og Vi ved Bort Sauttykke stadfæstet følgende Lov:

Afdøde Professor ved Kjøbenhavns Universitet Poul Martin Møllers Enke, Eline Hansine Møller, født Bülow, tilstaaes til den hende af Statskassen tillagte Enkepension et Tillæg af 100 Rd., der bliver at udrede af bemeldte Universitets Kasse.

Den ved denne Lov foranledigede Udgift bevilges for Finantsaarene 1856—58. Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Givet paa Vort Slot Frederiksborg, den 4de Marts 1857.

Under Vort Kongelige Haand og Segl.

Frederik R.

(L. S.)

Haall.

Lovudkastet med Motiverne vare følgende:

Udkast til Lov om et Pensionstillæg for Enken efter Professor ved Kjøbenhavns Universitet Poul Martin Møller, Eline Hansine Møller, født Bülow.

Afdøde Professor ved Kjøbenhavns Universitet Poul Martin Møllers Enke, Eline Hansine Møller, født Bülow, tilstaaes til den hende af Statskassen tillagte Enkepension et Tillæg af 100 Rd., der bliver at udrede af bemeldte Universitets Kasse.

Motiver til foranstaaende Lovudkast.

Bed allerhøieste Resolution af 7de Juni 1839 blev der tillagt afgangne Professor ved Kjøbenhavns Universitet Poul Martin Møllers Enke, Eline Hansine Møller, født Bülow, en aarlig Pension af Statskassen af 200 Rd., saaledes at de 100 Rd. deraf skulde bortfalde, naar hendes yngste Barn fyldte 18 Aar. Da dette Tidspunkt nu er indtraadt, har Enken indgivet et allerunderdanigst Andragende om

tydelige naturhistoriske Samlinger, nemlig blandt Hans Majestæt Kongens particulære Samlinger, der dengang nylig vare blevne Staten skænkede og bestemte til at forenes med Statens andre, dermed ensartede Samlinger.

Efter denne Indledning behandlede Comiteen Sagens Hovedspørgsmaal, om det var mest hensigtsvarende, ligesom hidtil, at have tvende Museer, eller at samle disse til eet fælles Museum. Hvis man turde blot see hen til Videnskabens Lærv og forudsætte, at Vidlerne vare ubegrænsede, maatte man vistnok — mente Comiteen — foretrække tvende Instituter af denne Art. Men da en Begrændsning af de Pengemidler, som anvendes til de naturhistoriske Museer, er en Nødvendighed, navnlig i en Stat af Danmarks Omfang og med dets Ressourcer, maatte Comiteen erklære sig for at anvende Vidlerne samlede til eet, efter en rigtig Plan anlagt Museum, der vilde kunne opnaae en langt større Fuldstændighed og vare istand til at anskaffe meget kostbare, for Videnskaben vigtige Gjenstande, som man ved at fordele Pengene paa to Hovedsamlinger maatte undvære. Dertil kom, at det i et Museum af saa stort Omfang, som det forenede vilde blive, blev muligt at optage enkelte ældre historiske Samlinger, uden at Museets Sammenhæng og Overkuelighed i samme Grad derved vilde forstyrres, som i det mindre. Men endnu udhævede Comiteen et andet og vigtigt Hensyn, som med Styrke talte for en Forening af de ligeartede Hovedsamlinger til een, nemlig Hensynet til de aandelige Kræfter, som skulde bestemme og ordne Naturgjenstandene i de forskjellige Afdelinger. Comiteen paaviste ved dette Punkt nærmere, hvorledes det ved Foreningen vilde opnaaes, at der blev sikret samtlige Afdelinger af Museet en aldeles fagtyndig nærmere Bestyrelse, hvorved Museets Ordning atter overordentlig vilde fremmes og i samme Grad dets Hensigt befordres. De Fordele, hvilke baade Museet, som saadant, og Videnskaben, Universitetslærerne samt de specielle Bestyrere, vilde have af en saadan Tingenes Orden, syntes at være saa store, at de rigelig maatte veie op mod de Fordele, som Tilstedeværelsen af 2de Museer vilde frembyde. Heller ikke skjønnes det, at nogen større Vanskelighed vilde indtræde ved Bestyrelsen af det ene større Museum end ved Bestyrelsen af hvert af de mindre, da de specielle Fagtyndige vilde blive Bestyrere af de enkelte Afdelinger. Forsaavidt man nødvendig maatte indrømme, at en vis Enhed i Planen for Gjenstandenes Opstilling burde gaae igjennem hele Museet, som ogsaa for at fremme den hensigtsmæssigste Fordeling af Gjenstandene, vilde det være hensigtsmæssigt at lade samtlige Overbestyrere danne et Museumsraad til at varetage de flere Museers Fællesanliggender.

Ved Foreningen af de to Hovedsamlinger, den Kongelige og Universitetets, kunde Tanken kun være, at begge skulde, som en Enhed, tilhøre Universitetet, der da kun kunde modtage det Kongelige Museums Samlinger paa de Betingelser, at det erholdt de Indtægter, som vare henlagte til disse, og den Bygning, hvori de ere opstillede.

Særlig gjorde Comiteen opmærksom paa de Vanskeligheder for Foreningen, der frembød sig i den Omstændighed, at Universitetets Samlinger ere knyttede til de grevelig Moltkeske Legater og bære Grev Moltkes Navn, en Vanskelighed, som dog mentes at kunne fjernes ved Overenskomst med Besidderen af Grevskabet Vregentved om de Forandringer i Legaternes Fordeling, der maatte vise sig tilraadelige. Ved en lignende Overenskomst vilde efter Comiteens Mening ogsaa den anden Side af denne Vanskelighed kunne hæves. Universitetsmuseerne bære nu Grev

at maatte beholde det fulde hidtil af hende oppebaarne Pensionsbeløb, og til Opfyldelse af dette har Indenrigsministeriet i Udkastet til Finantsloven for Finantsaaret 1857—58 § 12 under Pensionscontoen foreslaaet det attraaede Tilskud af 100 Rbd. til Pensionen tillagt Enken. Det af Folkethinget i indværende Rigsdags-session til Finantslovens Behandling udsatte Udvalg har imidlertid ønsket det taget under Overveielse, om Sagen, der angaaer Bibeholdelsen af en tilstaaet Pension, ei vedkom Monarkiet, og har tillige for det Tilfælde, at dette Spørgsmaal maatte besvares benægtende, udtalt sig for, at Udgiften opførtes paa Universitetets Pensionsconto og at Sagen indbragtes for Rigsdagen ved et særligt Lovforslag. Indenrigsministeriet har, næst i det sidste Punkt at erklære sig enigt med Finantsudvalget, overladt det til Kirke- og Undervisningsministeriet i den omspurgte Henseend at indhente Finantsministeriets Betænkning og derefter at fremme Sagen paa den af Finantsudvalget foreslaaede Maade. Under Anliggendets videre Forhandling i Overensstemmelse hermed har Finantsministeriet antaget det for utvivlsomt, at det omhandlede Pensionstillæg ikke kan overtages paa Fællesbudgettet, efterat Statens Pensionsbyrde ifølge allerhøieste Resolution af 21de Juni 1856 er fra 1ste Juli næstefter delt saaledes, at Fællesbudgettet kun overtager Pensionerne til Fællesadministrationens Embedsmænd samt disses Enker og Børn. Efter denne Udtalelse fra Finantsministeriet har Kirke- og Undervisningsministeriet med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvilken af de to Pensionscontoor, enten Kongeriget's særlige eller Kjøbenhavns Universitets, det da nærmest paahviler at bære den her omhandlede nye Pension, troet i Forening med Indenrigsministeriet at maatte erklære sig for Pensionens Udredelse af Universitetets Kasse.

I Overensstemmelse hermed forelægges nærværende Lovudkast, hvilket den afdøde Prof. Poul Møllers almenne bekendte Fortjeneste af Videnskaben og den danske Literatur vistnok gjør det ufornuødent yderligere at begrunde.

Lov af 29de December 1862 om det Kongelige naturhistoriske Museums Overgang til Kjøbenhavns Universitet.

I Aaret 1848 blev der allerede af Consistorium nedsat en Comite, (Professorerne Orsted, Schouw, Larsen, Forchhammer, Eschricht og Steenstrup) for at anstille en omfattende Undersøgelse af samtlige naturvidenskabelige Samlinger ved Universitetet, deres indbyrdes Forhold og deres Stilling til andre naturvidenskabelige Samlinger i Kjøbenhavn, navnlig med Hensyn til nye Bygningsforetagender ved Universitetet. Denne Comite, der, førend dens Forhandlinger vare tilendebragte, mistede to af sine Medlemmer ved Døden, afgav sin Betænkning under 30te Juni 1852 og indsendte den ved Skrivelse af 7de Januar 1858 til Consistorium.

Comiteen indskrænkede sig til blot at behandle de egentlige naturhistoriske Museer, og henlede i sin Betænkning først Opmærksomheden paa de Samlinger, der vedrøre Zoologien og Mineralogien og navnlig paa det Kongelige naturhistoriske Museums paa den ene og Universitetets dermed ligeartede Samlinger paa den anden Side. Den gav en sammentrængt, men omstændelig Fremstilling af disse Samlingers Hovedbestanddele, Local- og Bestyrelsesforhold. Som Resultat af denne fremgik det, at de to Hovedmuseer, det Kongelige og Universitetets, igrunder havde sat sig det samme Formaal og gik i de selvsamme Retninger for at naae dette. Da der ingen sælles Plan var for deres Virksomhed, kunde de samme Gjenstande blive anskaffede, præparerede og opstillede paa begge Steder. Dette gjaldt imidlertid ikke alene om disse to Museer; selv indenfor Universitetets Samlinger manglede den nødvendige Samvirken. Derhos bemærkede Comiteen, at der foruden hine Hovedsamlinger endnu fore fandtes ikke ube-

A. G. Moltkes Navn og efter en Forening af disse Museer med Statens øvrige Museer til et stort Rigsmuseum vilde denne Benvænnelse unægtelig mindre egentlig betegne det samlede Museums Oprindelse og Betydning. Men det vilde være en Værsfag at bevare Grev Moltkes Navn i Forening med Statens Museer. Derfor antog Comiteen, at af Rigsmuseets Afdelinger, det zoologiske og mineralogiske-geognostiske Museum, burde fremdeles det ene, og navnlig det sidste, fremdeles bære Navn af det grevelige Moltkeske mineralogiske Museum. Ligeledes kunde Staten vistnok ønske, at indenfor det zoologiske Museum Grev Moltkes Navn fremdeles blev bevaret i Benvænnelsen for den Afdeling, der omfattede det i sin Tid europæisk besjendte Parti af hans Dyresamling, nemlig Conchyliensamlingen.

Med Hensyn til Localet for Samlingerne fremsatte Comiteen et Forslag til Samlingernes Opstilling i de Bygninger, der havde, for det Tilfælde, at den paa-tænkte Opførelse af en ny Museumsbygning ikke i den nærmeste Tid skulde komme istand.

Had de botaniske Samlinger angik, som for Hovedstaden findes samlede paa eet Sted, antog Comiteen det usandsynligt, at Noget skulde ønske denne Samling adspaltet i flere.

Af Samlinger, der uden at høre til de egentlig naturhistoriske, delvis ere naturhistoriske, delvis tilhøre Fag, som man ikke sædvanlig regner blandt de rent naturhistoriske, men snarest anseer som Anvendelsen af disse, omhandlede Comiteen sluttelig Universitetets zootomisk=physiologiske Samling. At der til Grundlag for Forelæsningerne over den saakaldte sammenlignende Anatomi eller til Fremstillingen af Hovedformerne indenfor Organsystemerne, hvis Virksomhed Physiologien skal søge at fremstille, maatte være en afgrændset egen Samling, derom vilde der neppe kunne være mere end een Mening. Derimod kunde man være mindre enig om det Omfang, en saadan Samling burde have, og det mulige organiske Forhold, hvori den egentlige zoologiske og den zootomisk=physiologiske Samling kunde stilles til hinanden. Spørgsmaalet blev da, hvorvidt de til enhver af Samlingerne hørende Præparater af hele Dyr eller Dele af Dyr nødvendig maatte gjentages i begge Afdelinger, eller hvorvidt de fortrinnsvis maatte være i den ene. Det Sidste mente Comiteen at være det Rigtigste og ansaa det for hensigtsmæssigst, at det zootomisk=physiologiske Museum væsentlig kom til at omfatte Grundlaget af de zootomisk=physiologiske Forelæsninger og altsaa til at bestaae af en Samling af Organernes vigtigste Former og Udviklingsstrin, repræsenteret saavidt muligt ligeligt igjennem hele Dyreriget og opstillet efter Organsystemerne, hvorimod alt, hvad der kan anvendes paa at fremstille saadanne specielle Former af disse, som ligge udenfor den Kreds, der til slikt fuldstændigere Overblik er nødvendigt, men som udfordres og ere uundværlige til nøiere Bestemmelser af levende og uddøde Dyrorganismer eller til Opfattelsen af disse's Livsforhold, burde anvendes paa at gjøre Samlingen af Præparater ved de enkelte Dyrklasser indenfor det større zoologiske Museum saa fuldstændigt som muligt. En organisk Forbindelse mellem det zootomisk=physiologiske Museum, saaledes som dette ved sin daværende virksomme Bestyrer havde udviklet sig, og det egentlige zoologiske Museum, saaledes som det vilde blive sammensat af flere ensartede Museer, mente Comiteen hensigtsmæssigst vilde kunne bevirkes derved, at det zootomisk=physiologiske Museum med Selvstændighed, o: egen Bestyrer og eget Budget, traadte som 4de Led ind i Række med de naturhistoriske Museer og at dets Bestyrer ligeledes indtraadte i et af disse's Bestyrere dannet

fælles Raad, samt derved, at der af Indholdet af de zoologiske og de zootomiske Museer foranstaltes nogen Dndeling.

Sluttelig yttrede Comitteen om Veterinærskolens zoologiske Samling, at den, som hovedsagelig beregnet paa Veterinærvidenskaben som practisk Videnskab, stod uden anden Berøring med de naturhistoriske Museer, end at der kunde blive Spørgsmaal om, hvorvidt et eller andet Stykke fandt bedre Plads i et andet Museum, og hvorvidt der derved kunde blive Plads for Gjenstande i Veterinærskolens Samling, som favnedes i denne.

Om den Del af Betænkningen, som angik det zootomisk-physiologiske Museum, dissentierede dets Bestyrer, Prof. Eschricht, og udviklede i et Separatum sin afvigende Mening om dette Punkt. Heri søgte han at begrunde den Paaastand, at det nævnte Museum i intet Tilfælde burde overlades til Professore i Zoologi, og at end mindre Museernes Forening burde ledsages af en Oplosning og Adspaltelse af det allerede bestaaende Museum for den sammenlignende Anatomi. Dette Separatvotum blev særskilt imødegaaet af Proff. Forchhammer og Steenstrup, der paaviste Misforstaaelsen, som laa til Grund for Prof. Eschrichts Opfattelse af Betænkningens Indhold i dette Punkt, hvilken med saa Ord, gif ud paa, at den sammenlignende Anatomi, som selvstændig Videnskab, skulde have et Museum for sig selv, og at dette, saafremt den sammenlignende Anatomi ingen egen Docent havde, skulde være underlagt Professore i Physiologi, eller hvis denne ikke var det voren, da en anden, kun under ingen Betingelse Professore i Zoologi.

I Henhold til Comitebetænkningen blev Sagen derefter bragt for den academiske Lærereforsamling, som med Stemmestyrke vedtog, at den stillede i Bero en passende Tid, indtil det viste sig, om ikke et Forslag til en Forening som den af Comittees Flertal foreslaaede maatte fremkomme fra Bestyrelsen for det Kongelige naturhistoriske Museum. Saaledes henstod Sagen, indtil Consistorium, efter Foranledning af Ministeriet, i Aaret 1858 atter tog den under Overveielse og lod en ny Comite af Professore (Eschricht, Fenger og Gram) sammentræde med Directionen for det Kgl. naturhistoriske Museum (Forchhammer og Steenstrup) for at forhandle Spørgsmaalet om de forskjellige naturhistoriske Museers Forening.

Førend denne Comite havde sluttet sine Forhandlinger, indkom der paa samme Tid, som der i Aaret 1859 blev foretaget en Udvidelse af Universitetets mineralogiske Museers Locale, Indstilling til Ministeriet fra Consistorium om en foreløbig Forening af det Kongelige naturhistoriske Museums mineralogiske Afdeling med Universitetets mineralogiske Samling. Denne Forening blev af Ministeriet bifaldet, dog under Forventning af, at den fornødne Bevilling ved Finansloven for 1860—61 blev meddelt til, at det Kongelige naturhistoriske Museum afgav til Universitetet af sit Tilskud fra Finansskassen den Pønning og de Indtægtsbidrag, som hidtil af Tilskuddet havde været henlagte til det Kgl. Museums mineralogiske Afdeling*).

*) Om denne Indlemmelse vil det nærmere blive meddelt paa sit Sted nedenfor under Afsnittet om de videnskabelige Samlinger.

Efterat Spørgsmaalet om den mineralogiske Afdelings Overgang til Universitetet saaledes var blevet udfondret af den almindelige Sag, afgav Comiteen, der da ved Statsraad Fengers Udnævnelse til Finanzminister havde mistet et af sine Medlemmer, sin Betænkning under 27de Juli 1859*). I Hensyn til hvad der af den tidligere Comite var yttret erklærede den sig bestemt for Hensigtsmæssigheden af, at de 2de zoologiske Samlinger bleve forenede til een, under Universitetet hørende almindelig Samling. Denne Forening ansaa Comiteen ønskelig i økonomisk Hensende, men fremfor alt anbefalelig af Hensyn til de aandelige Kræfter, som beskæftiges ved Samlingerne. Navnlig mentes Foreningen at ville bewirke en Forandring i de ugunstige Forhold, hvorunder den egentlige Universitetsdocent i Zoologien hidtil og længe havde maattet virke, idet hans Tid og Kræfter væsentlig havde maattet anvendes paa Museumsforretninger. Dertil kom den øiensynlige Fordel, som det ved Tilveiebringelsen af et nyt Locale for Museerne vilde være kun at have eet samlet Museum.

Med Hensyn til Vilkaarene for Overtagelsen af det Kongelige Museums naturhistoriske Samlinger opstillede Comiteen som første Betingelse, at dette Museums Gaard i Stormgade med deri værende Inventarium gif over til Universitetets Eiendom. Dernæst fandt Comiteen, at Universitetet som Bederlag for de Forpligtelser, det paadrog sig, maatte sikkes det Tilskud, som Staten gav sit Museum, dengang 7,424 Rbd. Uagtet Universitetet vilde have et billigt Krav paa at erholde et Bidrag til Opførelsen af den nye Bygning for de forenede Museer, forment Comiteen dog, at Universitetet burde frajalde dette Krav, hvis Statskassen fandtes villig til, istedenfor det aarlige Tilskud, at udbetale Universitetet den tilsvarende Capital eller omtrent 198,000 Rbd. eller at meddele Universitetet et Indskrivningsbevis for en tilsvarende Sum.

Sluttelig fremsatte Comiteen Forslag til en forhøjet Lønning for de ved det Kongelige Museum ansatte Inspectorer, hvilken antoges at burde bestemmes til 800 Rbd. Begyndelseslønning og Alderstillæg af 200 Rbd. hvert 3die Aar til 1,800 Rbd. Naar Lønningerne saaledes forbedredes, antoges Universitetet at maatte være berettiget til at fordrø, at Inspectorerne vejelvis uden særlig Godtgjørelse skulde holde Forelæsninger over deres specielle Afdeling af Zoologien.

Betænkningen blev derefter forelagt den academiske Lærersamling, som eenstemmig tiltraadte det deri fremsatte Forslag, idet den derhos bemyndigede Consistorium til, forsaavidt det maatte være nødvendigt, at gjøre mindre Forandringer i det Foreslaede, naar Universitetet tilfikkedes de i Betænkningen nævnte Høvedederlag for Overtagelsen af de Kongelige Samlinger. Consistorium sluttede sig ligeledes i Hovedsagen til det i Comitebetænkningen Yttrede og Foreslaede og tilføiede, ved at tilstille Ministeriet Sagen, ifkun den Bemærkning, at det vistnok maatte anses hensigtsmæssigst, at det af Staten hidtil givne Tilskud til det Kgl. Museum kapitaliseredes eller converteredes til et Indskrivningsbevis, men at Consistorium dog i Betragtning af, at Anliggendet kunde møde Vanskelighed, havde tænkt sig Sagen ordnet saaledes, at Tilskuddet blev tillagt Universitetet ved en særlig Lov.

I Overensstemmelse med de saaledes førte Forhandlinger og den foreliggende

*) Findes aftrykt i Rigsdagstid. for 11te Sess. 1859, Auh. A. Sp. 477—492.

Comitebetænkning, som Ministeriet i det Væsentlige tiltraadte, blev der af Samme forelagt Rigsdagen følgende Lovudkast*):

Forflag til Lov om det Kongelige Museums Overgaa til Kjøbenhavns Universitet.

§ 1. Det Kongelige naturhistoriske Museums Samlinger overgaae til Kjøbenhavns Universitet og forenes med dets naturhistoriske Museer fra 1ste April 1860 at regne, fra hvilken Tid Universitetet bestrider alle Udgifterne ved Samlingernes Vedligeholdelse, videnskabelige Ordning og Forøgelse og lønner de ved det Kongelige naturhistoriske Museum nu ansatte Embedsmænd og Betjente, der ved Forandringens Indtrædelse overgaae i Universitetets Tjeneste.

§ 2. Det Kongelige naturhistoriske Museums Gaard i Stornigade i Kjøbenhavn med alt i denne værende Inventarium bliver fra 1ste April 1860 Universitetets Eiendom. Fremdeles udredes fra samme Tid af Kongerigets Finantsfer, som Bidrag til Universitetet for Afholdelsen af de Udgifter, der følge af Overtagelsen af Museets Samlinger, et Tilskud af 8,000 Rb. aarlig, under hvilket indbefattes det, ifølge allerhøieste Resolution af 11te August 1848, under Navn af det Lundske Legat til at lønne en Videnskabsmand som Inspector ved den af Professor Dr. phil. P. B. Lund skænkede Samling af fossile Levninger fra Brasilien henlagte Beløb af 360 Rb. aarlig af Finantskassen.

§ 3. For Inspectorerne ved de under Universitetet samlede naturhistoriske Museer bestemmes Gagen til 800 Rb. for hver, hvorhos der for hver tre Aars Tjeneste tilstaaes dem et Tillæg af 200 Rb. aarlig; dog kan Gagen ikke overstige 1,800 Rb. aarlig. Disse Lønninger ansættes til Sæd efter samme Regel, som indeholdes i Lov af 12te Januar 1858 om Lønningerne for de ved Kjøbenhavns Universitet med flere Undervisningsanstalter ansatte Embeds- og Bestillingmænd. Inspectorerne forpligtes til at holde offentlige Forelæsninger over deres specielle Afdeling af Naturhistorien uden særligt Vederlag, medmindre et saadant allerede derfor er tilstaaet.

§ 4. Ved første indtræffende Afgang blandt de nuværende tre fra det Kongelige naturhistoriske Museum til Universitetet overgaaende Inspectorer nedfattes Inspectorernes Antal til to, til hvilken Tid der da kan antages en Assistent, som lønnes paa samme Maade, som det i Lov af 12te Januar 1858 § 9 ommeldte Tjenestepersonale.

§ 5. For Finantsaaaret 1860—61 bevilges det Tilskud til Lønningerne, som udfordres efter nærværende Lov.

Motiverne til Forflaget indeholdt efter en Oversigt over Sagens Behandling — hvilken forbigaaes her som alt meddelt i det Forudskiftede — følgende Bemærkninger til Lovforslagets enkelte Paragrapher:

ad § 1. Af det Kongelige naturhistoriske Museums 5 Inspectorposter henstaae to (for den mineralogiske og for den 4de zoologiske Afdeling) vacante. Foruden Inspectorposterne er ved Museet ansat en Conservator, der tillige er Foreviser, og et Bud, der tjener som Arbeidsmand ved Museet og som Portner ved Museets Gaard. Begge disse Tjenester ere ogsaa for Tiden ledige.

*) See Rigsdagstid. 11te Sess. 1859 Anh. A. Sp. 471—482. Folketib. Tid. Sp. 630—660; Anh. B. Sp. 545—552.

ad § 2. Tilskuddet af Finantserne til Museet er ved Finantsloven for 1859—60 bevilget og ved Finantslovudkastet for 1860—61 foreslaaet bevilget med 7,424 Rbd., foruden omtrent 500 Rbd. til Bygningernes Vedligeholdelse (§ 10 F. b.). Med Hensyn til det „Lundske Legat“ blev det ved Rgl. Resolution af 11te August 1848 bifaldet, at den af Dr. P. B. Lund skænkede Samling af brasilianske Fossilier med dertil hørende andre Samlinger, baade den da allerede herværende Del af denne og den, der kunde ventes hidsendt fra Brasilien, maatte indlemmes under det Kongelige Museum for Naturvidenskaberne som en særegen Afdeling af dette, og et Beløb af 360 Rbd., der udgjør 4 pCt. Rente af den Capital 9,000 Rbd., som Samlingens Tilveiebringelse anslaaes at have kostet Giveren, aarlig udredes af Finantskassen saamt under Navn af det Lundske Legat henlægges til at lønne en Videnskabsmand af Faget som Inspector ved denne. I Kraft af denne allerhøieste Resolution er Inspectorposten ved denne Samling ansøgt som en særlig Tjeneste i Finantsloven for 1850—51, see Udgiftsbilag VII, 1, Lit. b. For Tiden er Inspectoratet for denne Samling overdraget en af Inspectorerne for Museets zoologiske Afdelinger, der ved Siden af sin Gage ved Museet oppebærer Legatet og fremdeles efter Museets Overgang til Universitetet vil beholde denne paa samme Maade.

ad § 3. Med Hensyn til de nuværende Inspectoreris Gager, som ere opgivne i den vedlagte Comitébetænkning, bemærkes, at under de anførte Gagebeløb ere de Tillæg medregnede, som Inspectorerne have erholdt ved den midlertidige Fordeling af den forrige Overinspectorgage, nemlig den ældste Inspector 200 Rbd. og de to andre hver 100 Rbd. aarlig. Af de nuværende Inspectorer ere de to Kongeligt ansatte i Museets Tjeneste i Aaret 1843, den Tredie constitueret i Aaret 1848 og saft ansat i Aaret 1849. Ved Paragraphens Slutningsbestemmelse er sigtet til, at en af Inspectorerne er tillagt et Honorar af 600 Rbd. aarlig for at holde specielle entomologiske Forelæsninger ved Universitetet.

Lovforslaget kom ikke videre end til første Behandling i Folkethinget.

Som det af Lovforslaget vil være bemærket, bleve de vigtige, paa Sagens tidligere Trin af Universitetet forhandlede, Spørgsmaal om Universitetets forskjellige naturvidenskabelige Museers indbyrdes Forhold og Stilling efter Foreningen og om Tilveiebringelsen af Museumsbygningen, ganske som det var iagttaget ved Consistoriums Forslag, holdte udenfor Lovforslaget. Da Ministeriet agtede at forelægge den i October 1860 sammentrædende Rigsdag et Lovforslag om Anliggendets Ordning i dets hele Omfang, hvorunder navnlig vilde høre en Plan for Museernes Formaal og fremtidige Virksomhed og for Indretningen af Bestyrelsesforholdene indenfor Universitetets Omraade, anmodede Ministeriet ved Skrivelse af 26de Mai 1860 Consistorium om at underkaste Sagen en hertil sigtende fornøjet Overveielse og derefter følgende Behandling af den academiske Lærerforsamling.

Efter denne Begjæring nedsatte Consistorium en Comité (Rector universitatis, Statsraad Bornemann, Conferentsraad Forchhammer, Statsraad Eschricht og Professor Steenstrup) til at tage Sagen under Behandling.

Til samme Comité overdrog Consistorium fremdeles, i Anledning af en særlig Opfordring af Ministeriet, at tage under Overveielse, om det af Hensyn til, at det physiologisk-zootomiske Museums Locale baade efter sin Beliggenhed og hele øvrige Betskaffenhed, der vilde nødvendiggjøre en Hovedreparation, maatte ansees for mindre hensigtsmæssigt, ikke paa en eller anden Maade skulde lade sig gjøre at tilveiebringe et andet og bedre Locale for Museet end det til samme nu benyttede Kælderrum.

Comitéen, som just, da den var ved Afslutningen af sit Arbejde, ved Døden blev berøvet sin Formand, afgav sin Betænkning under 22de April 1862.

Comiteen delte sig i to Undercomiteer. Den ene af disse bestaaende af de 2de Bestyrere af Universitetets mineralogiske og zoologiske Museer, der tillige vare Directeurer for det Kongl. naturhistoriske Museum, blev det overdraget at gjøre Udkast til Organisationsforholdene og derom at conferere med Inspectorerne ved det Kongl. Museum.

Den anden Undercomite, bestaaende af samme Medlemmer og Bygningssinspector, Professor Hansen, blev det derimod overdraget at forberede et Udkast til den eventuelle Bygning med Tegning og Overslag.

Den af den førstnævnte Undercomite afgivne Betænkning angik dels alt hvad der vedkom Museernes Indbegreb eller Omfang, Formaal, Bestyrelsesforhold indenfor Universitetet, Budgetter og Regnskaber, dels de almindelige Forordringer til den nye Bygning for det forenede zoologiske Museum.

Den første Del af Betænkningen begyndte med Besvarelsen af det Spørgsmaal, der af sig selv stillede sig forrest, nemlig: i hvilket Omfang Begrebet af de naturhistoriske Museer, der maatte kunne sættes i Forhold til hinanden eller i en vis Samvirken med hinanden, vilde være at tage.

I denne Henseende vare alle Comiteens Medlemmer enige i den Betragtning, at der herunder ikke vel kunde indbefattes andre end de tre egentlige naturhistoriske Museer, det mineralogisk-geognostiske, det botaniske og det zoologiske.

Disse tre Museer, der vel fra Universitetets Standpunkt forsaavidt udgjøre en Enhed, som de staae i tre Videnskabers Tjeneste, der indenfor Universitetet danne en sluttet Gruppe og som i Virkeligheden have talrige Berøringspunkter med hinanden og mange Fællesinteresser, mente Comiteen at burde fremdeles vedblive at staae selvstændige og uafhængige af hinanden, ogsaa efterat en Sammensmeltning af Universitetets og det Kongelige naturhistoriske Museums ensartede Samlinger ifølge det tidligere Forslag og Lovudkastet havde fundet Sted, dog saaledes at de paa Grund af hine Berøringspunkter og af deres Stilling i samme høiere Undervisningsanstalts Tjeneste maatte være forpligtede til at tage visse Hensyn til hinanden. Ethvert af disse Museer burde saaledes afgive til de andre alle saadanne Gjenstande, som aabenbart ikke naturligt høre under deres eget Omraade, men under de andres, og som ved Gaver, Indsamlinger eller paa andre Maader mere tilfældig vare komne dertil. Omvendt burde ogsaa ethvert af Museerne optage under sit Omraade de Grupper eller hele Klasser af Gjenstande, som ifølge fælles Aftale mellem Overbestyrerne efter Videnskabens Standpunkt maatte anses nærmest at henhøre under det ene eller det andet af dem.

I et ganske andet Forhold end det, hvori disse tre Museer maatte stilles til hinanden, stod det p^hysiologiske Museum, som saadant, til disse, og derfor, saavel som af practiske Hensyn, havde Comiteen ikke kunnet optage dette Museum med imellem de egentlige naturhistoriske og dem, hvilke Ministeriets Skrivelse nærmere angik.

Det p^hysiologiske Museums Udgifter vare siden Anskaffelsen i 1841 af Professor Eschrichts Privatsamling, der tjente til Grundlag, blevne bestridte af den Sum, der i Universitetets Budget særlig er anvist til Apparatet for de p^hysiologiske Forelæsninger ved det medicinske Facultet, under hvilket saavel Docenten som Museet er henregnet. P^hysiologien var en Videnskab, der i de forskjellige Perioder og under de forskjellige Lærere var bleven og endnu bliver holdt snart mere paa det

comparativ-anatomiske, snart mere paa det kemisk-physiske Standpunkt, og som Følge heraf vilde det physiologiske Museum snart fortrinnsvis forsynes med zootomiske Præparater, snart med physiske og kemiske Apparater, hvoraf hvert enkelt maaskee med fuldt saa megen Ret vilde kunne finde sin Plads i et af Universitetets andre Museer eller Samlinger. Et særligt Museum vilde i hvert Fald Docenten i Physiologi ikke kunne undvære. Om end det zoologiske Museums zootomiske Afdelinger maatte naae et nok saa betydeligt Omfang, vilde han dog have at vedligeholde et særligt physiologisk-zootomisk Apparat ifølge samme Nødvendighed, som paa den anden Side det videnskabelige zoologiske Studium maatte stille den Fordring, at kunne ved det zoologiske Museum uddanne det fornødne zootomiske Apparat i det Omfang og med det Tilfuit, som den zoologiske Forsknings Tare fordrer, — paa begge Sider naturligvis dog kun forsaavidt deres økonomiske Hjælpemidler tillade det. Ved forudgribende Forholdsregler at ville lægge Vaand paa Videnskabens naturlige Udvikling vilde altid være at betragte som i høi Grad uhenigtsmæssigt. Medens enhver Sammensmeltning af det zoologiske og det physiologiske Museum, eller en Optagelse af det ene i det andet, ikke kunde billiges og kun vilde hæmme begges Hensigtsmæssighed, vilde det dog være indlysende, at en Tilslutning (en Juxtapositi) af disse to Museer, saaledes navnlig, at begges Indhold opstilledes saa nær ved hinanden som muligt, vilde være særdeles ønskelig, ja endog være et væsentligt Gode, især naar, som det hos os er Tilfældet, det physiologiske Museums anatomiske Apparat allerede har naaet et saa anseeligt, i enkelte Retninger endog et saa betydeligt Omfang, at det i disse træder op som et væsentligt Supplement til vore zoologiske Museer, som de nu ere. I en og samme Bygning vilde de imidlertid ikke kunne opstilles, efterat den til de forenede naturhistoriske Museer udsætte Plads af Universitets-Tirkanten udmod Krystalgaden er bleven saameget indskrænket ved Bibliotheksbygningens Henlæggelse med Erden imod samme Gade og den herved nødvendigjorte Udsjorselsport paa dette Sted. Der stod da kun tilbage at ønske begge Museers Bygninger saa nær hinanden som muligt. For Diebliffet stillede Forholdet sig forsaavidt heldigt, som det physiologiske Museums nuværende Locale støder saagodisom umiddelbart op til Byggepladsen for den forventede nye Bygning for det zoologiske Museum. Men da det nuværende Locale for det physiologiske Museum nødvendigvis snart maatte ombyttes med et andet, havde Comiteen kun at ønske, at ogsaa dette maatte komme til at staa i et nogenlunde gunstigt Localforhold dertil.

I Henseende til Museernes Formaal mente Comiteen, at, saasnart de Kongelige mineralogisk-geognostiske og zoologiske Samlinger vare bleve optagne i eller forenede med Universitetets tilsvarende Samlinger, burde Formaalet for Universitetets tre naturhistoriske Museer — det mineralogiske, botaniske og zoologiske — være: paa bedste og syldigste Maade, og syldigere end hidtil har kunnet see, at understøtte Universitetet som videnskabeligt Institut og som Undervisningsanstalt i alle Retninger af dets Virksomhed for at udbrede Kundskab om de tre Naturriger, fremme Studierne af disse og befordre de naturhistoriske Videnskabers egen Fremvæxt.

Til disse Diemed skulde de i Museerne optagne Samlinger efter bedste Evne o: efter de til Raadighed stillede økonomiske og personlige Kræfter

a) i Almindelig hed stræbe efter til en vis Fylde — ikke til Artsfuldstændighed og ikke til Overflødighed, men med en efter Videnskabens Standpunkt,

Tiden og Forholdene lempet fornøstigt Begrændsning — at give et anstueligt Overblik over de Former og Gjenstande, der henhøre til de tre Naturrigger, efter deres naturlige Slægtskab og med deres Udvikling i Tiden og Rummet;

b) særlig søge at oplyse i det Enkelte alle de Retninger, i hvilke Universitetet indenfor disse tre Videnskabers Omraade enten allerede giver en specielle Undervisning eller senere maatte agte at give den, og et saadant særligt fast Formaal burde det være at oplyse Danmark og de danske Vilandes Naturfrembringelser, hvorfor ogsaa Museerne i denne Retning skulde stræbe efterhaanden at nærme sig Fuldstændighed i Artsrepræsentationen;

c) fremdeles frembyde det nødvendige Materiale til videnskabelige Undersøgelser baade for de naturhistoriske Studerende og for Videnskabsmænd af Faget, saa at disse Arbejder kunde blive til nye Kilder for Videnskabens Berigelse og Uddannelse.

Som en mundgaaelig Betingelse for Opnaaelsen af disse Siemed maatte Samlingerne være ordnede og opstillede saaledes, at de kunde tjene til Belæring baade for et større almindeligt Publicum (hvorved forstodes et ikke fagkyndigt eller dog et mindre = fagkyndigt), for hvilket de paa egne Tider skulde være aabnede,*) og for de paa forskjellige Udviklingsstrin staaende Studerende ved Universitetet, samt for Enhver, der attraaer virkelig Kundskab i Naturriggerne eller i enkelte Retninger af disse. I alle deres Afdelinger maatte de være let tilgængelige for at kunne efter bestemte vedtagne Regler være benyttelige for Lærerne i Faget og for enhver Videnskabsmand. Studiesamlinger, beregnede paa de Studerendes Tary, maatte anlægges i alle tre Museer i det Omfang, som de enkelte Videnskaber fordrede det, og stilles i saa nær Forbindelse med Auditorierne og Studieværelserne som muligt.

I det Hele maatte, efter Comitens Mening, Museerne anses for desto bedre at opfylde deres Bestemmelse, jo mere de paa den ene Side afgave Midlet til de naturhistoriske Videnskabers egen Berigelse og paa den anden Side bleve Redskaber, hvorved Kundskaber i disse udbredtes.

Hvad Museernes Bestyrelsesforhold indenfor Universitetet angik, bemærkede Comiteen, at uagtet den Uafhængighed, der blev hævdet de tre Hovedmuseer i Naturhistorien ligeoverfor hinanden indbyrdes, var der dog Fællesinteresser og Fællesforpligtelser ligeoverfor Videnskaben og Universitetet, der paa-lægge dem at tage flere Hensyn til hinanden; dette mente Comiteen vilde paa den fordelagtigste Maade opnaas, naar Overbestyrerne af de tre Museer, der tillige ere professores ordinarii i de tre naturhistoriske Fag, danne ligesom et fast Collegium, et Slags Museumstraad, som ikke alene vilde have at overveie alle sige Spørgsmaal, der indbyrdes maatte reise sig imellem Museerne under deres Bestræbelser for paa bedste Maade at naae deres Formaal, men ogsaa alle almindeligere, Museernes Fællesinteresser berørende Spørgsmaal, der fra Universitetets Overbestyrelse, Consistorium eller Ministeriet, maatte blive det forelagte.

Overbestyrelsen af hvert af de tre Museer burde, efter Comitens Anstuelse, i Reglen være knyttet til den normale Professorpost i den respective Retning, hvori Museet er anlagt, altsaa: for det mineralogisk-geognostiske Museum

*) Til Veiledning igennem Museet mentes der til det større Publicums Brug, saasnart Foreningen var udført og Museet opstillet, at maatte udgives en kortfattet Oversigt over Samlingerne.

vilde professor mineralogiæ et geognosiæ, for det botaniske Museum (med den botaniske Have) professor botanices ordinarius, for det zoologiske Museum professor zoologiæ ordinarius blive Overbestyrer. Kun undtagelsesvis og under særegne personlige Forhold mentes den, efter Consistoriets Indstilling og med Ministeriets Samtykke, at kunne gaae over til en professor extraordinarius i vedkommende Fag ved Universitetet eller til en af de andre ved Museet ansatte videnskabelige Kræfter; men Overbestyrelsen for hvert enkelt Museum burde i det Heles Interesse, og navnlig for at forebygge en meget skadelig Adspjittelse af det sammenhørende Heles Afdelinger, stedse blive samlet og ikke deles mellem to eller flere. Indenfor ethvert af de tre Museer vilde Bestyrelsen være at udøve efter visse af Ministeriet billige Grundtræk.

I det forenede mineralogisk-geognostiske Museum antoges Overbestyreren at kunne overkomme Bestyrelsen ved Hjælp af to Assistenten, af hvilke den ene vilde tilkomme ifølge Foreningen, og i det botaniske Museum med den allerede der ansatte faste Assistent, der tillige er Bibliothekar og ansat som Inspector ved Herbarierne.

I det zoologiske Museum vilde Bestyrelsen, efter Foreningen, blive mere sammensat, baade fordi det var det Museum, der ved Foreningen fik den største Udvidelse, og det, i hvis Tjeneste de fleste videnskabelige og tekniske Kræfter fra det Kongelige Museum vilde overgaae. Om denne fremsatte Comiteen følgende Forslag:

Overbestyrelsen af det forenede zoologiske Museum overtages i Analogi med de andre Universitetsmuseer og Læreapparater af professor ordinarius i Zoologien, men den specielle Bestyrelse af Museets enkelte Hovedafdelinger overtages dels af ham, dels af de dertil specielt ansatte Afdelingsinspektorer, nemlig de tre fra det Kongelige Museum overgaaende Inspektorer, hvis Antal imidlertid ved indtrædende Vacance skal indskrænkes til to, saaledes at der til den Tid dog ansættes en Assistent istedenfor. Til Hjælp ved de enkelte Afdelingers Bestyrelse kan fremdeles ogsaa den Universitetsmuseet adjungerede, oprindelig af det Doltkeffe Legat lønede, Assistent anvendes, forsaavidt Tiden fra de øvrige ham paahvilende Arbejder maatte tillade det.

Enhver af de nævnte Inspektorer overtager, i Overensstemmelse med de ham tidligere paahvilende Forpligtelser og tilkommende Rettigheder, den videnskabelige specielle Bestyrelse af de samme Afdelinger af det forenede Museum, hvilke for vare ham betroede ved det Kongelige Museum; han varetager altsaa, som hidtil, Afdelingernes Ordning, Opstilling og Etikettering samt Forøgelse og anvender i disse Diemed den for hver Afdeling paa det almindelige Museumsbudget ansatte Conto og aflægger Regnskabet derfor; han udfører de Afdelingen specielt vedkommende Indkjøb og Bytninger, fører dens Protokoller og Correspondance og har Tilshyn med den Afdelingerne tilstaaede Conservations- og Præparationshjælp; i det Hele paahviler det ham at uddanne sin respective Afdeling, saa godt han formaaer, imod Museets almindelige og specielle Formaal i Videnskabens og Oplysningens Tjeneste. Det er forresten en Selvsølg, at en saadan Afdeling, idet den iøvrigt varetager den almindelige Repræsentation af Formerne, indtil en vis Grad kan og bør være tillige et Udtryk for Bestyrerens specielle videnskabelige Studier. I et lignende Forhold stilles Overbestyrerne til den eller de Afdelinger,

som komme til at staae under ham umiddelbart, eller middelbart igjennem den Museet dertil givne Assistance.

I Forbindelse hermed paaviste Comiteen, hvorledes de ved Museerne alt ansatte Inspectorer, Assistenten og Præparatorer vilde i Overensstemmelse med det Foreslaede finde Anvendelse. Om Overbestyrelsen selv tilføiede Comiteen Forslag til følgende nærmere Bestemmelser:

Det paaligger Overbestyrelsen at have Overtilsyn med Museet i dets Helhed, og den har derfor ogsaa et almindeligt Ansvar selv for de Afdelinger, som have særlig Bestyrelse; den paaseer, at der ser de forskjellige Afdelingers Opstilling og Etiketering samt Tilgængelighed bliver Ensartethed, og vedtager efter Drøftelse med de særlige Bestyrere de Regler, der i disse Henseender skulle følges; den leder alle Fællesanliggender og fører den fælles Brevvevling; almindelige Indsamlinger for flere Afdelinger besørjes af Overbestyrelsen, og Indsamlinger af betydeligere Omfang, der forberedes indenfor de særlige Afdelinger, maae i Museets Fællesinteresse indberettes til denne. Almindelige Sendinger til Museet modtages af denne, og den fordeleer Indholdet til de vedkommende Afdelinger, o. s. v., o. s. v.

Til Drøftelse af Sager af Interesse for alle Museets Afdelinger sammenskalder Overbestyrelsen periodiske (maanedlige) Møder med Bestyrerne og leder Forhandlingerne i disse; den samler de enkelte Regnskaber og de Beretninger, der aarlig maae afgives over de enkelte Afdelingers Fremgang, og sender disse med sine egne til Consistorium og Ministeriet; den er overhovedet det regulære Medlem imellem alle de enkelte Afdelinger og Universitetets Overbestyrelser.

Med Hensyn til Fordelingen af Arbeidet mellem de ved Museerne anbragte videnskabelige Kræfter maatte Comiteen fra Universitetets Standpunkt særlig fremhæve, at Overbestyrerne, de normerede Professorer i de tre naturhistoriske Fag, have deres Hovedvirksomhed som Universitetslærere og som almindelige Repræsentanter for deres Videnskaber ved Universitetet, og at Museernes almindelige og speciellere Bestyrelse er en mere underordnet Del af deres Embedspligter, medens Bestyrerne for de specielle Afdelinger have deres Hovedvirksomhed i Museets Bestyrelse og de dermed sammenknyttede specielle Forskninger og den underordnede som Docenter i deres specielle Fag. Ligesom Universitetet derfor maatte vente, at det professorales ordinarii i og for Museerne paalagte Arbejde, ved Hjælp af den Museerne i forskjellige Form tildelede Assistance, begrænsedes saaledes, at den større Del af deres Tid kunde offres paa Forelæsninger og videnskabelige Studier, saaledes maatte det paa den anden Side ogsaa vente, at den Docentvirksomhed, der i Overensstemmelse med tidligere Betænkninger og det fremlagte Lovudkast paa lagdes Specialbestyrerne, indskrænktes saaledes, at deres Hovedvirksomhed ikke derved kom til at lide. Kun ved at fastholde en saadan Begrænsning vilde Universitetet undgaae større Collisioner imellem disse Dobbeltvirksomheder eller Nødvendigheden af at ansætte endnu flere Kræfter ved de forenede Museer. Comiteen antog, at ethvert billigt Hensyn til de Studerendes Lærdom var taget, naar der blev tilbudt disse halvjaarlig en Specialforelæsning indenfor en af de tre Hovedrækker i Dyreriget, og mente derfor, at der i Embeds Medfør burde af Inspectorerne kun fordres et saadant halvjaarligt Cursus skiftevis, ligesom ogsaa, at dette Cursus burde være indskrænket til saa ugentlige Timer (2—3).

Til Slutning erindrede Comiteen endnu med Hensyn til disse gjensidige Forhold imellem Personalet og Museet om den Lov, der hersker ved alle velordnede

Museer og som ogsaa for det senest ansatte Personale ved vore Museer er gjort gjældende, den at ingen maa anlægge private Samlinger i samme Retning som de Samlinger, ved hvilke han er ansat og for hvilke han er ansvarlig eller medansvarlig. Dette vilde altsaa gjælde for samtlige Overbestyrere og for de enkelte Specialbestyrere i deres respective Fag. Forsaavidt en Bestyrer eller Overbestyrer var i Besiddelse af slike Samlinger førend sin Ansættelse, burde han ikke fortsætte eller forøge dem efter sin Ansættelse, men ved passende Leilighed søge at afhænde dem.

Om Budgetterne og Regnskaberne tilsoiede Comiteen særskilt nogle Bemærkninger og Forslag om Formen og Anlægget af disse i det Hele.

Betænkningens anden Del angik Fordringerne til den nye Bygning for det forenede zoologiske Museum og indskrænkede sig i det Væsentlige til at angive det Rumfang, som den nye Bygning burde have, og de Hovedhensyn, der ved en hensigtsmæssig Indretning af Localet vilde være at tage.

Betænkningen var ledsaget af følgende Bilag: 1) Punkter af den paatænkte Organisationsplan, forelagte Inspectorerne ved det Kongelige naturhistoriske Museum. 2) Den Kongelige Approbation af enkelte Forandringer i det Kongelige naturhistoriske Museums Organisationsplan af 18de Septbr. 1828. 3) Bemærkninger om og imod de Inspectorerne forelagte Punkter af Inspector, Prof. Schjødt. 4) Bemærkninger om samme Punkter af Inspector, Prof. J. T. Reinhardt. 5) Comiteens Bemærkninger med Hensyn til Inspector, Prof. Schjødtes Indlæg. 6) Ustryk af Organisationsplanen af 18de Septbr. 1828 for det Kgl. naturhistoriske Museum, dens III Del: om det naturhistoriske Museums Brug og Offentlighed.

Den anden ovenfor omtalte Undercomite afgav Betænkning over 2de af Bygningsinspector, Professor Hansen udarbejdede Bygningsudkast med Tegninger, Planer og Overslag over Udgifterne.

Det ene af disse Udkast gik ud paa at opføre en rektangulær Museumsbygning, dannet af 4 Fløie, med Hovedfacade ud mod Krystalgade, 75 Alen lang, 50 Alen bred, i en Afstand af 30 Alen fra den gamle zoologiske Bygning og af 21 Alen fra den nye Bibliotheksbygning.

Det andet Udkast var anlagt paa en Museumsbygning, bestaaende af to Dele, nemlig en Hovedlænge, Museets Facade, langs med Krystalgade, og en Tverbygning, gaaende omtrent fra Midten af Facadebygningen henimod den gamle Consistoriibygning, saaledes at Facadebygningen vilde nærme sig Bibliotheksbygningen paa en Afstand af 11—12 Alen og paa den anden Side gaae lige op til Nørregade, hvorved Bygningen vilde faae en Længde af 123 Alen og en Brede af 20 Alen. Comiteen erklærede sig principaliter for den første Plan og kun subsidialiter for den anden.

For det zootomisk-physiologiske Museum, for hvilket det, som ovenfor Side 39 bemærket, særlig, efter Ministeriets Begjæring, blev paalagt Comiteen at tilveiebringe et Forslag om et udvidet Locale, kunde Comiteen, uagtet al anvendt Umage for at finde et for dette tjenligt Locale anbragt i den for de forenede Museer fælles Bygning, ikke bringe nogen anbefalelig Plan i Forslag, men maatte indskrænke sig til at paavise en midlertidig Uvei til et udvidet Lokale indenfor den nye zoologiske Museumsbygning. Betænkningen om disse Bygningsplaner blev ledsaget af særlige Bemærkninger til det første Bygningsprojekt af Professor

Clausen, hvilke sammenfattedes i det Forslag, at al Afgjørelse fra Universitetets Side angaaende den foreliggende Bygningsplan maatte udsættes, indtil der var udarbejdet en anden Plan til Jævnførelse med denne, med den Opgave: at Museumsbygningen føres fra en Afstand af 10 Alen fra Bibliotheksbygningen langs med Krystalgade indtil Nørregade.

Sagen blev derefter forhandlet af den academiske Lærerforsamling i et den 2de Mai 1862 afholdt Møde. Forsamlingen tiltraadte eenstemmig med 27 Stemmer det fra Comiteen fremskorne Forslag angaaende det indbyrdes Forhold imellem de tre egentlige naturhistoriske Museer, disse Museers Forhold, Organisation og Bestyrelsesforhold i det Hele. Efterat Forsamlingen dernæst med 22 Stemmer mod 7 havde forkastet følgende af Professor Clausen stillede Forslag:

„Lærerforsamlingen betragter de indleverede Bygningsplaner som forberedende Arbejder, indstiller Bygmesteren til passende Honorar for samme og forbeholder sig til næste Aar at fremlægge Bygningsplan til endelig Vedtagelse, efterat der ved approberet Program er fastsat de fornødne Grundtræk i Henseende til Bygningens Omfang, dens Veliggenhed med særligt Hensyn til den fremtidige Benyttelse af Communitetsbygningen og dens Betyggelse mod Ildsfare“

vedtog Forsamlingen med 22 Stemmer mod 3 Comiteens principale Forslag, om at en ny Museumsbygning opføres efter den af Bygningsinspectør, Professor Hansen udarbejdede Plan Nr. 1. Derimod forkastede Forsamlingen med samtlige Stemmer mod 1 et Forslag om at borttage den Bygning, i hvilken den Kongelige Opgang til Solennitetssalen er anbragt, og i sammes Sted at anbringe et luftet Gaardsrum for det physiologiske Museum. Tillige udtalte Lærerforsamlingen, at den maatte ansee det for en givet Forudsætning, at de Betingelser for Museernes Sammensmeltning, som indeholdtes i § 2 af det Rigsdagen i 1859 forelagte Lovudkast, fastholdtes, nemlig at det Kongelige naturhistoriske Museums Gaard overgik i Universitetets Eie og at Kongerigets Finantser fremdeles udredebe samme aarlige Pengetilskud til Universitetet, som hint Museum hidtil havde oppebaaret.

Consistorium tiltraadte i sin Betænkning af 12te Juli s. A. de Beslutninger, der saaledes vare tagne af den academiske Lærerforsamling. Med Hensyn til, at der af Professor Clausen i Fortsættelse af det ovenomtalte Forslag, som af ham blev stillet paa den academiske Lærerforsamling og af denne blev forkastet, var indgivet det ligeledes ovenfor omtalte Separatvotum, tilspøiede Consistoriums øvrige Medlemmer i Betænkningen nogle nærmere Bemærkninger herom, som i det Væsentlige alt vare blevne fremsatte under den mundtlige Drøftelse af Anliggendet i den academiske Lærerforsamling.

Sluttelig fremsendte Consistorium en Skrivelse fra Etatsraad, Professor Otto om Locale for Universitetets pharmacologiske Samling i den nye Museumsbygning, hvorom Consistorium antog at der vilde være at tage Bestemmelse i sin Tid, naar Detailplanen for den nye Bygning blev udfastet.

Det derefter Rigsdagen af Ministeriet forelagte Lovforslag om det Kongelige naturhistoriske Museums Overgang til Kjøbenhavns Universitet var, med de samme vedspøiede Motiver, *) saalydende:

*) See Dep. Tid. for 1862, S. 889—893.

§ 1. Det Kongelige naturhistoriske Museums Samlinger forenes, fra 1ste April 1864 at regne, med Kjøbenhavns Universitets naturhistoriske Samlinger til eet naturhistorisk Museum, der saaledes kommer til at indbefatte et mineralogisk-geognostisk, et botanisk, et zoologisk og et zootomisk-physiologisk Museum. Det forenede Museums Hovedopgave skal være ved Hjælp af de Kræfter, der staae til Museets Raadighed, at anlægge og udvikle saavel almindelige videnskabelige Samlinger som Samlinger, der tjene til at ophvise, saa fuldkomment som mulig, Landets Naturforhold, og navnlig for Dyreriget's Bedkommende fremstille saavel Arterne som disses Udvikling.

§ 2. Det mineralogisk-geognostiske Museum bestyres af Professore i Mineralogi og Geognosi, det botaniske af Professore i Botanik, det physiologiske af Professore i Physiologi og det zoologiske dels af Professore i Zoologi, for hans Afdelings Bedkommende, dels af de andre ved samme Museum ansatte Inspectorer.

For de Anliggender, der angaae det forenede Museum i det Hele og de enkelte Museers indbyrdes Forhold eller Fællesinteresser, dannes, under Tilsyn af Consistorium ved Universitetet og Overbestyrelse af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, et Museumsraad, bestaaende af sauntlige Bestyrere og Inspectorer ved det forenede Museum. For dette Raad beskifter Consistorium en Formand, som vælges blandt Raadets Medlemmer.

§ 3. For det Kongelige naturhistoriske Museums og Universitetets forenede zoologiske Samlinger opføres en Bygning paa den Universitetet tilhørende Grund, til hvilket Arbejde og Bygningens Forskning med Inventarium maa anvendes en Udgift af ialt indtil 186,909 Rd. 1 Mk. 10 ß., der udredes af Communitetet. Det Kongelige naturhistoriske Museums Gaard i Kjøbenhavn med alt i denne værende Inventarium overgaaer fra den Tid, Foreningen træder i Kraft, til Universitetets Eiendom.

§ 4. Lønningerne for det forenede Museums Embedsmænd og øvrige Tjenestepersonale, hvilke helt overtages af Universitetet, ligeledes fra den Tid da Foreningen er gaaet for sig, blive at fastsætte ved den inden Udgangen af Finantsaaret 1863—64 forestaaende Revision af Lønningsloven af 12te Januar 1858 for Universitetet m. fl. Stiftelser.

§ 5. Museets Specialbudget tilligemed Statskassens aarlige Tilskud til dette bestemmes ved Finantsloven, første Gang ved Finantsloven for Finantsaaret 1864—65.

Motiver til foranstaaende Lovforslag.

Under Rigsdagens 11te Sæssion 1859 blev der af Kirke- og Undervisningsministeriet forelagt Rigsdagen et Lovudkast om det Kongelige naturhistoriske Museums Overgang til Universitetet, hvilket ikke kom videre end til 1ste Behandling. Dette Lovudkast indskrænkede sig til en almindelig Bestemmelse om hint Museums Overgang til Universitetet med den dertil knyttede Betingelse, at Museets Gaard kom til at overgaae i Universitetets Eie, og at Kongeriget's Finantser fremdeles kom til at udrede samme aarlige Pengetilskud til Universitetet, som Museet hidtil havde oppebaaret. Tillige forbandtes dermed et Forslag om en foreløbig Forhøielse af Lønningerne for Inspectorerne ved det Kongelige naturhistoriske Museum efter dets Forening med Universitetsmuseerne. Derimod bleve Spørgsmaalene om Universitetets forskjellige naturhistoriske Museers indbyrdes Forhold og Stilling efter Foreningen, om Museernes fremtidige Hovedopgave og om Indretningen af Bestyrelsesforholdene indenfor Universitetets Omraade holdte udenfor Lovudkastet, hvilket heller ikke indeholdt noget om Tilveiebringelsen af den længe savnede nye Museumsbygning. Med Hensyn til disse Punkter har Ministeriet ladet Sagen underkaste

en fornøjet Overveielse af Consistorium og derefter følgende Behandling af den academiske Lærerforsamling, hvornæst Consistorium har meddelt Ministeriet en af en efter Consistoriums Foranstaltning nedsat Comité afgiven Betænkning om de naturhistoriske Museers Organisation tilligemed sine egne Ytringer om Sagen og Retning om Udfaldet af dens Behandling i Lærerforsamlingen. Endvidere ere Plan- tegninger med dertil hørende Overflag til den nye Museumsbygning's Opførelse bleve affattede af vedkommende Bygningsinspector.

Hvad Lovforslaget i det Hele angaaer, vil det bemærkes, at det omfatter tre Hovedpunkter: det Kongelige naturhistoriske Museums Forening med Universitetets naturhistoriske Museer til eet Museum, Anordningen af en fælles Bestyrelse for samtlige forenede Specialmuseer og Opførelsen af en ny Museumsbygning. Derimod har Ministeriet antaget, at Lønningsbestemmelserne for det forenede Museums Embedsmænd og øvrige Tjenestepersonale rigtigst tages i Forbindelse med den Revision af Universitetets Lønningslov af 12te Januar 1858, som ifølge Lovens § 35 forestaar ved Udgangen af Finantsaaret 1863—64, og at fremdeles Fastsættelsen af Museets Specialbudgetter og af Statskassens Tilskud til dette bør holdes udenfor Loven og skee ved Finantsloven, første Gang ved Finantsloven for 1864—65. Budgetbestemmelserne ville efter deres Natur høre nærmest under Finantslovene, og desuden bør de endelige Bestemmelser formentlig udsættes saalænge, indtil Forslagene til Budgettet kunne blive udarbejdede efter en fælles Overveielse af samtlige enkelte, under det forenede Museum hørende, Samlingers Forhold og Interesser, naar det ved Loven paatænkte Museumsraad, som lovbefalet Bestyrelsesled, kan sammentræde. Iøvrigt har Ministeriet saavel i dette Punkt som overhovedet ved Lovforslaget søgt saavidt muligt at tage de Bemærkninger til Følge, som i Anledning af det oprindelige Lovudkast fremkom saavel ved Sagens første Behandling i Thinget som i den afgivne Udvalgsbetænkning.

Hvad Enkeltighederne i Lovforslaget angaaer har Ministeriet kun ganske lidt at tilføie.

ad § 1. Den af Consistorium nedsatte Comité har i den ovenberørte Betænkning ikke troet at burde optage Universitetets zootomist-physiologiske Museum imellem de egentlige naturhistoriske Museer, og har, saavel fordi disse, (det mineralogiske, zoologiske og botaniske) indbyrdes staae i et ganske andet Forhold til hinanden, end det, hvori det physiologiske som saadant staaer til dem, som af praktiske Hensyn, antaget, at det physiologiske Museum, som Docenten i Physiologi i ethvert Fald ikke vil kunne undværes som et særligt Museum, bør holdes udenfor det forenede Museum. Lovforslaget gaaer imidlertid ud fra, at dette Museum med de nævnte naturhistoriske gaaer ind under det forenede Museum, eftersom baade dette synes at være det naturligeste Forhold og der, saaledes som Museernes Bestyrelsesforhold ved Lovforslagets § 2 tænkes ordnede, ikke skjønnes i nogen Maade derved at kunne befrægtes Fare for Bevarelsen af det physiologiske Museums fulde Selvstændighed og Uafhængighed af de andre Museer i dets videnskabelige Formaal og Virksomhed, ligesaalidt som der ved dets Optagelse under det forenede Museum er Spørgsmaal om en Sammensmeltning af det zoologiske og physiologiske Museum eller om nogen Optagelse af det ene i det andet.

Ved den om det forenede Museums Hovedopgave optagne Bestemmelse har Ministeriet noie fulgt den Betegnelse heraf, som indeholdes i den om det oprindelige Lovforslag afgivne Udvalgsbetænkning.

ad § 2. Den nysomtalte Comité havde foreslaaet, at det her omhandlede Museumsraad skulde bestaae alene af Universitetets ordinære Professorer i de tre naturhistoriske Fag, som Overbestyrere, Enhver for sit Vedkommende, af de tre naturhistoriske Museer. Ministeriet har derimod fundet den i Paragraphen optagne Ordning mere stemmende med det virkelige Forhold ved Musæerne, naar Bestyrelsen ved det zoologiske Museum, som det ved Bestemmelsen i Paragraphen tilsigtes, fordeles imellem Professor zoologiæ og Inspectorerne.

ad § 3. Ministeriet har her gjentaget det tidligere Forslag om, at det Kongelige naturhistoriske Museums Gaard i Kjøbenhavn overlades Universitetet til Eiendom fra den Tid, Foreningen træder i Kraft, da det synes at være en simpel Villigheds- og Reisfærdighedsfordring, at Universitetet derved erholder nogen Erstatning for at tilveiebringe Plads for bemeldte Museums Samlinger i den med store

Udgifter for Universitetet opførte nye Bygning, en Ferdning, hvis Rigtighed ogsaa turde være erkendt, naar Udvalgsbetænkningen iøvrigt er gaaet ud fra, at Universitetet i et Tilskud fra Statskassen, der nærmere bliver at bestemme ved Finansloven, skal have Bederlag for de forøgede Udgifter, som Dvertagelsen af samtlige Lønninger ved det forenede Museum vil paabyrde det.

ad § 4. Endsskjønt der i Udvalgsbetænkningen om det oprindelige Lovudkast indeholdes Bestemmelser om en ved personlige Tillæg forøget Lønning for Inspectorerne ved det Kongelige naturhistoriske Museum, har Ministeriet dog ikke havt Betænknelighed ved at udskyde Bestemmelserne i denne Retning til at sættes i Forbindelse med Revisionen af Lønningsloven af 12te Januar 1858 for Universitetet m. fl. Anstalter, eftersom de nuværende Inspectorer, som de for Tiden i økonomisk Henseende ere stillede, ikke derved ville lide noget Tab. Dis ses Lønninger eller samlede Embedsindtægter ere nemlig siebliffelig følgende:

	Lønning.	Tillæg af den beparede Over- inspector- Lønning.	Temporært Tillæg.	For Forelæs- ninger ved Universitetet.	Salt.
Inspector, Professor Krøyer . .	800 Rbd.	200 Rbd.	500 Rbd.	"	1500 Rbd.
— " — Schjødt .	800 —	100 —	"	600 Rbd.	1500 —
— " — Reinhardt	660 —	100 —	"	600 —	1360 —

Efterat Lovudkastet havde været til 1ste Behandling i Folkethinget, begjærede Ministeriet sig ved Skrivelse af 11te Octbr. 1862 Lehnssbesidderen af Grevskabet Bregentved, Grev A. B. Moltkes Ytringer meddelte med Hensyn til det særlige Forhold, som Museernes Forening frembød, forsaavidt Universitetets zoologiske og mineralogiske Samlinger ere knyttede til de grevelige Moltkeske Legater og bære Navn efter disses Giver, jfr. ovenfor S. 34 - 35.

I Svarskrivelse herpaa af 27de s. M. erkjendte Grev A. B. Moltke den tilsigtede Forening for en Foranstaltning, der formentlig vilde virke heldigt og frugtbringende paa Studiet af de Videnskaber, til Gavn for hvilke Legaterne vare stiftede. Han vilde derfor kun handle i Testators And ved for sit Bedkommende at billige og give Samtykke til Foreningen. Men tillige udtalte han det Ønske, at det Forslag maatte blive taget til Følge, som om dette Punkt var fremsat i den i sin Tid afgivne Comitebetænkning (see det ovenanførte Sted), og at navnlig den mineralogisk-geognostiske Samling maatte vedblive at føre Navn af det grevelige Moltkeske mineralogiske Museum. Desuden antog han det for en Selvsølge, at de Moltkeske Legater ogsaa i Fremtiden ikkun kunde anvendes til de to Museer, til hvis Laro Legaterne vare oprettede, altsaa til det eventuelle zoologiske og mineralogisk-geognostiske Museum. Sluttelig udtalte han den Forventning, at, hvis det i Tidens Løb skulde vise sig ønskeligt at foretage mindre Forandringer med Hensyn til Anvendelsen af Legaternes Menter indenfor de ovennævnte to Museer, slige Forslag til Forandring maatte blive Gjenstand for Forhandling med den datidige Besidder af Grevskabet Bregentved og hans Samtykke dertil erhverves.

De Ændringer, Lovforslaget undergik ved dets Vedtagelse af Rigsdagen*), vare i Korthed følgende:

En Hovedforandring ffete med Hensyn til den ved Lovudkastet paatænkte Museums Forening derved, at, medens Udkastet tilsigtede en Sammensmeltning af saavel det mineralogisk-geognostiske, det botaniske, det zoologiske og det zootomisk-

*) Rigsdagstid. for 1862, 14de Sess. Folketh. Tid. Sp. 32, 59—69, 82, 2450—2525, 2942—91. Landsth. Tid. Sp. 1003—1030, 1240—64, 1303. Anh. A. Sp. 877—882, 1617—20. Anh. B. Sp. 247—68. Jfr. Dpt. Tid. for 1863, S. 44—45.

phyiologiske Museum og en Sambirken af de forskjellige Museers Bestyrere i et fælles Museumsraad, blev Loven ved dens Vedtagelse af Rigsdagen indskrænket til en Forening af det Kongelige naturhistoriske Museum med Universitetets ligeartede 3: mineralogisk-geognostiske og zoologiske Samlinger. For en videre Udstrækning af Foreningen vilde desuden Rummet i den nye Bygning frembyde Hindring. Som Følge heraf blev i § 1 indstøbt Ordet „ligeartede“ Samlinger, som dem, der bleve Gjenstand for Foreningen. De øvrige Forandringer ved § 1 vare blot Redactionsændringer.

Forandringerne ved § 2 vare en Følge af den med § 1 foretagne Forandring. Kun blev endnu i Paragraphen tilføjet en Bestemmelse om, at de, hvem det blev overdraget at holde Forelæsninger ved Universitetet over Zoologi eller enkelte af dens Afsnit, have uhindret Udgang til eller Afbenyttelse af Museets forskjellige Afdelinger.

Af § 3 udgik Ordene „og Bygningens Forskning med Inventarium“, eftersom det ved det forelagte Udkast var blevet overseet, at der i Overflaget ikke var medoptaget Udgifter til Inventarium, hvortil Beføstningen først vilde kunne anslaaes, naar det viste sig, hvormeget der af det Kgl. naturhistoriske Museums Inventarium lod sig benytte i den nye Bygning. Desuden blev Udgiftsbeløbet afrundet til 187,000 Rd., ligesom Bestemmelsen om Overgangen af den Kgl. Museumsbygning til Universitetets Eie blev nøiagtigere udtrykt ved det Tillæg, at Bygningen bliver at sælge til Indtægt for Communitetet.

Til § 5 blev føjet den Bestemmelse, at der paa det zoologiske Museums Budget skal optages en særlig Conto for den under den zoologiske Professor henlagte Studiefamling. Hermed tilsigtedes det at sætte den zoologiske Professor istand til at give Samlingen en mere speciel Retning efter hans egne Forskninger og Studier i Videnskabens Interesse.

Den derefter udfærdigede Lov om det Kongelige naturhistoriske Museums Overgang til Kjøbenhavns Universitet m. m. lyder saaledes:

Vi Frederik den Syvende, af Guds Naade Konge til Danmark o. s. v. Gjøre vitteligt: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Bort Samthkke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Det Kongelige naturhistoriske Museums Samlinger forenes, fra 1ste April 1861 at regne, med Kjøbenhavns Universitetets ligeartede naturhistoriske Samlinger, saaledes at de danne et mineralogisk-geognostisk og et zoologisk Museum. Disse Museers Hovedopgave skal være ved Hjælp af de Kræfter, der staae til deres Raadighed, at anlægge og udvikle saavel almindelige videnskabelige Samlinger, som derfra adskilte Samlinger, der tjene til at oplyse, saa fuldkommen som muligt, Landets Naturforhold, og navnlig for Dyrerigets Bedkommende fremstille saavel Arterne, som disses Udvikling.

§ 2. Det mineralogisk-geognostiske Museum bestyres af Professoren i Mineralogi og Geognosi.

Det zoologiske Museum bestyres af Professoren i Zoologi og Inspectorerne, som til dette Diemed træde sammen i et Museumsraad. Consistorium udnævner et af Raadets Medlemmer til Formand. I speciel videnskabelig Henseende bestyrer Enhver selvstændig sin Afdeling af Museet. De, hvem det er overdraget at holde Forelæsninger ved Universitetet over Zoologi eller enkelte af dens Afsnit, have uhindret Udgang til og Afbenyttelse af de forskjellige Afdelinger.

Bestyrere og Inspectorer staae under Tilsyn af Consistorium ved Universitetet og Overbestyrelse af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

§ 3. For det Kongelige naturhistoriske Museums og Universitetets zoologiske Samlinger opføres en Bygning paa den Universitetet tilhørende Grund, til hvilket Arbejde der maa anvendes indtil 187,000 Rbd., der udredes af Communitetet. Det Kongelige naturhistoriske Museums Gaard i Kjøbenhavn vil fra den Tid, Foreningen er fuldført, være at sælge til Indtægt for Communitetet.

§ 4. Lønningerne for Museernes Embedsmænd og øvrige Tjenestepersonale, hvilke helt overtages af Universitetet ligeledes fra den Tid, da Foreningen er gaaet for sig, blive at fastsætte ved den inden Udgangen af Finantsaaret 1863—64 fore-
staaende Revision af Lønningsloven af 12te Januar 1858 for Universitetet m. fl. Stiftelser.

§ 5. Museernes Specialbudgetter tilligemed Statskassens aarlige Tilskud til disse bestemmes ved Finantsloven, første Gang ved Finantsloven for Finantsaaret 1864—65. Paa det zoologiske Museums Budget optages en særlig Conto for den under den zoologiske Professor henlagte Studiefamling.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Givet paa Vort Slot Fredensborg, den 29de December 1862.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Frederik R.

(L. S.)

D. G. Monrad.

Universitetets Examina.

1.

Udgangsexamen ved Universitetet.

Angaaende denne Examen ere følgende særlige Bestemmelser at mærke:

— Omdannelse af Examenscommissionen til en staaende Commission.

Ifølge Bekjendtgjørelsen af 13de Mai 1850 om Ophevelsen af Examen artium m. m. § 15 skal Udgangsexamen ved Universitetet holdes af en dertil dannet Commission, bestaaende, under Ledning af en Formand, af et saa stort Antal Universitetslærere og Skolemænd, som Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Hensyn til Antallet af Anmeldte finder nødvendigt til at besørge Examinationen og Censuren i samtlige Fag og hvert Aar betimelig dertil beordrer. Ved Skrivelse af 21de Mai 1852*) gav Ministeriet nærmere almindelige Regler for Sammensætningen af Examenscommissionen og dens Virksomhed, dog med Forbehold af nærmere Forandringer i disse efter mulig indtrædende særlige Omstændigheder. Efter disse Regler vedblev Examens-

*) See „Meddelelserne“ om Univ. 1849—56, S. 85—86.

commissionens Formand sin Function Aret om, indtil en ny Examencommission for det paafølgende Aars Examen blev nedfat. Efter den Erfaring, der i den forløbne Tid var vundet, maatte Ministeriet af flere Hensyn ansee det ønskeligt, at der for Afgangsexamen blev dannet en staaende Examencommission. Det var nemlig ikke i ganske faa Tilfælde, at der ved Prøvelsen af de aarlige Begjæringer om at indstille sig til Afgangsexamen, opstod Tvivl og Spørgsmaal, som efter Forholdets Natur burde underkastes en foreløbig Overveielse af de paagjældende Universitetslærere, forinden de bleve afgjorte af Ministeriet. Lignende Tilfælde indtraf i Reglen med Hensyn til Begjæringer om at stedes til en extraordinær Afgangsexamen. Her var altsaa en Del hvert Aar foresaldende Sager, som ikke burde unddrages en forudgaaende Behandling af Universitetslærerne og som det vilde være af Bigtighed at underkaste en saadan, for at der overhovedet kunde blive sikket dem en Afgjørelse efter en fast, ved Universitetet selv udviklet og vedtagen Praxis.

I denne Retning udtalte Ministeriet sig i en Skrivelse af 11te Febr. 1860 til Consistorium og begjærede sig igiennem Consistorium saavel det philosophiske som det mathematisk-naturvidenskabelige Facultets Betænkning meddeelt. Overensstemmende med de derefter modtagne Betænkninger og et af Consistorium fremsat nærmere Forslag, blev der ved Ministeriets Skrivelse af 31te Mai s. A. givet følgende Bestemmelser om Examencommissionen:

1. For Afgangsexamen ved Kjøbenhavns Universitet dannes en vedvarende Examencommission, bestaaende af følgende Medlemmer:

- a) for det philosophiske Facultet af Lærerne i klassisk Philologi, Historie, nordisk Sprog, Æsthetik, Lydst og Fransk.
- b) for det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet af Lærerne i Mathematik, Astronomi, Physik, Zoologi og Botanik, og
- c) for det theologiske Facultet af to af dets Medlemmer, enten efter Facultetets Valg eller efter en af dette vedtagen Orden.

2. Commissionen har i Forbindelse med de Skolemænd udenfor Universitetet, som Ministeriet i Henhold til Besjendtgjørelsen af 13de Mai 1850 § 15 ved hver Examen dertil beordrer, at besørge Examinationen og Censuren ved Examen i Overensstemmelse med de hidtil gjældende Regler.

3. Commissionen har hvert Aar af sin egen Midte at vælge en Formand til at varetage det Fornødne til Examins Afholdelse og forestaae Commissionens Forretningsførelse samt 2 andre Medlemmer til i Forening med Formanden at afgive Erklæring over de Afgangsexamen vedkommende Dispensationer fra Bestemmelserne i Besjendtgjørelsen af 13de Mai 1850 §§ 13 og 20 eller i andre Tilfælde, hvor Ministeriet eller Consistorium anseer det fornødent at indhente Commissionens Meningsyttring, eventuelt med Tilfaldelse af det eller de Medlemmer, som Spørgsmaalet nærmest maatte vedkomme.

4. Det paahviler Formanden at modtage samtlige Begjæringer om at stedes til Afgangsexamen overensstemmende med Besjendtgjørelsen af 13de Mai 1850 §§ 15 og 24 og i Forening med de nykævnede 2 Medlemmer at prøve disse samt derefter om samme at gjøre Indberetning til Ministeriet, for den ordinære Examen inden hvert Aars 15de Mai og for den extraordinære Examen inden Afgangsen af October Maaned, i hvilken Indberetning derfor det Fornødne bliver

at bemærke med Hensyn til saadanne Begjæringer, som ere befundne ikke at være i fuldkommen Orden.

Særlige Afgjørelser af forskjellige, Examen vedkommende, Begjæringer.

— En Dimittend, som havde taget 1ste Del af Afgangsexamen og ved denne faaet Characteren „Maadelig“ for Naturhistorie, anholdt om Tillabelse til, naar han i det paafølgende Aar indstillede sig til Examen 2den Del, da tillige at maatte underkaste sig en ny særskilt Prøve i Naturhistorie. Denne Begjæring blev afflaaet ved Ministeriets Skrivelse af 18de November 1857.

— Fra en Dimissor indkom Begjæring om, at han, endfsjøndt den ved Bekjendtgjørelsen af 13de Mai 1850 om Ophævelsen af Examen artium § 11 foreskrevne Frist for Indmeldelsen til Afgangsexamen var udløben, maatte til Examen 2den Del dimittere to Studerende, for hvilke to andre Dimissorer i rette Tid havde indgivet samme Begjæring, men senere taget den tilbage. Da der saaledes paa den ene Side i rette Tid var skeet Indmeldelse af disse to Dimittender til Examen, og Aarsagen til, at den sidste Begjæring indkom efter den foreskrevne Frist, laa i hin Omstændighed, at den betids indgivne oprindelige Begjæring senere var tagen tilbage, og da paa den anden Side de i ovennævnte Bekjendtgjørelse § 12 forbrede Betingelser for Gyldigheden af det Vidnesbyrd om Dimittenderne, hvormed Indmeldelsen til Examen skulde ledsages, vare sydbestgjorte, fandt Ministeriet ikke Føie til at nægte de anmeldte Dimittender Afgang til at indstille sig til den forestaaende Examen, hvortil Tillabelsen blev bevilget ved Skrivelse af 21de Juni 1858.

— Et Andragende fra to Dimissorer om, at en Dimittend, som var anmeldt til 2den Del af Examen, men formedelst Sygdom ikke vilde kunne give Møde til Examen 8kriftlige Del, maatte stedes til en særskilt skriftlig Prøve enten lige efter eller samtidig med den mundtlige Prøve, blev ved Ministeriets Skrivelse af 20de Juni 1860 afflaaet.

— I Anledning af et Andragende fra en polytechnisk Studerende, som havde taget Afgangsexamen for Realdisciple ved Sorø lærde Skole, om at maatte underkaste sig 2den Del af Examen uden at tage 1ste Del, yttrede saavel det philosophiske som det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet, at, endfsjøndt Fordringerne i de 4 Fag, hvori der examineres ved 1ste Del af Afgangsexamen, ikke vare ganske de samme, som ved Afgangsexamen for Realdisciple, havde begge Faculteter dog antaget, at Forskjellen var saa ringe, at den burde oversees, hvor den sidste Examen var saa vel bestaaet som i det foreliggende Tilfælde, hvorfor Faculteterne anbefalede den paagjældende Studerende til Fritagelse for Prøven. Da Consistorium sluttede sig til denne Anbefaling, indstillede Ministeriet allerunderdanigst Ansøgningen til at bevilges, hvorefter Fritagelsen ved allerhøieste Resolution af 4de Juni 1861 blev allernaadigst tilstaaet.

Med Hensyn til enkelte særlige Bestemmelser, som ere givne angaaende Afgangsexamen, henvises isøvrigt til „Meddelelserne“ om det lærde Skolevæsen for 1849—56, S. 131—134.

Extraordinær Præliminærexamen istedenfor Afgangsexamen ved Univerfitetet for Erhvervelse af den academiske Borgerrret.

I Tidsrummet fra 1857 til 1863*) er der kun i efternævnte tvende Tilfælde givet Tilladelse til at underkaste sig en extraordinær Examen til Erhvervelse af den academiske Borgerrret.

Fra polytechnisk Candidat J. N. Wulsten indkom i Aaret 1858 et Andragende til Ministeriet, hvori han anholdt om Tilladelse til at maatte erhverve sig den academiske Borgerrret ved at underkaste sig en særegen Prøve, der blev indskrænket til Latin, Verdenshistorie og Philosophi. Det philosophiske Facultet var, med Hensyn til at han havde taget polytechniske Examen med Characteren Laudabilis, villigt til at indrømme ham Fritagelse for en Prøve i Græsk, men maatte fordre Prøven i Latin noget fyldigere bestemt end til det Pensum, han i sit Andragende havde opgivet. I Henhold til denne Erklæring anbefalede Consistorium Andragendet, med Tilføiende, at Samme, da Ansøgeren var polytechnisk Candidat, havde fundet det ufornødent at give det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet Leilighed til at høre sig over Begjæringen. I Overensstemmelse med hvad saaledes fra Univerfitetets Side var hrtret, blev den begjærede Tilladelse bevilget ved Ministeriets Skrivelse af 29de December s. A., saaledes at det blev overladt til Consistorium, efter Forhandling med Ansøgeren, at tage den endelige Bestemmelse om det Pensum i Latin, som skulde foredres ved Prøven, samt om Maaden, hvorpaa hele Prøven blev at aflægge.

Tegnende Begjæringer indkom i Aaret 1862 fra to polytechniske Candidater E. J. Lassen og F. M. Ving om efter en forudgaaet Prøve at stedes til Magisterconferents. Consistorium indstillede, i Henhold til en af det philosophiske Facultet over Ansøgningerne afgiven Erklæring, de nævnte Candidater til at meddeles Tilladelse til at vinde academisk Borgerrret med Ret til at indstille sig til Magisterconferents ved at underkaste sig en extraordinær Examen i Latin, Historie og Philosophi, saaledes at Prøven anstilledes i samme Omfang, i hvilket disse Fag forlanges ved Afgangsexamen til Univerfitetet og den almindelige philosophiske Examen.

I Overensstemmelse hermed bevilgede Ministeriet ved Skrivelse af 17de October 1862 begge Ansøgerne den attraaede Tilladelse.

I følgende Tilfælde ere derimod Begjæringer om samme Tilladelse blevne afflaaede:

— En Lieutenant ved den bornholmske Militz, der tidligere havde underkastet sig Seminaristexamen, ansøgte om, efter en forudgaaet Prøve i Latin, at blive stedet til den philosophiske Examen ved Univerfitetet for derved at erholde Afgang til at tage Magisterconferents i de nordiske Sprog. Det philosophiske Facultet fraraadede at bevilge Andragendet. Ved at fremsende Facultetets Erklæring bemærkede Consistorium, at det syntes at maatte være en nødvendig Betingelse for, at der skulde kunne tilstedes Noget Afgang til at vinde academisk Borgerrret igjennem en extraordinær med Lempelser forbunden Prøve, at den Paagjældende har godtgjort særlig videnskabelig Dygtighed i en af Hovedretningerne for den videnskabelige

*) For Tidsrummet 1849—1856 jfr. „Meddelelserne“ om Univ. 1849—56, S. 451—453.

Fordannelse. Denne Bestemmelse var imidlertid ikke opfyldt for Ansøgerens Bedkommende. Han havde ikke aflagt anden Prøve end Seminarieexamen, der stiller langt lavere Fordringer end Afgangsexamen ved Universitetet, og om hans videnskabelige Dygtighed var der intet andet Vidnesbyrd fremlagt end en Attest fra Etatsraad N. M. Petersen for, at han med Flid og Iver studerede de nordiske Sprog, en Attest, som Udstederen selv ikke ansaa tilstrækkelig til at fritage Ansøgeren for at prøves i de almindelige Skolesag. Forinden der om Andragendet, som det saaledes forelaa, endnu var taget nogen Bestemmelse af Ministeriet, blev det tilladt Ansøgeren at underkaste sig en Prøve i nordisk Sprog og Literatur, hvorover Bedømmelsen af Ansøgeren blev Ministeriet tilstillet. Med Hensyn til denne Omstændighed begjærede Ministeriet sig ved Skrivelse af 14de April 1862 Consistoriums yderligere Erklæring om, hvorvidt Samme muligvis, i Betragtning af den saaledes afslagne Prøve, maatte finde sig foranlediget til at forandre sin tidligere udtalte Anskuelse, hvilken Ministeriet iøvrigt, saaledes som Sagen da stillede sig, i enhver Henseende havde maattet tiltræde. Da Consistorium imidlertid, efter paa ny at have indhentet det philosophiske Facultets Erklæring, ikke ved den af Ansøgeren afslagne, temmelig tavelige, Prøve i nordisk Sprog og Literatur, fandt sig bevæget til at fravige sin tidligere udtalte Mening, blev den ansøgte Tilladelse nægtet ved Ministeriets Skrivelse af 30te September 1862.

— Fra en Lieutenant i Vinien indkom samme Aar en lignende Begjæring om, enten at fritages for ved Afgangsexamen til Universitetet at underkaste sig Prøve i enkelte Fag eller om Tilladelse til at vinde academisk Vorgerret ved en særlig Prøve i de gamle Sprog. Consistorium, hvis Erklæring Ministeriet indhentede, bemærkede, at Tilladelse til at erholde Afgang til Universitetet ved særlig Prøve i enkelte Fag hidtil ikkun var bleven meddelt Saadanne, som enten havde vundet et Navn i Literaturen eller med Hæder havde bestaaet en vanskeligere Examen, saasom den polytechniske. Consistorium maatte derfor fraraade, at en saadan Tilladelse blev meddelt Ansøgeren, der ikkun havde underkastet sig Officersexamen ved Landcadetacademiet, og tilføiede kun, at det heller ikke burde tilstedes Ansøgeren ved Universitetets Afgangsexamen at fritages for at examineres i saadanne Fag, i hvilke han ved hin Examen havde aflagt Prøve.

I Henhold til det saaledes Yttrede blev Ansøgningen afflaet ved Ministeriets Skrivelse af 23de December s. A.

3.

Den ved Bekjendtgjørelsen af 20de December 1833 anordnede Præliminærexamen for de ved fremmede Universiteter immatriculerede Studerende, der ville tage Embedsexamen ved Kjøbenhavns Universitet.

Almindelig Fritagelse fra denne Examen for de med Modenhedsbevis fra en lærd Skole i Hertugdømmet Holsten dimitterede Studerende. *)

I Aaret 1857 indkom til Ministeriet et Andragende, hvori en Studerende

*) Om samme Fritagelse for de fra en lærd Skole i Hertugdømmet Sleebvig dimitterede Studerende, see „Meddelelserne“ om Univ. 1849—56, S. 222—225.

N. W. J. Klawns, der var dimitteret med Modenhedsbevis fra Gymnaſiet i Altona, anholdt om at maatte blive immatriculeret ved Kjøbenhavnſ Univerſitet med ſamme Afgang, ſom de fra Kongerigetſ og de ſleſvigſke lærde Skoler Dimitterede, til at tage Examina og navnlig Embedsexamen ved Univerſitetet og til at ſøge academiſke Stipendier og Beneficier.

Over dette Andragende blev af Ministeriet indhentet Conſistoriumſ Erklæring, ſom blev afgiven under 28de December ſ. A., ledsaget af en Betænkning af 18de ſ. M. fra det rets- og ſtatsvidenſkabelige Facultet. Facultetet hittede angaaende det almindelige Spørgſmaal om de fra et Gymnaſium i Holſten med Modenhedsbevis forſynede Studerendes Afgang til at immatriculereſ ved Kjøbenhavnſ Univerſitet Følgende:

Medens det ved Kirke- og Underviſningsministeriets Skrivelse af 22de November 1851*) blev erkjendt, at der i de gjældende Beſtemmelſer var hjemlet Studerende med Modenhedsbevis fra en ſleſvigſk Skole ſamme Afgang til at immatriculereſ og tage Examina her ved Univerſitetet ſamt til academiſke Stipendier og Beneficier, ſom der tilkom de fra Kongerigetſ Skoler Dimitterede, blev det, ſom det ſees af Comitebetænkningen af 10de October 1851 ſamt Conſistoriumſ Skrivelse af 18de ſ. M., under de daværende Forhold anſeet for unødvendigt at udtale ſig om, hvorledes Forholdet i den nævnte Henſeende ſtillede ſig for Studerende, der kom til Univerſitetet med Modenhedsbevis andenſtedſfra, navnlig fra et Gymnaſium i Holſten. Det er paa det ſidſtnevnte Spørgſmaals Beſvarelſe, at Afgjørelſen af det foreliggende Andragende vil bero. Det fremgaaer af den nævnte Comitebetænkning af 10de Octbr. ſamt Conſistoriumſ Skrivelse af 18de Octbr. 1851, at den Berettigelse, ſom ifølge Kirke- og Underviſningsministeriets Skrivelse af 22de November 1851 tilkommer Studerende fra ſleſvigſke Skoler til paa ſamme Maade ſom de fra Kongerigetſ Skoler Dimitterede at blive immatriculereſ og at indſtille ſig til Univerſitetets Examina, er bygget paa Reſc. af 7de Juni 1743, forſaavidt dette indrømmer studiosi novitii fra Sleſvig Afgang til uden al Examen at antages til Inſcription og Immatriculation ved Univerſitetet, i Forbindelſe med de ſtedfundne Forandringer i Univerſitetslovgivningen, navnlig Bekjendtgjørelſen af 13de Mai 1850 om Ophævelſen af Examen artium ſamt Bekjendtgjørelſen af 26de April 1847 angaaende en forandret Indretning af den philoſophiſke Examen. Da nu Reſc. af 7de Juni 1743 giver aldeles ſamme Regel for Holſternerne ſom for Sleſvigere, maa Facultetet anſee det for utviviſomt, at den paa dette Reſcript ſom Fundament anerkjendte Ligeberettigelse mellem de fra Kongerigetſ og Sleſvigſke Skoler Dimitterede ogſaa maa tilkomme de Studerende, der komme her til Univerſitetet forſynede med Modenhedsbevis fra et Inſtitut i Holſten, ſom ſtaar i Klasse med de lærde Skoler i Sleſvig. Heller ikke med Henſyn til Agangen til Stipendier og Beneficier troer Facultetet, at der er tilſtrækkelig Grund til at opſtille nogen Forſkjel. Reſcripterne af 23de April 1745 og 20de October 1758 forudſatte, at de i Henhold til Reſc. af 7de Juni 1743 immatriculereſe Studerende fra Sleſvig og Holſten vare ligeberettigede med de efter foregaaende Examen artium (Univerſitetsfundats af 31te Martſ 1732 § 28 ff.) immatriculereſe Studenter fra Kongeriget ikke blot med Henſyn til Agangen til at nyde den academiſke Underviſning og indſtille ſig til Embedsexamen, men ogſaa i Henſeende til at ſøge

*) See det anførte Sted af „Meddelelſerne“ om Univ. for 1849—56, S. 222—225.

Communitet og andre Stipendier, forsaavidt de ikke maatte ansees udelukkede ved de respective Fundatser. Medens det nu i Aaret 1745 blev antaget, at Fundatserne udelukkede baade Slesvigere og Holstenerne, fordi de ikke ere Danske, bleve Slesvigerne (men ikke Holstenerne) i Aaret 1758 ansete for rette Danske og saaledes ikke udelukkede. Men efterat det ved Reglementet af 11te Febr. 1848 § 3, Nr. 1, er blevet statueret, at Udgangen til Communitetet alene er betinget af Indfødsret, — og hvad der saaledes er bestemt for Communitetet maa ogsaa gjælde for de private Stipendier i Almindelighed, forsaavidt ikke særegne Udtryk i Fundatserne gjøre en anden Regel nødvendig, — tilkommer der Holstenerne samme Udgang som Slesvigere til at nyde academiske Stipendier og Beneficier. Forsaavidt Studerende med Modenhedsbevis fra en slesvigsk Skole paa Grund af Resc. af 7de Juni 1743, jævnført med Resc. af 23de April 1745 og 20de October 1758, ere ligeberettigede med Kongerigets Studenter til at søge Communitetet og andre Stipendier, uanset at dette ligger udenfor Bestemmelserne i Reglementet af 11te Febr. 1848 § 3, forsaavidt maa ogsaa de fra holstenske Gymnasier Dimitterede have den samme Ret paa Grund af Resc. af 7de Juni 1743, jævnført med Resc. af 23de April 1745 og 20de October 1758 samt Reglement af 11te Febr. 1848 § 3. Facultetet maatte saaledes antage, at Supplicanten var berettiget til at blive immatriculeret her ved Universitetet med samme Udgang, som de fra Kongerigets og Slesvigsk Skoler Dimitterede, til at indstille sig til Examina navnlig Embedsexamen og til at søge academiske Stipendier og Beneficier, uden at nogen speciel Dispensation eller Tilladelse hertil var nødvendig for ham. Consistorium tiltraadte i Et og Alt denne Betænkning.

Ministeriet indskrænkede sig til ved Skrivelse af 18de Januar 1858 at bevilge Ansøgeren den begjærede Tilladelse, men forbeholdt sig at tage Bestemmelse angaaende det i Anledning af Andragendet opstaaede almindelige Spørgsmaal om de med Modenhedsbevis fra de lærde Skoler i Holsten dimitterede Studerendes Udgang til at immatriculeres ved Universitetet.

En til Consistorium indkommen Forespørgsel, om en Studerende, der med Modenhedsbevis var dimitteret fra Gymnasiet i Altona, kunde ansees berettiget til at blive immatriculeret ved Kjøbenhavns Universitet med samme Udgang, som de fra Kongerigets og de slesvigsk Skoler Dimitterede, til at tage Examina, bragte atter Spørgsmaalet frem. I Skrivelse af 29de Januar 1862 henstillede nemlig Consistorium, i Anledning af hin Forespørgsel og i Henhold til de om Sagen tidligere afgivne Erklæringer, til Ministeriet, om Samme maatte finde sig beføiet til at tage den forbeholdte almindelige Bestemmelse.

I denne Anledning brevveiledede Kirke- og Undervisningsministeriet med Ministeriet for Hertugdømmerne Holsten og Lauenberg for at erholde Dplysning om, hvorledes de fra Kongerigets lærde Skoler efter bestaaet Udgangsexamen dimitterede Studerende vare stillede, naar de ønskede at immatriculeres ved Universitetet i Kiel og sammesteds at fulvende deres Studier. Efterat have modtaget disse Dplysninger tilkjendegav Kirke- og Undervisningsministeriet ved Skrivelse af 14de Juli 1862 Consistorium, at Ministeriet, i Overensstemmelse med hvad der i Skrivelse af 22de November 1851*) var udtalt med Hensyn til dem, som med

*) See „Meddelelserne“ om Univ. for 1849—56, det anførte Sted, S. 225.
Universitets-Meddelelser.

Modenhedsbevis fra slesvigsk Skoler kom til Kjøbenhavns Universitet, var enigt med Consistorium i, at der efter de stedfindende Forhold ikke var nogen Grund til ikke at tillade, at de Studerende, der komme til Kjøbenhavns Universitet, forsynede med et Modenhedsbevis fra en Skole i Holsten, som staaer i Klasse med de lærde Skoler i Hertugdømmet Slesvig, blive immatriculerede ved Kjøbenhavns Universitet, ligesom de fra Kongerigets og de slesvigsk lærde Skoler Dimitterede, altsaa med samme Afgang som disse til at tage Examina og navnlig Embedsexamina ved dette og der at søge Stipendier og Beneficier.

For skjellige Tilfælde, vedkommende Dispensationer fra Præliminærexamen for fremmede Studerende.*)

— Ved Ministeriets Skrivelse af 13de Februar 1858 blev det tilladt Stud. theol. Chr. Dølsø, der var dimitteret fra den lærde Skole i Glücksstadt, at blive immatriculeret ved Kjøbenhavns Universitet uden at tage Afgangsexamen eller Præliminærexamen for fremmede Studerende, dog saaledes, at han, forinden han ved Universitetet kunde erholde Stipendier eller indstille sig til Embedsexamen, havde at underkaste sig den anordnede philosophiske Prøve.

Samme Ansøger anholdt senere om at maatte indstille sig til theologisk Embedsexamen uden at underkaste sig den philosophiske Prøve. Dette blev, i Overensstemmelse med hvad Consistorium havde httret om Begjæringen, afflaaet ved Ministeriets Skrivelse af 27de November s. A.

— Ganste samme Tilladelse, som den ved Ministeriets Skrivelse af 13de Febr. 1858 meddelte, blev under 31te December 1859 af Ministeriet tilstaaet Stud. juris Franz Lübbers, der var jødt i Eckernförde og havde aflagt Maturitetsprøve ved Gymnasiet i Eutin.

— En Ansøgning, hvori Stud. juris F. B. A. Grimm af Sønderborg, der havde studeret ved Universitetet i Kiel, men ønskede at fortsætte sit Studium ved Kjøbenhavns Universitet, anholdt om at tilstaaes Afgang til at erholde academiske Beneficier og Stipendier uden først at underkaste sig Præliminærexamen for fremmede Studerende, blev afflaaet ved Ministeriets Skrivelse af 11te November 1857, da Ansøgeren hverken havde fremlagt Modenhedsbevis fra en lærd Skole i Hertugdømmerne eller taget Convicteexamen ved Kiels Universitet.

— Stud. medicinæ & chirurgiæ C. F. M. Hallas, der efter at have opholdt sig ved Universitetet i Kiel i 2 Aar var bleven immatriculeret ved Kjøbenhavns Universitet, indgav Ansøgning om at maatte stedes til den lægevidenskabelige Embedsexamen uden at underkaste sig den ved Befjendtgjørelsen af 20de December 1833 anordnede Præliminærexamen for Studerende fra fremmede Universiteter. Det philosophiske Facultet erklærede enstemmigt, at der, da Ansøgerens Fordommelse indskrænkede sig til at han havde underkastet sig Forberedelsesexamen for Veterinærer og derefter modtaget nogen Undervisning i Latin, ikke kunde være Tale om at fritage ham fra den nævnte Præliminærexamen. Derimod fandt Facultetet Intet imod, at det tillodes ham i den nærmest forestaaende Juni Maaned at underkaste sig den philosophiske Prøve, idet Facultetet antog, at denne kunde betragtes som en Del af Præliminærexamen, saaledes at der ikke for samme udstedtes

*) Om Betingelserne for disse Dispensationer, see „Meddel.“ om Univ. 1849—56 S. 226.

nogen Examensattest, hvilken først vilde være at meddele, naar Examen ogsaa var taget i de øvrige i Bekjendtgjørelsen af 1833 § 2 anordnede Fag. Consistorium var enigt med Facultetet i det første Punkt, men maatte fraraade, at det blev tilladt Ansøgeren at indstille sig til den forestaaende philosophiske Prøve, som Del af Præliminærexamen. En saadan Deling af Examen maatte i og for sig ansees for uhensigtsmæssig, og det vilde tillige komme i Strid med den naturlige Rækkefølge mellem de ved Præliminærexamen anordnede Fag at tilstede Nogen først at underkaste sig Prøve i Philosophie og derefter i de øvrige Examensfag. Iøvrigt ansaa Consistorium det for en Selvfølge, at det ikke kunde tillades Ansøgeren at underkaste sig den almindelige philosophiske Prøve som en selvstændig Examen, da kun saadanne Studerende kunde stedes til denne, der enten havde Udgang dertil ifølge den almindelige Universitetslovgivning eller ved særlig Dispensation fra at tage Præliminærexamen for Studerende fra fremmede Universiteter dertil havde erholdt Tilladelse.

I Henhold til hvad saaledes af Consistorium var yttret blev den indgivne Ansøgning aflaaet ved Ministeriets Skrivelse af 31te Mai 1861.

— En Studerende, som i Aaret 1857 med et meget daarligt Udfald havde underkastet sig 1ste Del af Udgangsexamen ved Universitetet og i 1859 var bleven immatriculeret ved Universitetet i Kiel, søgte om at maatte stedes til den juldødsjuridiske Examen ved Kjøbenhavns Universitet, mod der forinden at underkaste sig den almindelige philosophiske Prøve. Efterat Consistorium, i Henhold til en af Commissionen for Afholdelsen af Udgangsexamen ved Universitetet over Andragendet afgiven Betænkning, havde erklæret, at der ikke var Grund til at fritage Ansøgeren for at underkaste sig den ved Bekjendtgjørelsen af 20de Decbr. 1833 anordnede Præliminærexamen for Studerende fra fremmede Universiteter, blev hans Begjæring aflaaet ved Ministeriets Skrivelse af 7de November 1860 til Consistorium.

— Ganste paa samme Maade afflog Ministeriet ved en anden Skrivelse af s. D. en lignende Begjæring, hvori en Studerende, der, efter at være udgaaet af Slesvig Domskole uden at have taget Udgangsexamen, var bleven immatriculeret ved Universitetet i Kiel, anholdt om at maatte fritages for Udgangsexamen og underkaste sig den almindelige philosophiske Prøve for derpaa at forberede sig til lægevidenskabelig Embedsexamen.

4.

Theologisk Embedsexamen.

Forhandlinger om Forandringer ved den theologiske Embedsexamen.

Det theologiske Facultet tilstillede under 3die Juni 1861 Kirke- og Undervisningsministeriet en til Facultetet fra 93 theologiske Studerende under 1ste Marts s. A. indkommen Skrivelse, hvori disse, i Henhold til en Betænkning, som var afgiven i Januar Maaned s. A. af 4 af Kjøbenhavns Geistlige (Pauli, Fenger, Blædel og Fog) og 3 theologiske Candidater (Gjerløff, S. Rørdam og L. Schrøder), anmodede Facultetet om at tage under Overveielse, hvad

der lod sig gjøre i Anledning af den blandt de theologiske Studerende almindelige Klage over Studiernes Byrdefuldhed.

De omtalte Mænd vare efter Opfordring af „et almindeligt Møde af Theologer“, der den 16de November 1860 blev afholdt paa Bords Collegium, sammentraadte for at overveie, om der var Grund til at ønske nogen Forandring i Bestemmelserne om den theologiske Examen.

Dette Udvalg erkjendte enstemmigt, at den Tid af omtrent 6 Aar, som for Tiden anvendtes paa at tage theologisk Embedsexamen, maatte ansees for utilbørlig lang og trykkende for de Studerende, hvorimod der i Udvalget var Meningsforskjellighed om Midlerne til at raade Bed paa dette Misforhold, idet 5 Medlemmer antog, at den eneste Maade, hvorpaa en grundig Reform af den theologiske Examen og af Studiet til denne kunde ventes tilbeiebragt, var, at Examen skiftes fra Universitetet og blev overgivet til en Examencommission, men 2 af Medlemmerne (Fog og Paulli) ikke for Tiden turde tilraade denne Foranstaltning. Imidlertid forenede hele Udvalget sig i at ansee det ønskeligt, om man kunde vende tilbage til den gamle Indretning, hvorefter der kun meddeltes en Hovedcharacter.

Fremdeles opkaftede Udvalget det Spørgsmaal, om der ikke fra den geistlige Deltagelse i Censuren ved Examen kunde udgaae en Indflydelse, navnlig paa at modificere Omfanget af de Kundskaber, der fordredes godtgjorte. I denne Retning antoges Diemedet at ville opnaaes, naar der som faste Censorer blev ansat et mindre Antal Præster, hvem man kunde betroe Delagtighed ikke blot i Bedømmelsen af den mundtlige, men ogsaa af den hele skriftlige Prøve, og i Fastsættelsen af Opgaverne til den sidste. Kun et Medlem (Paulli) fremhævede herved det Betænkkelige i den uundgaaelige Collision for Censorerne imellem deres præstelige Embedsgjerning og deres Censorforretninger. Udvalget sammensatte sin Betænkning under følgende 2 Forslag:

1) Specialcharactererne ved den theologiske Embedsexamen bortfalde.

2) Den nærværende Forpligtelse for Hovedstadens Sognepræster og residerende Capellaner til at deltage i Censuren ved den theologiske Examen ophæves. Derimod ansættes som faste, lønede Censorer et mindre Antal Præster, som dertil findes særlig skiktede. Disse skulle være a) stemmeberettigede ved Fastsættelsen af Opgaverne til skriftlig Examen; b) deltage i den hele Censur over samtlige Examenensspecimina og c) skiftevis, to hver Dag, deltage i Censuren over den mundtlige Examen i alle Discipliner.

Det theologiske Facultet gjorde i sin Skrivelse til Ministeriet opmærksom paa, at Indførelsen af Specialcharacterer ved den theologiske Examen, ligesom ved de øvrige academiske Examina, var skeet for saa Aar siden (1847) efter Facultetets Indstilling, og at Facultetet tidligere havde andraget paa Bestikelsen af faste, lønede Censorer, men at denne Sag var stødt paa Vanfæligheder fra forskjellige Sider. Begge Forslagspunkter i Udvalgets Betænkning fandt Facultetet saa let berørte og saa lidet begrundede, at det ikke kunde finde Anledning til at gaae ind paa nogen Drøftelse, saameget mindre som begge Forslag gik ud paa at forandre, hvad der var sælles for samtlige Embedsexamina.

Et af Facultetets Medlemmer, Professor Hammerich, der isørigt var enig i Hovedsagen med Facultetets øvrige Medlemmer, fandt dog Sagen af den Bigtighed, at den fortjente Ministeriets nøieste Overveielse. At en saa betydelig Sum Kundskaber af encyclopædiske Natur i ethvert Fag fordrer af Examinanden,

som det nu skeer, kunde efter hans Mening neppe kaldes gunstigt for det selvstændige, det egentlige Studium af Videnskabene; derimod vilde man, naar Fordringerne til hin theologiske Almeendannelse noget nedstemtes, vinde Tid for dette Studium, hvis Fremkaldelse altid maatte ansees for Universitetets høieste Opgave. Enten et enkelt af Videnskabens Fag eller et særegt Parti af samme — efter Berkommendes fri Valg — kunde da kræves nøiagtig studeret og opgivet til Examen, hvilket baade vilde fremme den friere aandelige Udvikling og tilfredsstille idetmindste en Del af dem, der havde indgivet Andragendet. Det saaledes Yttrede kunde de øvrige Medlemmer af Facultetet ikke finde vel grundet. Tanken om et Specialstudium kunde, efter deres Mening, have Udskilligt for sig, hvor Talen var om et Undervisningskursus, der bestod af ganske forskjelligartede Fag, men havde neppe berettiget Anvendelse paa det theologiske Kursus, i hvilket alle enkelte Lærefag samle sig i en organisk Enhed. Her maatte Opgaven være at søge Ligevægten bevaret imellem de philologiske, historiske og filosofiske Fag; at anvise Veie til at forstyrre det harmoniske Forhold ved at begunstige Studiet i nogen enkelt Retning, forekom Facultetets Flertal at ville være et øiensynligt Misgreb. Til et videregaaende Studium af et eller andet enkelt Fag var Tiden efter tilendebragt academisk Kursus tilstrækkelig lang, og vilde en Studerende foie et Specialstudium — s. Ex. af forskjellige semitiske Sprog — ind i selve Examenstudiet, var der ingen Bænelighed lagt i Veien. Men netop i saadanne Tilfælde vilde Specialcharactererne vise sig at have deres gode Betydning.

Ministeriet begjærede sig ved Skrivelse af 11te Juni 1861 Consistoriums Betænkning over Sagen meddelt.

3 Gjensvar herpaa tilstillede Consistorium den 25de Marts 1862 Ministeriet en af det theologiske Facultet under 30te Decbr. næstforhen afgiven udførlig Betænkning over de foran omtalte af 4 af Hovedstadens Geistlige og 3 theologiske Candidater fremsatte Forslag og yttrede sig i Forbindelse dermed selv over Sagen.

Facultetet bemærkede, at den Maade, hvorpaa disse Forslag vare behandlede og fremsatte af en privat, ifølge Anmodning af endel Studerende sammentraadt Comité, ikke skulde lade formode, at de begge havde en indholdsrig Historie, idet de for faa Aar siden have været Gjenstand for meget umhyggelig Drøftelse og langvarige Forhandlinger imellem Facultetets og Universitetets daværende Bestyrelse. En omstændelig Beretning om disse Forhandlinger og deres Resultat fandtes meddelt i Selmers Univ. Aarbog for 1847, S. 29—49. Der forekom imidlertid intet Spor til, at Comiteen havde kjendt disse Meddelelser; i det mindste saaes der ikke at være taget noget Hensyn dertil. Saameget mere maatte Facultetet finde Anledning til at lægge hine Forhandlinger til Grund ved sin Betænkning, medens det iøvrigt i denne vilde være tilstrækkeligt at henvise til den trykte Oversigt af samme.

Først yttrede Facultetet sig om Forslaget angaaende Afkæffelsen af Specialcharactererne i bestemt fraraadende Retning paa følgende Maade.

Under 25de Juni 1842 forlangte den daværende Kongelige Direction for Universitetet og de de lærde Skoler Facultetets Betænkning om „hvordidt det maatte ansees hensigtsmæssigt, at der ved den theologiske Embedsexamen blev truffet den samme Foranstaltning, som i de senere Aar var bleven truffet ved den juridiske, medicinske og Skole-Embedsexamen, nemlig at der gives Specialcharacterer for de enkelte

Discipliner, hvori Prøven aflægges, og at disse Specialcharacterer i de forskjellige Grader betegnes med en vis Talværdi, hvorefter Hovedcharacteren, som Resultatet af Specialcharactererne, beregnes og bestemmes“.

Facultetet indsendte den sørgte, meget omfattende Betænkning under 29de April 1843, med den Bemærkning, at det allerede tidligere gjentagne Gange havde været bragt under Forhandling imellem Facultetets Medlemmer at søge tilveiebragt „en Omdannelse af den theologiske Embedsexamen, der dels var analog med den ved andre Embedsexamina foretagne, dels kunde synes at forøge Bedømmelsens Paa- lidelighed og indskrænke den store Døffrelse af Tid og Kræfter, som Examen kræver,“ — men at „Meningerne om Forandringens Anbefalighed viste sig saa delte, at Facultetet ikke af egen Driift fandt Anledning til at bringe Sagen under Forhandling for høiere Autoriteter“.

Denne Deltthed i Meninger fremtraadte ogsaa i den afgivne Betænkning, idet et Flertal af Facultetets Medlemmer — Scharling, Engelstoft og Martensen — erklærede sig bestemt imod Indførelse af Specialcharacterer, hvorimod et Mindretal — Clausen og Hohlenberg — med lige Bestemthed erklærede sig derfor.

„Af de tvende modsatte Ansæelser, der saaledes i Facultetet havde gjort sig gjældende, forekom det Directionen utvivlsomt, at den af Facultetets Minoritet for- svarede Mening, at Specialcharacterers Indførelse ved den theologiske Examen vilde være gavnlig og hensigtsmæssig, burde gives Medhold fremfor den af Majoriteten fremsatte“ (Selmers Univ. Arb. for 1847 S. 37—38). Ved Kongelig Resolution af 14de Mai 1847 blev Indførelse af Specialcharacterer anordnet. Hvad derimod Hovedcharacterens Bestemmelse efter de givne Specialcharacterer angik, erklærede Facultetet sig (12te Juni 1847) imod Anvendelsen af Points-Systemet — „efter det Anlæg, der er givet den theologiske Examen, samlet til visse videnskabelige Hovedgrupper, formene vi, at en Udregning, hvor i mange Til- fælde Characteren vilde blive afhængig af eet Point mere eller mindre, vilde føre til en Mechanisering, der ikke vilde være tjenlig til Hensigten,“ — og foreslog et Regulativ, hvorved „Hovedcharacteren bestemmes efter det Forhold, hvori Special- charactererne staae til hverandre indbyrdes“ (ogsaa med Hensyn til de to Grader af den mellemste Character). Dette Regulativ bifaldtes ved Directionens Skrivelse af 26de Juni 1847, idet Samme erklærede „ikke at have noget at indvende imod, at det saakaldte Points-System ikke for Tiden indføres ved den theologiske Embeds- examen“ (S. 48).

Afveielser af de overfor hinanden staaende Grunde, og Resultatet, hvortil denne førte, findes angivet saaledes (Univ. Arb. S. 38): „Det forekom Directionen, at det ved de af Facultetets Minoritet meddelte Bemærkninger var paa det Klarest godtgjort, at den af Majoriteten hittede Frygt for, at den theologiske Examen skulde tabe noget af sin videnskabelige Character og sit deraf følgende Værd ved Specialcharacterers Indførelse, maatte aldeles falde bort, naar Foran- dringen skete paa den af Minoriteten foreslaaede Maade, ved alene at opløse Examensdisciplinerne i de fem naturlige Hovedgrupper, saaledes at Examinationen i enhver af disse maatte kunne bevæge sig mellem Hovedvidensskaben og samtlige derhen hørende Discipliner med den seldsamme videnskabelige Frihed og Selvstændighed som hidtil i Henseende til den hele theologiske Videnskab, og at da Specialcharac- tererne sluttede sig til disse Grupper. Det synes dernæst at være indlysende, at der ved denne Indretning vilde vindes de største Fordele, baade i Henseende til

Garantien for Bedømmelsens Paalidelighed, naar denne kom til at fremgaae af Bedømmelserne af Kandidatens Præstationer i de enkelte Discipliner eller Hovedgrupper, der ganske anderledes end efter den hidtilværende Indretning vilde være Resultatet af de vedkommende Dømmeres paa egen noie Jagttagelse grundede og efter umiddelbar Opsætning affagte Dom, og i Henseende til Besparelsen af Professorernes og de geistlige Censurers Tid, hvilket Hensyn vistnok ligesaavelsom det ny nævnte er af største Vigtighed.

Den Meningsforskjellighed, som kom til Orde i Facultetets Midte, dreiede sig fornehmelig om to Hovedpunkter.

Med Hensyn til selve den foreslaaede Forandring gjorde Facultetets Flertal gjældende: at „Specialcharacterernes Princip berøver paa Videnskabens Sondring i dens forskjellige Discipliner“, og fører til en Examination, som lettelig lader „Kundskabsmassens Udmaalning træde stærkere frem end den videnskabelige Aands og Dannelses Prove“, medens det derimod bør være den theologiske Examen's Hovedformaal „at begrunde en Dom efter Totalindtrykket om Kandidatens Dannelse og Modenhed“ (Aarb. S. 32—33). Denne Indvending blev af Mindretallet imødegaaet med den Betragtning „at det er en Selvsjølge, at en Voteringen forudgaaende Discussion mellem Censurerne indbyrdes ingenlunde er udelukket, ved hvilken ikke blot de enkelte Svar, men den aandelige Character af den hele Besvarelse vil blive taget i tilbørlig Betragtning“, og „at det, naar Specialcharacteren er Resultatet af en saadan videnskabelig Veraadslagning og Burdering, ikke kan antages, at den endelige Uddragelse af Hovedcharacteren af slige Præmisses skulde kunne befrygtes at føre til Tilsidefættelse af det aandelige Moment i Examen“, fordi „Totaliteten kommer til sin Ret igjennem en omhyggelig Combination af dens enkelte Dtringer. Hvor en saadan Basis mangler, synes Totaliteten meget udsat for at opløses i et ubestemt svævende Billede eller i et saadant, hvor det ene eller andet enkelte Træk træder uforholdsmæssigt frem“ (Aarb. S. 37).

Hvad angik Formen af den indtil da brugelige Examen — hvis mundtlige Prøve varer i henved 7 Timer uafbrudt, uden dog at en stadig Tilstedeværelse af samtlige Censorer var forudsat, og hvor det fra alle Sider indbrømmedes at være en Umulighed at vedligeholde den fornødne Marvaagenhed og Agtpaagivenhed fra Time til Time — troede Facultetets Flertal at kunne berolige sig ved den Betragtning „at der vindes et fuldkomment Begreb om en Kandidats Modenhed og almindelige Dydighed i de allerfleste Tilfælde ved en enkelt eller tvende Examinationer, og at der i tvivlsomme Tilfælde sjelden vindes mere ved at bivaane den hele Examen end en Del af samme“. Det formentes derfor „at, naar Tilstedeværelse og Fraværelse fandt Sted efter en bestemt Orden, saa at enhver af de Dømmende kom til at bivaane dels $\frac{3}{4}$ dels $\frac{2}{3}$ af hver Kandidats Examen, vilde han have tilstrækkeligt Motiv til et almindeligt Votum, naar han først havde gjort sig bekendt med Kandidatens skriftlige Præstationer, og erfarede sine Medcensurers Dom over den Del af Examen, som han ikke havde bivaanet“ (Aarb. S. 34). Derimod fastholdt Mindretallet „at, hvor de enkelte Censurers Fraværelse og Tilstedeværelse er ubestemt og Antallet af Censorer, der overvære enhver enkelt Del, af Examen er forskjelligt, der er der givet Tilfældigheden et Spillerum, hvis mislige Følge i mange enkelte Tilfælde Ingen kan nægte som mulige, og som derfor ved Examen's Indretning bør søges forebyggede“, — og „at Paalideligheden af den anstillede Examen kun vil kunne vindes, naar der gaaes ud fra det Princip, at en-

hver Censurs Botum kun bør angaae den Del af Prøven, han virkelig overværer". Der sluttedes derfor „at der kun stod tilbage at søge Hjælpen, ved at indskrænke Antallet af de til hver Tid tilstedeværende Censorer og derhos sørge for, at det ringere Antal bliver opveiet ved den omhyggeligere Dømmelse og den bestemtere Fremgangsmaade ved Samme" (Aarb. S. 35—36).

Det kunde, httrede Facultetet efter dette Tilbageblik, neppe vække Forundring, naar Forslaget om at afløse den hidtidige Examensform med en ny i sin Tid fremkaldte saa afvigende Meninger. Man turde fra begge Sider have en velbegrundet Mening om Paalideligheden i det Hele taget af den Form, hvori den mundtlige Examen hidtil var bleven holdt; den Erfaring, som ved de andre Embedsexamina antoges at være bundet for det nye Systems Fortrin, kunde synes ikke endnu at være tilstrækkelig; den theologiske Examen kunde tilmed, isølge det indbyrdes Forhold imellem de forskjellige Examensfag, synes at gjøre Specialcharacterers Anvendelse mindre nødvendig eller endog utilraadelig. Nu stillede derimod Sagen sig væsentlig anderledes. Den dengang indførte Examinations- og Censureringsform havde nu været prøvet i 14 Aar, uden at der var fornummet til de befrygtede Ulemper. Den theologiske Examen frembød ikke Billedet af en atomistisk Afstykning — ved en streng Specialiseren vilde den theologiske Examen falde idetmindste i 12 Specialcharacterer —, men den gav Indtrykket af en sammensluttet videnskabelig Helhed formedelst en grupperende Anordning af de enkelte Fag. Det aandelige Totalindtryk af den skriftlige og mundtlige Examen tabte sig ikke, men vandt tværtimod i Styrke, idet dette Indtryk bliver draget frem for Betragtningen efter Prøvelse i ethvert af Hovedfagene i Forbindelse med de dertil hørende Bisfag. Hovedcharacteren ubbragtes ikke ved et Additionsstykke, men den bestemtes efter Combination; de tvende Characterer for nytestamentlig Exegese og Dogmatik med Vidisciplin havde en fremtrædende Betydning, uden at der dog var givet dem en ubetinget Overvægt, hvorimod det indbyrdes Forhold var bestemmende.

De fire Medlemmer af Facultetet, blandt hvilke de tre kunde føre deres Erfaring som Examinatorer og Censorer tilbage til Reformens Begyndelse, udtalte herved den Overbevisning, at Examen havde vundet i Paalidelighed, til samme Tid, som der var bundet for Examinerende og Censurerende i Tidsanvendelse. Denne Erklæring turde vinde i Vægt derved, at et af Facultetets nuværende Medlemmer, Scharling, ved Forslagets Bedømmelse i 1843 hørte til Facultetets Flertal.

Heller ikke, bemærkede Facultetet, var der i de forløbne Aar nogenstinde eller fra nogen Side kommet Facultetet nogen Uttring af Utilfredshed over den forestagne Forandring eller noget Ønske om Tilbageførelse til den gamle Examensform for Dre, førend der fra den forannævnte Comite — udvalgt i Anledning af en „Klage over Studiernes Byrdefuldhed" — fremkom et Forslag, som uden videre Motivering gik ud paa at „Specialcharactererne ved den theologiske Examen bortfalde".

De meget ubestemte Ord, som i Præmisserne skulde antyde en Begrundelse af Forslaget — „Helheden, Sammenhængen, Overblikket vilde derved faae berettiget Indflydelse ligeoverfor Detailkundskaberne, som Specialcharactererne give altsfor megen Leilighed til at begunstige" — vilde neppe findes træffende, naar de sammenholdtes med den tidligere Drøftelse, hvis Hovedmomenter ovenfor ere anførte, saalænge det bliver erkjendt som Hensigten og Bestemmelsen af den theologiske Embedsexamen at bedømme Candidaternes theologisk-videnskabelige Indsigt og

Dygtighed. Derimod maatte det erkjendes, at Synspunktet blev et andet, naar man som denne Hensigt og Bestemmelse vilde sætte geistlig Brugbarhed og Bekvemhed ifødenfor theologisk Indsigt og Dygtighed. Ganske vist vilde da ren videnskabelig Dygtighed ikke være tilstrækkelig Garanti for præstelig Brugbarhed. Erfaringen viste, hvad ogsaa følger af Sagens Natur, at der med ringe videnskabelig Sands og Evne kan være afgjort Kald til den præstelige Virksomhed indenfor snevrere Kredse, ligesom omvendt at dette Kald kan mangle ved større videnskabelig Uddannelse. Men hvad heraf fulgte var, dels at den practiske Anvendelse ikke tør tabes af Sigte ved Behandlingen af det videnskabelige Stof for de Studerende, dels at Forberedelsen til geistlig Virksomhed ikke tør ansees sluttet med den videnskabelige Grundlægning, men at der til denne bør slutte sig en Fordannelse for de theologiske Candidater, umiddelbar beregnet paa den practiske Embedsvirksomhed*); hvorimod den Fordring, at det videnskabelige Grundlag skal og bør indsnævres og beskæres efter Brugbarhedens Behov, var grundet i en sjælv Opfattelse, der ville virke lige skadeligt tilbage paa Videnskaben og paa dens Anvendelse i Praxis. Begrebet af „Brugbarhed“ var tilmed i sig selv saa ubestemt, at det lader sig bøie ud og ind efter Tid og Leilighed; — hvad Brug har vel Landsbypræstens sædvanlige Virksomhed for Ferstaelse og Fortolkning af den hellige Skrift i Grundspregene, eller for videnskabelig Udvikling og Behandling af Lærestoffet, eller for Kundskab til Kirkens Historie gennem fjerntliggende Tider? Et lignende tilshyneladende Misforhold vilde naturligvis kunne paavises i ethvert Examenskursus imellem Udstrækningen af den academiske Forberedelse og den umiddelbare Anvendelse i tilkommende Virksomhed, saafremt det aandelige Udbytte af videnskabelig Grundlægning overhovedet tabtes af Syne. Dette blev kun altfor let Tilfældet, hvor Opmærksomhed og Interesse overveiende vender sig til det umiddelbare Anvendelige. Med denne Retning stod, som det syntes, det her omhandlede Forslag om at vende tilbage til en Examensform, som for halvandet Aar siden blev fundet utilfredsstillende, i nær Forbindelse. Thi ved at opgive den særlige Bedømmelse af Prøven i de enkelte Fag vilde det individuelle Skjøn efter et saakaldet Totalindtryk, uden bestemtere Begrundelse og Retfærdiggjørelse, kunde blive bestemmende for Udfaldet af Examen. Udfælselsen af Specialcharacterer vilde være det Samme som at lade Præmisserne for den almindelige Dom falde bort, efterat man engang havde erkjendt det Hensigtsmæssige og Retfærdige i at meddele dem. I de hyppig forekommende Tilfælde, hvor en Candidat har svaret tilfredsstillende i nogle Fag og utilfredsstillende i andre, vilde det mangengang neppe være muligt at klare for sig selv Totalindtrykket ved en indbyrdes Afveielse; og det lod sig neppe undgaae i saadanne Tilfælde, at Udfaldet af den sidst afholdte Prøve vilde uvilkaarlig komme til at udøve en overveiende, men uberettiget Indflydelse til den ene eller den anden Side.

I Henhold til det her Udviklede nærede Facultetets Flertal ikke Tvivl om, at en Tilbagevenden til den ældre, efter moden Overveielse opgivne, Examensform vilde være en virkelig Tilbagegang, hvorved Prøvens Paalidelighed vilde svækkes og en svækkende Tilbagevirkning paa

*) Et tidligere Forslag af Facultetet i denne Henseende (af 1ste Juni 1838) findes meddelt i Evangelisk Ugeskrift 1861, Nr. 29—30.

Grundigheden af det theologiske Universitets Studium ikke vilde udeblive. Facultetet ansaa dette Hensyn til Examensprøven for i og for sig selv at være saa afgjørende, at det ikke skulde opholde sig ved den Bortøbslen af Examineres og Censureres Tid, som vilde blive nødvendig Følge af denne Tilbagevenden; det Uførnødvendige vilde her være uforsvarligt. Bestemt og indstændigt maatte Facultetets fire Medlemmer derfor fraraade det hertil sigtende Forslag.

Et af Facultetets Medlemmer, Prof. Hammerich, var enig med de øvrige Facultetets Medlemmer i at ansee det nuværende System med Specialcharacterer for et Fremmskridt. Tilfældigheden vilde, efter hans Mening, ikke længer faae det Spillerum som tidligere, og Censurerne udsattes ikke i den Grad for en lang Examinations fløvende Indflydelse; især vilde Fremmskridtet blive kjendeligt, hvis faste Censurer indførtes, da disse jo maatte antages at have en velbegrundet Dom om Prøven i vedkommende Fag, hvad ikke altid kunde være givet med de nuværende Censurer. Ikke destomindre kunde han ikke betragte den nu brugelige Examensform som fuldkommen betryggende. Vistnok havde han mindre Erfaring som Examinator, hvorimod han som Censor havde bivaanet Examina baade før og efter Indførelsen af Specialcharacterer. Den Erfaring, han troede at have gjort, havde henledet hans Opmærksomhed paa, at det vist turde være heldigere, hvis Hovedcharacteren ikke som nu fremgik ligejævn af Specialcharactererne, men vedtoges efter en ny Votering ved Slutningen af Examen, hvori da samtlige Dagens Censurer maatte deltage: offentliggjøres skulde i saa Fald ikke Specialcharactererne, men kun Hovedcharacteren. Totalindtrykket af Candidatens videnskabelige Dannelse vilde derved noget mere komme til sin Ret, og Kundskabsmæssens Udmaalning ikke træde saa stærkt frem. Hidtil havde han for sit Vedkommende hjulpet sig med i sidste Censurfag at tage ogsaa det i Betragtning, om Bedømmelsen i de foregaaende var gaaet til den mildere eller strengere Side; men han maatte erkjende dette for at være baade mindre correct og utilstrækkeligt. Ved den her foreslaaede Fremgangsmaade vilde Ucorrectheden blive correct, Totalindtrykket paa Censor af den Del af Examen, han havde bivaanet, vilde faae sin fulde Betydning, og den mundtlige Forhandling med Censurerne for den anden Del af Examen vilde bringe de to Halvdele af samme i mere organisk Forbindelse samt i flere Tilfælde klare Dommen. Skulde der findes overveiende Betæneligheder ved at gaae ind paa dette Forslag, da vilde han heller opoffre den Fordel, den nuværende Indretning unægtelig frembød, ved at fritage Censor for den fløvende Indflydelse af en længere Examination. Subsidiariter foreslog han derfor: samtlige Dagens Censurer skulle være tilstede ved den hele Examen, deltage i Censuren over alle Specialcharacterer og derpaa ved Examens Slutning foretage en ny Votering over Hovedcharacteren; kun Hovedcharacteren offentliggøres.

Facultetets øvrige Medlemmer kunde med Hensyn til dette Forslag indskrænke sig til — uden at drøfte dets Motivering — at bemærke: 1) at Censurerne tør votere efter egen umiddelbar Erfaring og ikke efter Andres Relationer, og 2) at den offentlige Meddelelse af Specialcharactererne hører væsentlig med til Examens nuværende Form og maa ansees for ligesaa hensigtsmæssig som retfærdig.

Facultetet gik derpaa over til det andet Forslag, sigtende til at søge de nu efter Omgang væglende geistlige Censurer afløste ved et mindre Antal

Præster som faste, lønede Censorer, og erindrede, hvorledes dette ligeledes havde udgjort en Hoveddel af de Forhandlinger, som i Aaret 1842 og følgende Aar fandt Sted angaaende den theologiske Examen, og det saaledes, at dette Forslag udgik fra Facultetet selv (Aarb. S. 39—46).

„Den daglige Bærel af de geistlige Censorer“ — hedder det (Aarb. S. 39) — „er en Omstændighed, som ved den nærværende Indretning af den theologiske Examen unægtelig giver dennes Udfald paa forskjellige Dage mindre Ligelighed end onskeligt, og som ved Indførelse af Specialcharacterer vilde endmere kunne have samme Virkning. Selv om man hos alle de Præster, der skiftevis fungere som Censorer, kunde forudsætte den dertil fornødne Kundskab og Interesse for Sagen, hvilket man idetmindste ikke til alle Tider vil kunne, da de ikke vælges med særligt Hensyn til dette Kald, saa vilde dog den aldeles uundgaaelige Forskjellighed i de Fordringer, de gjøre, og den Maalestok, de anlægge, ofte kunne bevirke en Ullighed i den enkelte Votering efter den nuværende Indretning, ligesom paa Ansættelsen af de enkelte Characterers Værdi ved Indførelsen af Specialcharacterer“.

Det var paa Grund heraf foreslaaet: at enkelte af Stadens Geistlige — fire, mentes der — skulde efter Forslag fra Facultetet udnævnes til dette Hverv for en Tid af tre Aar og mod en bestemt Godtgørelse, dog saaledes, at de samme Mænd kunde vælges paany, og at disse ogsaa deltog i Censuren over samtlige skriftlige Arbejder.

Den Kongelige Universitetsdirection, „som ikke kunde andet end tiltræde Facultetets Forslag, og fandt det meget onskeligt, om faste Censorer paa den anførte Maade kunde blive indførte“ (Aarb. S. 41), brevveylede om Sagen med det Kongelige danske Cancelli. Biskop Wynster udtalte sig imidlertid bestemt imod Forslagets Iværksættelse, paa Grund af „Vanskeligheder, som næsten grændsede til Umulighed“, isærdeleshed hentede fra uundgaaelige Sammenstød med Præsteembedets Forretninger, og i Henhold hertil erklærede Cancelliet: „at det ikke kunde tilraade det Foreslaaede, ligesom det ogsaa maatte finde det uhenigtsmæssigt, at en saadan Foranstaltning blev truffet med Hensyn til det theologiske Facultet, naar en lignende ikke tillige kunde iværksættes ved Retts- og Lægefaculteterne“ (Aarb. S. 42). Uagtet Facultetet erholdt og benyttede Leiligheden til at imødegaae de reiste Betænkeligheder; uagtet Directionen „ikke kunde skjønne rettere end, at de fremsatte Indvendinger mod Forslaget vare ved de af Facultetet gjorte Bemærkninger paa det Fuldstændigste gjendrevne og Forslagets Hensigtsmæssighed og Gavnlighed saa klart fremstillet, at der neppe kunde være nogen Tvivl tilbage om, at jo den foreslaaede nye Indretning langt fortjente Fortrinet for den gamle“ (Aarb. S. 45); uagtet det endelig i en Strivelse fra Stiftsprovsten blev paa den Kjøbenhavnske Geistligheds Vegne httret: „at en virkelig ligelig og retfærdig Vedømmelse af Candidaternes Dygtighed alene bliver mulig, naar de Censorer, som deltog i denne med Professorerne, ere faste“ (Aarb. S. 47), blev dog Sagen standset indtil Videre paa dette Punkt, idet det ved Kongelig Resolution af 14de Mai 1847 blev tilkjendegivet: at „Hans Majestæt vilde forvente nærmere allerunderdanigst Forestilling, naar Directionen maatte see sig istand til herom at gjøre et mere almindeligt, alle Faculteter omfattende Forslag“ (Aarb. S. 46—47).

For Facultetets Flerhed stillede de her anførte Grunde for Forslaget sig som ligesaa gyldige og træffende nu som dengang; Samme havde heller ikke nye

Grunde at tilføie, og kunde saaledes indskrænke sig til at httre Ønske om Forslagets Fremgang.

Facultetet ansaa det for ubetimeligt at gaae ind paa det Enkelte, førend der viste sig Udfigt til, at Forslaget kunde ventes at komme til Udførelse, saameget mere som de samme Grunde vilde tale for Foranstaltningens Indførelse ogsaa ved de andre Embedsexamina.

Ikun paa eet Punkt var der udenfra givet Anledning til at henlede en særlig Opmærksomhed. I den omtvante Comitees Forslag var der tillige andraget paa, at de ubævnte Censorer skulde „være stemmeberettigede ved Fastfattelsen af Dpgaverne til skriftlig Examen“. Det syntes klart, at der heri laa en Forrykkelse af Grændsen imellem de Censorerendes og Examinereendes Stilling. De overordentlige Censorer tilkaldtes som Meddomsmænd; de gave i denne Egenskab Examen en høiere Grad af officiel Offentlighed og udbortes Anseelse; men, ligesom Examinatorerne, uden Indblanding fra Censorerens Side, stillede Spørgsmaalene ved den mundtlige Examen og ledede Examinationens Gang, saaledes maatte Opgivelsen af Spørgsmaalene ved den skriftlige Examen være Censorerne uedkommende. Og dette førte naturlig til, med al Bestemthed at fremhæve — for det Tilfælde, at Forslaget om faste Censorer toges til Folge — Nødvendigheden af en Instrux eller et Regulativ fra høiere Sted, beregnet paa saanøie som muligt at bestemme og afgrænse den Myndighed, som tilkom Censorerne, og saaledes forebygge Sammenstød imellem disse og Examinatorerne. Det kunde ikke oversees, at det theologiske Facultet stod i Forholdet til Censorerne ved Examen noget anderledes end de øvrige Faculteter, idet det theologiske Facultet saae sig stillet overfor Medlemmer af en afsluttet Stand. Forholdet imellem geistlig Virksomhed og theologisk Videnskab blev, som bekjendt, opfattet meget forskjelligt, og en vis Spænding imellem Geistlighed eller Fractioner af samme og theologiske Faculteter hørte ikke til de sjældne Phænomener. Netop i nærværende Tid og netop hos os var der flere Elementer tilstede end sædvanlig, der kunde nære en saadan Spænding, og det vilde være i høi Grad beklageligt, om en censorerende Samvirken ved Examenbordet skulde give Anledning til Øtringer i denne Retning.

Prof. Hammerich tiltraadte fuldstændig Ønsket om, at Forslaget om faste Censorer maatte nyde Fremgang. Nødvendigheden af, at disse udelukkende bestaae af ansatte geistlige Mænd, var ham imidlertid ingenlunde indlysende. Hvis der kunde paapeges andre Videnskabsmænd med theologisk Dannelse og i passende Livsstillinger, saa han ingen Grund til at holde saadanne borte fra den faste Censorphost; flere af de Betænkeligheder, som hittedes i Anledning af Facultetets Stilling til Medlemmer af en afsluttet Stand, vilde herved formentlig bortfalde. Naturligvis saa han vel, at saadanne Mænd ikke til enhver Tid vare at finde, men hvor de fandtes, mente han, burde man bruge dem og ikke afstære sig herfra ved at gjøre det til Nødvendighed for den faste Censor at være en ansat geistlig Mand.

Sagen betragtet i Almindelighed, tiltraadte Prof. Hammerich Ønsket om et Regulativ for Censorerne. Det vilde desuagtet, naar der hensaaes til hans tidligere Erfaring som geistlig Censor, neppe findes forunderligt, at han nærede afvigende Anskuelser om Beskaffenheden af dette Regulativ, og ikke kunde tiltraade, at begrænse den faste Censors Myndighedskreds altfor meget. Hans Indflydelse

paa Examen's Gang maatte, som det forekom ham, sættes lige med Professorens, forsaavidt som denne ikke var Examinator; thi han delte Ansvarligheden lige med den censorerende Professor. De skriftlige Examen'sspørgsmaal afgang nu ikke, som de mundtlige, af den i vedkommende Fag examinerende Professor alene; denne gjorde sit Forslag, men de i Faget ikke examinerende kunde forkaste det. Her burde da, saavidt han skjønnede, Censor have sin Stemme med, ellers stillede han lavere end den ikke examinerende Professor. Naar Nødvighederne saaledes fastsattes lige paa begge Sider, vilde en vægtig Grund til Spændinger og Misforstaaelser være undgaaet.

Facultetets øvrige Medlemmer fandt det fornødent at bemærke; at det 1) maatte ansees som grundet i Forholdets Natur, at Censorerne ved en Embedsexamen maa være offentlige Embedsmænd, ved den theologiske altsaa geistlige Embedsmænd; dernæst 2) at det var en Indbildning, naar den, som alene er Censor, antoges for „at dele Ansvar lige“ med Examinatorerne. Examinator havde tilvise en større Indflydelse paa Examen og Characteren, end Censor kunde have, fordi han var den Handlende og derfor havde han større Ansvar; Censoren derimod havde ingen Indflydelse paa „Examen's Gang“ og intet Ansvar for Examinationen. Naar Facultetets Medlemmer i Fællesskab vedtog Opgaver til skriftlig Besvarelse, handlede de som Examinatorer; at Dvæstionerne foreslaaes af Een og vedtages af Alle, gjorde ikke den Een til Examinator og de Øvrige til Censorer, men gjorde dem just Alle til Examinatorer. Det syntes ikke let forklarligt, hvorledes Facultetets Medlemmer skulde kunne ansees som ansatte alene i et specielt Fag; de vare Professorer i Theologien, og Fagene's Fordeling ved den mundtlige Examen skete efter fælles frivilligt Skjøn om det Hensigtsmæssige og havde ofte været underkastet Forandring. Det skjønnedes altsaa ikke, at en „Censor stillede lavere“ end de Professorer, som ved den mundtlige Prøve ikke examinere i en bestemt Disciplin, derved, at han ikke deltog i Examinatorernes Function ved den skriftlige Prøve. Øvrigt tjente den hele Misforstaaelse af Examen's Indretning, som tillægger Censorerne lige Ansvar med Facultetet, til at forklare, hvorledes en geistlig Censor kunde betragte Examen som en Handling, ved hvilken han skulde træde op med „lige Nødvigheder“ med Examinatorerne, og hvorledes „en vægtig Grund til Spændinger og Misforstaaelser“ ligefrem maatte søges i denne geistlige point d'honneur, og kun turde ventes „undgaaet“, naar Censorerne turde smigre sig med ikke at have ringere Indflydelse ved Examen end Professorerne.

Prof. Bornemann maatte derimod erklære det som sin Overbevisning, at der ikke turde ventes nogen væsentlig gavnlig Virkning af Indjørelsen af faste geistlige Censorer, men tværtimod kunde befrygtes skadelige Følger af den derved sandsynligvis opstaaende Misforstaaelse af deres Betydning. At Characteren ved Embedsexamen bestemtes ikke af Examinator alene, men tillige af andre Censorer, behøvede neppe noget Forsvar; men at nogle af disse Censorer skulde staae udenfor Examen'scollegiet og ikke selv examinere, det fulgte saa lidt af Sagens Natur, at det kun kunde forklares af særegne Omstændigheder. Hvor lidt ekstraordinære Censorer ere nødvendige til en Examen, saaes deraf, at andensteds Examen'scommissionerne alene besørge Censuren, og den titnævnte private Comite forudsatte ogsaa ligefrem, at de ekstraordinære Censorer, hvis en Examen'scommission dannebes, vilde gaae over til at blive Examinatorer, saa at det vistnok turde antages, at ogsaa den kun tænkte sig saadanne Censorer virksomme ved en Facultetsexamen, der tillige gjælder som Em-

bedsexamen. At de geistlige Censorer skulde være tilstede som de mere skyndige i de theologiske Videnskaber end Professorerne eller som de mere indsigtsfulde Lærere, kunde naturligvis ikke have været Regjeringens Mening, men de skulde give det Offentlige en Garanti for Examen's solenne Alvor og Værdighed, og forsaavidt ogsaa bidrage til dens Tillid i den offentlige Mening. Mulighed af Mistillid til en Universitetsexamen, som Regjeringen tillægger Betydning som Embedsexamen, kunde for den kun opstaae af det nære Forhold imellem Professorer og Examinander, ifølge hvilket, i Betragtning af den menneskelige Svaghed, Partiskhed ikke var utenkkelig, men derimod var det utenkligt, at Formodning om den skulde udeblive. De extraordinære Censorer's Function kunde, mente Prof. Bornemann videre, kun blive den, at være Meddomsmænd; deres oprindelige og væsentlige Bestemmelse var det i denne Egenskab at give Examen en høiere Grad af officiel Offentlighed og udvortes Værdighed; de havde som enhver Censor den Pligt og den Ret at votere alene efter Overbevisning, men deres Dom maatte forudsættes at hvile paa et umiddelbart Skjøn; de skulde tage Examen, som den foreligger, og de skulde Intet have at gjøre med at tilveiebringe Data for Dommen. At der efter Totalindtrykket kan fældes en retfærdig Dom af Mænd i practiske Livsstillinger, der selv have gennemgaaet den samme Dannelse og Prøve, det er i disse Forhold ligesaa indlysende, som f. Ex. paa Nætspleiens Gebet at Meddomsmænd og Edsborne kunne kjende over en af Sagkyndige bearbejdet og forelagt Sag, eller at overhoved i det offentlige Liv den Dannede kan opfatte det Fremstillede rigtigt. Vilde Regjeringen derimod vælge specielle Sagkyndige, saa vilde den ved en Universitetsexamen kun kunne beskikke Professorer til Censuren. Ingen vilde kunne paastaae, at extraordinære Censorer vare fuldkommen sagkyndige i alle Discipliner, i hvilke de censorere; men Ingen kunde heller ansee det for nødvendigt. Vilde man nu have denne Klasse Censorer fast, kunde Hensigten dermed alene være, at bevirke en større Lighed ved Censuren. Men denne Bestræbelse var illusorisk; for Ligheden kunde der kun sørges derved, at Examen's Ordning gjorde en sikker Dom mulig. Af faste Censorer skulde efter Forslaget de samme vel være tilstede ved den enkelte Examinand's hele Prøve, men ikke ved alles. Den derved opstaaede Ulighed kunde just blive ensidig, enten Strengthed eller Mildhed efter Censorerne's Individualitet, uden at den Enes Forstand paa Examen behøvede at være ringere end den Andens. Den udvortes Lighed kunde kun opnaaes ved den samme Examinator, de samme censorerende Professorer og de samme extraordinære Censorer i det samme Fag; men herved vilde uundgaaeligt Fagkundskaben faae den saameget befrygtede Overvægt. Baade ved Forhandlingerne om den lægevidenskabelige og om den juridiske Examen's Ordning blev det erkjendt, at faste Censorer ikke vare nødvendige til den fornødne Lighed i Charactergivningen, og at Grundene til det hele Forslag for en stor Del vilde falde bort, naar Specialcharacterer indførtes. Det forjente tillige at erindres, at den Kongelige Universitetsdirection i sin Forestilling angaaende den juridiske Examen's Ordning i December 1839, overensstemmende med det juridiske Facultets Betænkning, fraraadede Indførelsen af faste extraordinære Censorer. Forslaget fremgik i sin Tid fra Onsket om skyndige Censorer, som havde Interesse for Examen, Egenskaber, der maatte synes fornødne, naar det var Pligt uafbrudt at være tilstede ved den hele Examen og Characteren først noteredes ved dens Slutning. En angstelig Stræben efter at beherske Tilfældigheder var ofte til Skade, og Uretfærdigheden kunde derved blive større. Det syntes indlysende, at faste extraordinære Censorer

paa en dobbelt Maade vare udsatte for at svigte deres Bestemmelse, i deres Botum at repræsentere det frie umiddelbare Omdømme; de vilde saare let enten tiltage sig formeget eller smelte sammen med det bestaaende Examenscollegium og gaae op i det. Ligesom Edsvorne og Meddomsmænd kun ere kaldede ad hoc, saaledes vilde veylende Censorer nødes til at iagttage Grændsen for deres Censur og ikke indbilde sig at skulle bestemme Examen. Vilde man for en underordnet Nyttens Skyld have faste extraordinære Censorer, burde man vælge et stort Antal. Ved den medicinske Examen brugtes 9, hvoraf kun 1 var tilstede. Naar endelig Dr. Fog i Evangelist Ugeskrift, Nr. 61, væsentlig havde støttet Forslaget — hvorfor han vindicerede sig Autorfabet — paa Nødvendigheden af særlige Tillidsmænd, som ved deres sermentlige Popularitet blandt de Studerende skulde give en offentlig Institution Tillid, syntes denne Tanke at opløse sig i idel Urimelighed. Hvis de Studerendes Tillid ikke skulde ansees for blind, kunde den ligesaa vel nægtes Censoren som Professoren. Det var en Urimelighed, at Regjeringen skulde nedlægge en Myndighed i Regens Haand uden Tillid, og ligesaa en Urimelighed, at Tillid til Treдиеmand kunde træde istedetfor Tillid til den Handlende. Den Tillid, som de extraordinære Censoreris Tilstedeværelse ved Examen gav, bestod i den Offenlighed, hvorunder Examinatorerne handle, og hvorved den foreskrevne Orden iagttages. Det laa nu i denne Controls Veskaffenhed, at den forudsatte en vis anselig Stilling og Virksomhed; Censorerne vare Geistlige, ikke just fordi der hos dem kunde forudsættes et nøie Kjendskab til Examensfordringerne — herom vilde flinke Candidater rimeligvis altid have den nøiagtigste Kundskab —, men fordi de ere Embedsmænd. Var det nu ligesaa passende, som naturligt, at Ministerium Havniense afgav Censorer, maatte det bemærkes, at der hidtil savnedes Oplysning om, at de Vanskeligheder, der opstaae ved nogle enkelte Geistliges Tjeneste ved den hele Examen, kunde fjernes; denne Indvending var paany gjentagen af Stiftsprovst Pauli (see ovenfor S. 60) uden at finde Modsigelse. Endelig syntes endnu et Hensyn at fortjene Opmærksomhed: det aarlige Honorar, hvormed et lidet Antal faste Censorer maatte lønnes, vilde i Forhold til de omtr. 12 mundtlige Examensdage om Aaret, blive anseligt, da det jo skulde bydes specielt kvalificerede Mænd; for den samme Sum vilde man kunne have Medlemmer af en Examenscommission, der ganske anderledes maatte gjøre Gavn for deres Løn. Men en geistlig Examenscommission havde et andet Niemed end den academiske Examen; den dømte om Brugbarhed til det geistlige Embede, og vilde lægge Vægt paa at kjende Candidatens individuelle Begavelse herfor; dens Medlemmer vilde gjøre Fordring paa en vis consistorial Character. Den academiske Examen dømte alene om den videnskabelige Vetingelse hos den tilkommende Geistlige. Da man nu ikke kunde andet end forudsætte, at enhver af Kjøbenhavns selvstændige Geistlige var fuldkommen kvalificeret til at være Meddomsmand ved den theologiske Examen, vilde dels Udgifterne til nogle faa faste Censorer være overflødige, dels laa der i Prøvens Veskaffenhed ingen Grund til et specifikt geistligt Stjøn. Men skulde det synes rigtigt at søie sig efter en øieblikkelig Misferstaaelse af den academiske Examen eller efter en muligt tilstedeværende Ulyst hos nogle Geistlige til at give Møde ved den — en Tjeneste, hvortil i en længere Arrække Enhver kun kaldes een Gang aarlig —, foreslog Prof. Bornemann, at Ministerium Havniense selv valgte Halvdelen af de hidtil Censurberettigede til faste Censorer paa et vist Antal Aar, hvorved vistnok Alle, der manglede Interesse for Examen, vilde kunne fritages for en Gjerning, der var dem imod.

Men den foreſlaaede Forandring, mente Bornemann videre, vilde medføre en overflødig og unyttig Udgift, og da det viſtnok maatte indrømmes, at den ſamme Foranſtaltning kunde fortjene at antages eller at afviſes efter det Niemed, for hvilket den ſkulde tjene ſom Middeſ, vilde den tillige, ſaaledes ſom den for Diebliffet tilſigtede, viſe ſig ſom forkaſtelig. Ved faſte geiſtliche Cenſorer bragtes den theologiske Examen paa en uklar Maade nærmere til en geiſtlig Examenscommiſſion; jo mere dette blev Tilfældet, deſto mere vilde dens Niemed kunne blive uklart og tilfældigt eller endog ſlaae over i et rent practiſt. Forſlaget ſtillede ſig ſom en Mægling imellem 2 Examensformer, der ſkulde udføres ſaaledes, at de geiſtliche Cenſorer ſkulde, i Egenſkab af Tillidsmænd, dømme ikke blot over Examinanden, men tillige over Examinationen. En ſaadan Ordning vilde være fuldkommen urimelig. Regjeringen ſkulde nedlægge Examinatormyndigheden i de, efter dens egen Mening, mindre competente Hænder, overdrage dem, ſom den ikke anſaa for de bedſte Dommere ved en Examen, den hele Handling, og lade de dygtigſte Dommere ſidde ſom tauſe Bidner til det, der ikke kunde gøres om; og diſe ſkulde ignorere den feilfulde og uheldige Examination og beſidde den Skarpsynethed igjennem de uhenſigtsmæssige og kaſterede Prøver at ſælde den rette og træffende Dom over Examinandens Dygtighed, efter et Totalindtryk. Men det vilde ikke kunne negtes, at de bedſte Dommere ere de bedſte Examinatorer.

Heraf ſyntes det klart at fremgaae, at, naar Mæglingen havde den Tendens, at ville bevare Univerſitetets Examen, men tillige berøve Facultetet Myndighed indenfor dets eget Gebet, maatte Forſlaget forkaſtes, ſelv om det ellers kunde antages paa en eller anden Maade at medføre Nytte.

Facultetet troede for Tiden at kunne indſtrænke ſig til de foranſtaaende Bemærkninger i Anledning af de tvende fremsatte Forſlag. Ligeſom det uden Tvivl var indlyſende, at der manglede naturlig Tankeforbindelse imellem diſe Forſlag og den hiſtoriske Anledning til Comiteens Sammentræden: Klagen over det formentlig Byrdefulde i det theologiske Examensſtudium og over Studietidens Længde, ſaaledes forment Facultetet at have godtgjort, at Forſlagene — ſaaledes ſom deres Tanke og Mening ſandtøes nærmere betegnet — ville føre til en Svækkelse af Examens Paalidelighed, navnlig ved en høiſt uheldig Sammenblanding af Examinatorers og Cenſorers Virſomhed, ved utilbørlig Udvidelse af denne paa de Examinandens Bekoſtning.

Facultetet overſaa ikke, at begge Forſlag antydede ſig ſom begrundede paa at bringe en blot midlertidig Tilſtand tilveie, hvorved der ſkulde beredes Overgang til Udfkillelſe af den theologiske Examen fra Univerſitetet, til Dpretteſe af en Examenscommiſſion i Facultets-Profeſſorernes Sted. Men, ligeſom et Mindretal af den oftnævnte Comite havde erklæret „ikke for Tiden at kunne tilraade denne Foranſtaltning“, ſaaledes havde Sammes Flertal, uagtet de heri ſaae „den eneſte Maade, hvorpaa en grundig Reform i Embersexamen ſaavelſom det theologiske Studium kunde ventes tilveiebragt“, ikke gjort noget Forſøg paa at klare ſig de umiddelbart og middelbart indvirkende Følger af denne Foranſtaltning. Ved at forfølge Tankeexperimentet videre, vilde man overtydes om, at denne Virkning vilde gribe dybt ind ikke alene i Univerſitetets Stilling ſom videnskabelig Læreanſtalt, men i det hele videnskabelige Studium, betragtet ſom Fordannelse for Stats-tjenesten. Til den omhyggelige og omfattende Drotteſe af denne Tanke — hvorved der heller ikke vilde kunne ſaunes Oplyſning om de Forholdsregler, ved hvilke

man i andre Lande har søgt at betrygge sig imod Misbrug af Foranstaltningen — kunde Facultetet ikke finde sig opfordret, saalænge det ikke var tilkjendegivet fra Regjeringens Side, at der paatænkte en Reform i Examenstøesenet i den angivne Retning. For dette Tilfælde turde det ansees utvivlsomt, at Consistoriums Betænkning, og igjennem dette Facultetets, vilde blive æffet.

Efterdi Prof. Hammerich med de øvrige Medlemmer af Facultetet ansaa det for givet, at Regjeringen, naar den paatænkte flere Reformer ved theologisk Examen enten i Retning af en Examencommission eller i andre Henseender, da vilde give Facultetet Leilighed til at yttre sig over dette, som nu over de to foreliggende Forslag, vilde han ikke her gaae videre ind paa Reformsagen. Hans Stilling til den var angiven i Facultetets tidligere Betænkning, see ovenfor S. 60—61. Trods alle de store Vanskeligheder, der vilde reise sig mod Indretningen af Examencommissioner, kunde han dog ikke antage dem for uovervindelige, hvis Regjeringen vil tage Sagen i Haand.

Consistorium maatte, naar det theologiske Facultet med stor Styrke i sin Betænkning havde udtalt sig mod det første af de fremsatte Forslag, nemlig Specialcharacterernes Ophævelse, i Et og Alt slutte sig hertil og ganske tiltræde hvad Facultetet og navnlig dets Flertal havde yttret om dette Punkt. Angaaende det andet Forslag, Indførelsen af faste, lønede Censorer, kunde Consistorium i det Væsentlige henholde sig til hvad der fra Sammes Side tidligere var yttret, navnlig i en Erklæring af 9de November 1844. Indretningen med et mindre Antal faste Censorer havde, efter Consistoriums Mening, ganske vist nogle Fortrin fremfor den, at et betydeligt Antal skiftevis giver Møde, men paa den anden Side maatte det erkjendes, at der, selv bortset fra de practiske Vanskeligheder ved Foranstaltningens Gjennemførelse, vilde frembyde sig ikke uvæsentlige Betæneligheder ved dens Indførelse overhovedet. Det kunde — antog Consistorium — selvfølgelig ikke være Hensigten med Ansættelsen af faste Censorer at forandre Examen Character, som Facultetsexamen, og disse Censoreres Stilling maatte forudsættes at ville blive den samme som de tidligere væxlende Censoreres. Naar imidlertid flere Data i Facultetets Erklæring tydede hen paa, at man ved det fremkomne Forslag havde tilsigtet at give de faste Censorer en større Virksomhed og stille dem i et andet Forhold til Examinatorerne end hidtil, og naar Facultetet bekuagtet havde troet at burde fastholde sit tidligere Forslag om faste Censorer, fandt Consistorium sig foranlediget til at gjentage hvad der i Sammes Erklæring af 9de November 1844 blev fremhævet, at de forskjellige Facultetsforhold ikke kunde være uden Betydning ved Spørgsmaalet om det Ønskelige og Hensigtsmæssige ved den hele Indretning, og til at henvise til de vægtige Grunde, som i sin Tid saavel i det juridiske Facultetets Erklæring af 18de October 1844 som i Consistoriums Skrivelse af 9de November s. A. bleve gjorte gjældende imod, for bemeldte Facultetets Bedkommende, at gennemføre en saadan Foranstaltning. Efter den Maade, Consistorium havde ment at burde stille sig til den foreliggende Sag, fandt Samme sig ikke opfordret til paa dens nuværende Standpunkt at udtale sig om Enkelthederne ved en mulig Gjennemførelse af en Foranstaltning af den ovennævnte Art, men tilføiede kun, at, medens Consistorium med Facultetet var enigt i, at det, naar faste Censorer ansattes, udtrykelig burde tilkjendegives, at deres Stilling i Forhold til Examen i det Hele vilde være den samme som de tidligere Censoreres, vilde Con-

istorium ansee det for mindre nødvendigt, at der udfærdigedes en Instrux for de nye Censurer. Udfærdigelsen af en saadan vilde være forbunden med store practiske Vanskeligheder og kunde bidrage til at fremkalde de Conflicter, som det havde været Facultetets Hensigt ved Instruxen at forebygge.

Efter Indholdet af disse Erklæringer fra det theologiske Facultet og Consistorium fandt Ministeriet ikke Føie til at foretage Videre i Anledning af de fremkomne Forslag.

Derimod blev Sagen om en forandret Indretning ikke blot af den theologiske Embedsexamen, men af Universitetets Embedsexamina overhovedet, paa ny sat i Bevægelse ved de i Rigsdagen under dens 14de Samling 1862 førte Forhandlinger om Indførelsen af Examinationscommissioner*) og den dertil knyttede Bevilling ved Finantsloven for Finantsaaret 1863—64, under Universitetets Budget, af 3,000 Rd. til Examenscommissioner. Men da denne Sags Behandling af Ministeriet endnu ikke var sluttet ved Udgangen af Aaret 1863, hører Beretningen om den til en følgende Mærkke af „Meddelelserne“.

Forforskjellige Bestemmelser og Dispensationer med Hensyn til theologisk Examen.

— Forbedring af det Notarius ved det theologiske Facultet tillagte Honorar.

Det Notarius ved det theologiske Facultet tillagte Honorar — 2 Rd. af hver Examinand — var ved en Aftagen i de senere Aar af de theologiske Examinanders Antal gaaet ned til en aarlig Indtægt af 50 Rd. og derunder. Desuden oppebar den af Notarius, med Facultets Approbation, antagne Protocolførere ved den mundtlige Examen det Halve af det saaledes indkommende Beløb. Da saaledes Notarius afslagdes med en Betaling, som var ringere end mangen Timelærers, indstillede Facultetet i Skrivelse af 27de Juni 1860 til Ministeriet, at der, i Lighed med hvad der alt i 1857 var skeet for Notarius ved det rets- og statsvidenskabelige Facultet (hvorom nærmere nedenfor), maatte blive tilstaaet Notarius et Beløb af indtil 5 Rd. for hver Examen dag til Besørgelsen af Protocolføringen ved den mundtlige Examen. Efterat et i denne Anledning i Finantslovudkastet for 1861—62 af Ministeriet optaget Forslag**) var blevet billiget ved Finantsloven for samme Finantsaar, tilstod Ministeriet ved Skrivelse af 19de Marts 1861 (til det theol. Facultet, Consistorium og Dvæstet) Notarius ved det theologiske Facultet et Beløb af indtil 5 Rd. R. M. for hver Examen dag til Besørgelse af Protocolføringen ved de mundtlige Examina ved en af ham, med Facultetets Samtykke, antagen Mand, saaledes at Udgiften dertil afholdes af Examensindtægternes Cento efter en af Notarius indgIVEN og af Facultetet attesteret Regning, og at Betalingen i de Tilfælde, hvor Protocolføringen formindskes derved, at enten en Candidat forlader den mundtlige Prøve, eller at der en Dag er et mindre Antal Examinander end sædvanligt ved den mundtlige Prøve, nedsættes for den paagjældende Dag i et til den ringere Tidsanvendelse svarende Forhold.

*) Rigsdags Tid. 14de Saml. 1862, Anh. B. Sp. 114, Nr. 25, Folketh. Tid. Sp. 122—23, 142, 2058—59, 2065—72, 2076—2114. Landsth. Tid. Sp. 1165—75.

**) See de trykte Anmærkninger til Finantslovudkastet, S. 125 ad 8.

— Fra den ved Bekjendtgjørelsen af 18de Mai 1847 givne Regel, at en Studerende, der har indstillet sig til Embedsexamen ved Universitetet, hvad enten han har fuldbendt Examen eller blot paabegyndt den skriftlige Examen, ikke paa ny kan indstille sig til samme Embedsexamen førend efter et Aars Forløb, er der, forsaavidt den theologiske Embedsexamen angaaer, givet Dispensation i et Tilfælde,*) idet Ministeriet, overensstemmende med det theologiske Facultets Indstilling, ved Skrivelse af 16de October 1860 bevilgede, at en theologisk Studerende, som formedelt Sygdom havde forladt Examen i Juni Maaned s. A., maatte indstille sig til Examen i den paafølgende December Maaned. Tillige tillod Ministeriet, at samme Studerende, hvis hans Helbredstilstand (Diensvagthed) gjorde det fornødent, maatte indrømmes 6 Dage til at fuldende den skriftlige Del af Examen.

Med Hensyn til den sidste Tilladelse ophyste iøvrigt Facultetet, at Samme, naar det sjeldne Tilfælde var indtruffet, at Lægens Erklæring om en Examinands Helbredstilstand med Bestemthed var gaaet ud derpaa, at en skriftlig Udarbeidelse baade Formiddag og Eftermiddag vilde medføre en skadelig eller endog farlig Anstrengelse, havde anseet sig besøiet til selv at give Tilladelse til at fordele Prøven paa 6 Dage, saaledes at de nye Spørgsmaal vare blevne opgivne for de 3 Dage og at Udgiften ved Inspectionen var bleven udredet af den Paagældende.

— En Studerende, som agtede at indstille sig til theologisk Examen i Juni 1863, men ved Sygdom havde været forhindret fra i den næstforegaaende Januar Maaned at underkaste sig den særskilte Prøve i Hebraisk, blev en særlig Dispensation meddelt. Han havde nemlig regnet paa at kunne fuldende Prøven i Hebraisk i Juni Maaned, inden den theologiske Examins skriftlige Del i samme Maaned tog sin Begyndelse. Da imidlertid den sidste Examen var ansat til de første Dage i Juni Maaned og Prøven i Hebraisk først var bestemt til at afholdes efter den 9de Juni, vilde han være nødt til at udsætte sin theologiske Examen idetmindste et halvt Aar, dersom der ikke blev givet ham Tilladelse til at fremsende Attest for at have bestaaet Prøven i Hebraisk, efterat den skriftlige Del af den theologiske Examen var endt (men førend den mundtlige Del af samme Examen var begyndt). En saadan Tilladelse havde han ansøgt, og denne blev, efter det theologiske Facultets Anbefaling, bevilget ham ved Ministeriets Skrivelse af 1ste Juni 1863.

— En Studerende, som agtede at indstille sig til theologisk Examen i Juni 1859, havde paa Grund af en heftig Dienssygdom, hvorved han blev forhindret fra at repetere hvad han tidligere havde læst af det Gamle Testament i Grundsproget, ansøgt om Fritagelse for en Del af det til Prøven i det Gamle Testaments Fortolkning foreskrevne Pensum. I Facultetet vare Meningerne delte om Afgjørelsen af denne Begjæring. Flertallet (Hermansen, Hagen og Bornemann) foreslog, at det Ansøgte ikke bevilgedes, men at der blev tilbudt den Paagældende en Udsættelse af Prøven i det Gamle Testaments Exegese indtil 2 Aar efter Prøven i de øvrige theologiske Fag; Mindretallet (Clausen og Scharling) derimod, at den ansøgte Fritagelse tilstodes. Paa den anden Side vare Facultetets samtlige Medlemmer enige i, at, saaremt Fritagelsen bevilgedes, burde en Udsættelse af Characteren tillige bestemmes. Een (Clausen) antog, at Examinanden kun burde være

*) Jfr. for Aarræffen 1849—56 „Meddelelserne“ for samme Tid om Univ., S. 114.

udeluffet fra Laudabilis for G. Test.'s Exegese, medens de øvrige Fire mente, at han ikke burde kunne opnaae høiere Character end Haud. illaud. II^{di} gradus.

Ved Ministeriets Skrivelse af 18de April 1859 blev der meddeelt den Studerende Tilladelse til at indstille sig til theologisk Embedsexamen uden at opgive mere af det Gamle Testamente i Grundsproget end Genejs og de 12 første Capitler af Propheten Esaias, dog saaledes, at han ikke i Faget maatte opnaae høiere Character end Haud illaud. II^{di} gradus.

5.

Juridisk Embedsexamen.

Ophævelse af de juridiske Studerendes Forpligtelse til at deltage i det juridisk-practiske Selskabs Øvelser.

Ved Kongelig Resolution af 7de Februar 1826 blev det bestemt, at det foreløbig for en Tid af 2 à 3 Aar og mod en Løn af 300 Rd. af det daværende Justitsfond skulde overdrages en duelig Mand at tiltræde det juridisk-practiske Selskabs Forstanderskab, navnlig for at vejlede de af Selskabets Medlemmer, som arbejdede ved dets Underretter, og dertil at tilveiebringe Acter m. m. Derhos blev det paalagt de juridiske Studerende ved Kjøbenhavns Universitet, forinden de underkastede sig den fuldstændige juridiske Embedsexamen, at indtræde i det nævnte Selskab og i det mindste i 1/2 Aar slittig at bivaane dets Øvelser. Den sidste Forstander for Selskabet, hvem hint Hverv havde været overdraget, var Høiestrets-assessor, Conferentsraad Wilse, efter hvis i August Maaned 1860 indtrufne Døden Anden dertil blev beklædt.

Allerede i Aaret 1842 blev af de daværende Provindsstalslænderforsamlinger Opmærksomheden henvendt paa, hvorvidt det juridisk-practiske Selskab var et saa nødvendigt og hensigtsvarende Institut, at Staten fremdeles skulde lønne et Medlem af dets Forstanderskab. Sagen gjordes til Gjenstand for Forhandlinger med det juridiske Facultet ved Universitetet og med det daværende Kongelig danske Cancelli, men uagtet Facultetet havde udtalt sig for Ophævelse af Forbindelsen mellem Universitetet og hint Selskab og for Inddragelse af Forstanderens Lønning, vare dog den daværende Kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler og Cancelliet enige i, at Bestemmelserne i den fornævnte Kongelige Resolution af 7de Februar 1826 om Selskabets Forbindelse med Universitetet og de juridiske Studerendes Deltagelse i dets Øvelser under Veiledning af en derfor særlig lønnet juridisk Embedsmand fremdeles burde forblive i Kraft, hvilket ogsaa efter Universitetsdirectionens derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling ved allerhøieste Resol. af 25de April 1845 fandt allernaadigst Billigelse. *) Forholdet bestod i den følgende Tid uforandret i Overensstemmelse med de ved den Kongl. Resolution af 1826 givne Bestemmelser, indtil Conferentsraad Wilse afgik ved Døden, naar alene undtages, at den omhandlede Lønning, der først blev udredet af Justitsfondet og senere af Finantterne, ved Finantsloven for Aaret 1850—51 blev overført til Universite-

*) See Selmers Univ. Arb. for 1845, S. 26—29.

tets Budget*) og ved Lønningelov af 12te Januar 1858 optaget under den i Lovens § 10 bestemte samlede Honorarsum. Efter Conferentsraad Wilses Død indhæntede Ministeriet det rets- og statsvidenskabelige Facultets Erklæring om Nødvendigheden af at bestikke en ny Forstander for det omtalte juridiske Selskab.

Herom afgav Facultetet under 31te October 1860 sin Betænkning. I denne henviste Facultetet til sin tioligere i Aaret 1844 afgivne Erklæring om dette Spørgsmaal, i hvilken Facultetet, som berørt, havde udtalt sig for, at der ikke var tilstrækkelig Grund til fra det Offentliges Side at vedblive med at udrede den Forstanderen for det omtalte Selskab tillagte Lønning af 300 Rb. og til fremdeles at paalægge de Studerende, som Betingelse for at underkaste sig den fuldstændige juridiske Examen practiske Prøve, at deltage i Selskabets Øvelser. Denne Anskuelse maatte Facultetet fremdeles ligesom dengang fastholde. Efter de Erfaringer, som senere vare vundne i en lang Aarrække, maatte det, efter Facultetets Mening, ansees for utvivlsomt, at det juridisk-practiske Selskabs Nytte alene kunde søges i hvad det maatte have bidraget til de Studerendes Forberedelse til Examen practicum. Tanken med Selskabets Oprettelse havde derimod aabenbart været en ganske anden, nemlig at virke til practisk Uddannelse for forskellige vigtige juridiske Embedsstillinger, navnlig ved at give Leilighed til Øvelse i mundtlig Procedure, i at opfatte en Retsags factiske Omstændigheder af de Procederendes Foredrag og derefter uden lang Forberedelse at fremsætte og motivere et Votum samt at føre mundtlige Vota til Protocollen. I Facultetets Betænkning af 1844 var det paaovst, at, skjøndt de ved Kongelig Resolution af 2den Februar 1826 for at forhindre Selskabets Opøsning og fremme dets Virksomhed givne Bestemmelser umiddelbart kun angik Øvelserne ved Selskabets Underretter, ved hvilke der procederedes skriftligt efter opgivne Themata, altsaa paa lignende Maade som ved Examen practicum og ved de practiske Øvelser ved Universitetet, var dog den egentlige Hensigt dermed at stikke den langt vigtigere Del af Selskabets Virksomhed gennem Øvelserne ved den mundtlige Procedure for Selskabets Overret. Facultetet ansaa det fremdeles for umiskjendeligt, at der til Grund for de Udtalelser, i hvilke Cancelliet og Universitetsdirectionen i sin Tid imødegik Facultetets ovennævnte Indstilling om Ophævelse af Bestemmelsen i Kongl. Resolution af 7de Februar 1826 og som bevirkede den Kongl. Resolution af 25de April 1845, ifølge hvilken disse Bestemmelser fremdeles skulde forblive gjældende, laa Tanken om en Virksomhed for Selskabet af anden Beskaffenhed end den, som nu i en lang Aarrække havde fundet Sted. Dette fremgik, formentlig Facultetet, dels af den Omstændighed, at Universitetsdirectionen, efter at have modtaget Facultetets Betænkning, antog at burde brevveksle med Cancelliet med Hensyn til, at den egentlige practiske Dannelse for juridiske Embedsstillinger maatte antages at ligge udenfor Universitetets Formaal, dels deraf, at der ikke under disse Forhandlinger blev insisteret paa, at den gagerede Forstanders Løn skulde overtages af Universitetet. I den siden 1845 forløbne Tid var det yderligere blevet stadfæstet, at den fortsatte Understøttelse fra det Offentlige ikke havde været istand til at kalde den Del af Selskabets Virksomhed tillive, som det i 1826 havde været den egentlige Hensigt at stikke, og at den Nytte, som Selskabet kunde antages at have stiftet, indskrænkede sig til det Bidrag, som det havde ydet til de Studerendes Forberedelse til Examen practicum. Der-

*) See Univ. Medd. for 1849—56, S. 1026.

imod antog Facultetet, at man fra alle Sider vilde være enig i, at *Dvelferne* ved Selskabets Underret maatte være aldeles utilstrækkelige til at forskaffe den practiske Uddannelse, som den Studerende efter Tilendbringelsen af det academiske Cursus bør søge at tilegne sig. I Overensstemmelse hermed motiverede ogsaa vedkommende Finantsudvalg sin Indstilling om Overførelse af Forstanderens Lønning til Universitetets Budget med den Yttring, „at Hensigten med det juridisk-practiske Selskab var at forberede de Studerende til juridisk Embedsexamen, hvorfor denne Indretning henhørte under Undervisningsvæsenet.“ Facultetet antog derfor, at Spørgsmaalet ligesom maatte være, om der var tilstrækkelig Anledning for Universitetet til at afholde den omspurgte Udgift til *Dvelfer*, der havde ganske samme Formaal, som de ved Universitetet selv afholdte practiske *Dvelfer*, og til at paalægge de Studerende den Byrde, at deltage mindst et halvt Aar ikke blot i Universitetets egne, men ogsaa i Selskabets *Dvelfer*. Dette Spørgsmaal besvarede Facultetet, ligesom i 1844, bestemt benægtende, idet det ansaa Universitetets egne practiske *Dvelfer* for fuldkommen tilstrækkelige og ikke mente, at Selskabets *Dvelfer* formelst Benyttelse af virkelige Retssacter og deres Ledelse af en practisk juridisk Embedsmand vilde være mere frugtbringende eller lærerige for de Studerende. Men selv om dette var Tilfældet, vilde der, efter Facultetets Anskuelse, dog ikke være tilstrækkelig Grund til at paalægge de Studerende den dobbelte Byrde, at deltage saavel i Universitetets som i Selskabets *Dvelfer*, thi i saa Fald burde vel Selskabets *Dvelfer* gøres til de Studerendes eneste Forberedelse til Examen practicum, hvilken Forandring Facultetet dog, uagtet den vilde forskaffe dette en betydelig Lettelse, ikke turde tilraade. At vedblive med den offentlige Understøttelse i det usikre Haab, at Selskabet under en ny Forstander skulde kunne gjenvinde den Betydning, som det før 1826 havde haft for Uddannelsen til forskjellige juridiske Embedsstillinger, antog Facultetet at der ikke kunde være Spørgsmaal om, og i ethvert Fald vilde da en saadan Understøttelse ligge udenfor Universitetets Formaal og ikke kunne paabyrdes dette. Facultetet tilraadede derfor paany bestemt, at Bestemmelserne i den Kongl. Resolution af 7de Februar 1826 bleve ophævede.

Justitsministeriet, hvis Erklæring Kirke- og Undervisningsministeriet modtog i en Skrivelse af 24de December 1860, fandt Intet at erindre imod, at den de Studerende ifølge den nævnte Kongelige Resolution paahvilende Forpligtelse ophævedes.

Kirke- og Undervisningsministeriet troede, i Hensøit til hvad saaledes var yttret, ogsaa at burde fraraade, at Forstanderposten for hint Selskabs *Dvelfer*, efter Conferentsraad Wilses Død, blev overdraget til en Anden, og det saa meget mere som, hvad der ogsaa i sin Tid blev gjort gjældende i den allerunderdanigste Forestilling af Universitetsdirectionen, der gik forud for den Kongl. Resolution af 25de April 1845, Hensyn til den Ubillighed, som vilde være bleven udsøet, hvis man dengang havde berøbet den nu afdøde Forstander en i saa mange Aar for et med saa megen Nidkjærhed udført Hverv oppebaaren Lønning, ikke længer kunde afgive nogen Bevæggrund til at udsætte Indretningens Ophævelse. Herved kunde der isørigt ikke være Tale om ved en administrativ Bestemmelse at ophæve Selskabet, da dette var af en aldeles privat Natur og kun ved den hidtil ydede Understøttelse til Forstanderens Lønning og ved den de Studerende med Hensyn til det paalagte Forpligtelse middelbart havde modtaget en offentlig Anerkjendelse. En

anden Sag var det, at Ophævelsen af hin Understøttelse og den dertil knyttede Forpligtelse sandsynligvis vilde foranledige Selskabets fuldstændige Opløsning.

I Overensstemmelse med alt Foranslaaende indstillede Ministeriet allerunderdanigst, at de ved den Kongl. Resolution af 7de Februar 1826 givne Bestemmelser om Lønning til en Forstander for det juridiske practiske Selskab og om de juridiske Studerendes Forpligtelse til at deltage i Selskabets Øvelser maatte blive allernaadigst ophævede.

Denne Indstilling behagede det derpaa Hans Majestæt Kongen ved allerhøieste Resolution af 11te Februar 1861 allernaadigst at bifalde.

Forhandlinger om Forandring i Bestemmelserne om Censuren ved den juridiske Examen til Vættelse for Høiesterets Tilforordnede.

I Aaret 1855 indgav Høiesteret et Andragende *) til Kirke- og Undervisningsministeriet blandt Andet om, at Rættens Tilforordnede maatte blive fritagne for at deltage i Censuren ved den juridiske Examen for Ustuderede og som Følge heraf tillige for at indtræde i de Comiteer, der i Medfør af Forordningen af 30te December 1839 § 14 have at vælge Opgaver til bemeldte Examen's practiske Prøver og censurere Besvareelserne. Dette Andragende foranledigedes ved den betydelige Indskrænkning, som Antallet af den 1ste Afdeling af Censorer **) ved de juridiske Examina var undergaaet ved det Kongelige Danske Cancellies Ophævelse, og begrundedes paa Nødvendigheden af en saadan Vættelse for Forretningsgangen ved Høiesteret.

Det rets- og statsvidenskabelige Facultet, hvis Betænkning over Andragendet blev indhentet, erkjendte, at en Vættelse for Høiesterets Tilforordnede efter den indtraadte Forandring kunde være ønskelig, men antog, at den kunde tilveiebringes paa en anden Maade, saafom ved at forøge Antallet af 1ste Afdelings Censorer med Departementscheferne i Justitsministeriet og nogle, t. Ex. de 4 efter Anciennetæt ældste, Afsesforer i Lands-Over- samt Hof- og Stadsretten samt Kjøbenhavns Criminal- og Politiret, eller, dersom Departementschefernes Medvirkning ikke kunde erholdes, alene med de nævnte Afsesforer, hvoraf vilde følge, at hver Afdelings Censorer kom til at bestaae af 18, medens 1ste Afdeling nu tæller 14, den anden 22. Ogsaa vilde man kunne tilveiebringe Vættelsen ved, saavel for den fuldstændige juridiske Embedsexamen som for juridisk Examen for Ustuderende, at indskrænke Antallet af de tilforordnede Censorer, som hver Dag skulle møde, til een og da i Forbindelse dermed ophæve Adskillelsen imellem de 2 Afdelinger af extraordinære Censorer. Herfor vilde Analogien fra alle de øvrige academiske Embedsexamina tale, hvortil kom, at den bestaaende Indretning med to tiltagne Censorer, der hver Dag vexle og af hvilke den Ene, paa Grund af den høiere Rang, saa godt som altid gjør Udslaget, naar Stemmerne ere delte, ikke medførte

*) See Meddel. om Univ. 1849—56, S. 127 Note.

**) Ifølge Forordn. af 30te Decbr. 1839 § 10 skal der være 2 Afdelinger af Censorer, den første bestaaende af de Deputerede i det Danske Cancelli med Undtagelse af General-procurøren, de ordinære Afsesforer i Høiesteret og Generalauditorerne i begge de militære Etater; den anden bestaaende af de vicelige Afsesforer i Lands-Over- samt Hof- og Stadsretten i Kjøbenhavn samt i Politiretten.

tilstrækkelig Garanti for Bedømmelsens Rigelighed paa de forskjellige Examenstage. Men Facultetet var langt fra tilbøieligt til at bringe denne Forandring i Forslag, der ikke blot vilde forøge dets Indflydelse, men ogsaa dets Ansvar. Vlev derimod Censuren ved den juridiske Examen for Ustuderede ordnet efter Høiesterets Duffe, overensstemmende med den i hele den øvrige Examenlovgivning fulgte Grundfætning, at de extraordinære Censurer vel ved Bøteringen bør gjøre Udflaget, naar Professorerne ere af forskjellig Mening, men derimod ikke have den samme eller endog en større Indflydelse paa Bedømmelsen end disse, vilde det være Facultetet meget ukjært, da Bibeholdelsen af den hidtilværende Indretning alene ved den fuldstændige juridiske Embedsexamen vilde blive en aldeles enestaaende Anomali, som kunde synes at vidne om en Mistillid til Facultetet, som dette ikke havde fortjent, og som, hvis den var grundet, uden Tvivl burde bevirke en endnu større Indskrænkning i dets Virksomhed med Hensyn til Examination og Censur.

Iøvrigt oversaa Facultetet ikke, at Sagen kunde ordnes saaledes, at det paalagdes Censurerne af 2den Afdeling hver Examenstage at lade 2 Medlemmer møde ved den juridiske Examen for Ustuderede. Uden at httre nogen Mening om, hvorvidt dette under et tilbørligt Hensyn til de paagjældende Domstole lod sig gjøre, tilsvøiede Facultetet kun, at det for sit Vedkommende Intet kunde have imod, at Høiesteret fritoges for Censuren ved den næsnævnte Examen, naar denne Fritagelse blot ikke havde til Følge, at der kun mødte een Censur ved denne Examen.

Justitsministeriet, hvis Øtringer Kirke- og Undervisningsministeriet i Anledning af disse Forslag fra Facultetet begjærede sig meddelte, indhentede Erklæring over Sagen saavel fra den Kgl. Lands-Over- samt Hof- og Stadret som fra Kjøbenhavns Criminal- og Politiret.

Overrettens Medlemmer forekom det, at baade det ene og det andet af de af Facultetet fremsatte Alternativer vilde fremkalde flere Forviklinger og Ulemper, som maatte søges undgaaede. Saaledes som Censurforholdet nu var ordnet, var det Censurerne af 1ste Afdeling, som, hvor der staae 2 mod 2, paa Grund af deres høiere Rang, næsten altid gjøre Udflaget. Dette Forhold, hvorved netop Tilfældelsen af 2de extraordinære Censurer erhælder en sand og virkelig Betydning, vilde forrykkes, naar alene Medlemmerne af 2den Afdeling, saaledes som det under det andet Alternativ var foreslaaet, skulde møde ved den juridiske Examen for Ustuderede; thi i Almindelighed vilde Facultetets Medlemmer, naar der hensees til den indbyrdes Rang, da komme til at gjøre Udflaget, og Censurerne kun i det Tilfælde, at der opstod Dissens mellem den examinerende og censorerende Professor. Det Samme vilde dernæst indtræde, naar efter det første Alternativ de 4 ældste Medlemmer af Overretten og af Criminal- og Politiretten kom til at fungere i 1ste Afdeling, ved de Examina, der afholdtes efterat Høiesteretsmedlemmerne havde fungeret til Ende, hvorved atter en tilfældig Forskjellighed vilde indtræffe imellem de forskjellige Examenstage. Hertil kom den Udskillelse, som herved vilde blive indført imellem de ældre og yngre Tilforordnede i samme Ret eller i to sideordnede Domstole, en Udskillelse, som kun kunde være lidet ønskelig og lettelig vilde fremkalde Anciennetetsquæstioner. Kunde der ikke tillægges de saaledes udhævede Uligheder og Ulemper afgjørende Betydning, maatte Overrettens Medlemmer i ethvert Fald af Hensyn til Forretningsgangen ved Retten modsætte sig en uddvidet Forpligtelse til Deltagelse i Examenstcensuren. Paa den anden Side erkjendte Overretten, at Høiesteret havde et billigt Krav paa Lettelse, men fandt det simpleste

Middel hertil at være at forstærke 1ste Afdeling ved at lade Justitsministeriets Departementschefer, maaskee Chefen for Indenrigsministeriets 1ste Department, samt Generalprocuroren og de extraordinære Høiesteretsassessorer (iblandt dem da for Tiden Forstanderen for det juridisk practiske Selskab) supplere den Afgang, Afdelingen havde lidt i sit Medlemsantal ved Ophævelsen af det Kongelige Danske Cancelli.

Criminal- og Politirettens Medlemmer yttrede, næst at erklære, at der fra Rettens Tilforordnedes Side ikke vilde møde nogen Hindring mod at overtage en Arbeidsforøgelse, at, ihvorvel Savnet af statistisk Materiale ikke tillod nogen noiagtig Beregning over de af Facultetet fremsatte Alternativeres Følger hvert for sig, vilde det første af disse fermentlig lede til en billig Fordeling af Arbeidet, men det andet til en Prægravation for Censorerne af 2den Afdeling, hvilket i Enkelthederne nærmere blev paavist i Erklæringen. Rettens Medlemmer paapegede derhos, som en Modification i det første Alternativ, ved hvilken Formaalet, med Bibeholdelse af fuldstændig Lighed, yderligere vilde opnaaes, at Tallet af Censorer af 1ste Afdeling kunde forøges til 19 ved dertil at søie de 2 Departementschefer under Justitsministeriet og de 3 efter Anciennetet ældste Assessorer i Lands-Over- samt Hof- og Stadsretten og i Criminal- og Politiretten, i hvilket Fald det ved en eventuel Lønningslov udtryffeligt maatte fastsættes, hvad der skal forstaaes ved de efter Anciennetet ældste Assessorer.

Justitsministeriet bemærkede i sin Svarskrivelse, at Høiesterets Medlemmer havde et billigt Krav paa at forskaffes den begjærede Rettelse, men Ministeriet turde, efter de Ansøuelser, der af begge de ovennævnte Netter vare gjorte gjældende, ikke tilraade, at denne Rettelse søgtes opnaaet enten ved at fritage Censorerne af den 1ste Afdeling fra at fungere som Censorer ved juridisk Examen for Ustuderede, eller ved at forøge Antallet af de nævnte Censorer med nogle af de ældre blandt Assessorerne i Overretten og i Criminal- og Politiretten, ligesaa lidt som Ministeriet, forsaavidt Departementscheferne i Justitsministeriet angik, kunde finde, at disse Embedsmænds Forretninger under den nu bestaaende Ordning af Administrationsforholdene tilstede at paalægge dem et saadant Hverv, hvilket heller ikke syntes at kunne udvides til enkelte af de extraordinære Assessorer i Høiesteret. Derimod var Justitsministeriet tilbøieligt til at antage, at, naar der ved samtlige øvrige academiske Examina kun var een extraordinær Censor, maatte den samme Indretning ogsaa uden Betænkelighed kunne træffes med Hensyn til de juridiske Examina, hvoraf det da vilde blive en Følge, at Forfjellen imellem 1ste og 2den Afdeling af Censorer ganske bortfaldt og dermed ogsaa den overveiende Deltagelse i Censuren ved de practiske Examina, som i Medfør af Forordn. af 30te December 1839 §§ 13 og 14 paahvilede Høiesteretsassessorerne fremfor Censorerne af 2den Afdeling.

Under 4de September 1860 tilstillede Justitsministeriet paany Kirke- og Undervisningsministeriet et Andragende fra Høiesterets Tilforordnede, hvori disse gjentog deres tidligere Begjæring om Fritagelse for Censuren ved juridisk Examen for Ustuderede og for at indtræde i Comiteen, der har at vælge Opgaverne til Examen's practiske Prøve og censoreres Besvarelserne, med en yderligere Paavising af de Ulemper, som vare en Følge af Rettens Forpligtelse til at deltage i Censuren, hvortil Justitsministeriet søiede en Udtalelse om, at Hensynet til Sagens Fremme ved Høiesteret gjorde en Forandring i den omhandlede Henseende i høi Grad ønskelig.

Forsaavidt Justitsministeriet paa Sagens tidligere Standpunkt havde yttret

sig tilbøieligt til at antage, at der kunde træffes samme Indretning som ved de andre academiske Examina med kun een extraordinær Censur, tilføiede Ministeriet nu, at Samme vilde finde det særdeles hensigtsmæssigt at indføre en saadan Forandring ved den juridiske Examen for Ustuderede, men at det lagde saa stor Vægt paa, at det i Henseende til Antallet af de extraordinære Censurer ved den fuldstændige juridiske Examen forblev ved det Gjældende, at det vilde fraraade at foretage den paapegede Forandring, saafremt den kun kunde skee saaledes, at den tillige kom til at finde Sted med Hensyn til den sidstnævnte Examen.

Kirke- og Undervisningsministeriet forekom det, som Sagen saaledes forelaa, tilraadeligt at ordne Forholdet paa den Maade, at ikkun een extraordinær Censur kom til at møde ved den juridiske Examen for Ustuderede, og, da der derved for den fuldstændige juridiske Examen ikke vilde blive fastsat Andet end hvad der i sin Tid blev bestemt ved Forordningen af 26de Januar 1821 § 9, syntes den af Facultetet yttrede Frygt for, at Saadant skulde kunne betragtes som gjort af Mistillid til dette, Ministeriet at være ugrundet. Dette udtalte Ministeriet i en Skrivelse af 28de December 1861 til det rets- og statsvidenskabelige Facultet, hvorved Sammes yderligere Erklæring over Sagen blev forlangt.

I den som Folge heraf afgivne Betænkning henholdt Facultetet sig, hvad Spørgsmaalet om Høiesterets Deltagelse i Censuren ved juridisk Examen for Ustuderede angik, til sin tidligere Erklæring. Facultetet maatte vedblivende henlede Opmærksomheden paa, at en Lettelse kunde tilveiebringes paa en anden Maade end den, hvorpaa der fra Rettens Side blev andraget. Navnlig maatte Facultetet paa ny minde om, at Antallet i 1ste Afdeling kunde forøges ved Optagelsen af nogle af de efter Anciennetet ældste Læsesere i den Kongl. Landsover- samt Hof- og Stadsret og i Kjøbenhavns Criminal- og Politiret. Heller ikke den gang kunde Facultetet finde sig opfordret til at foreslaae de extraordinære Censurers Antal ved den fuldstændige juridiske Examen indskrænket til een, men maatte dog gjøre opmærksom paa, at naar Høiesteret skulde vedblive, som hidtil, at deltage i Censuren ved den nævnte Examen, vilde ikke noget Væsentligt opnaaes til Fordel for Forretningsgangen i Retten ved Fritagelsen for at deltage i Censuren ved juridisk Examen for Ustuderede, da et Gjennemsnitsantal af Dagene, der medgik til begge Examina, forholdt sig som 10 til 5. Det var Facultetets uforanderlige Mening, at, naar Høiesterets Forslag toges til Folge, vilde den tilbageblivende Indretning af Censuren ved den fuldstændige juridiske Examen komme til at staae som en aldeles enestaaende Anomali, der vilde vidne om en Mistillid til Facultetet, som var aldeles usfortjent. Naar Ministeriet havde henvist til den ved Forordn. af 26de Januar 1821 § 9 bestemte tidligere Indretning af Censuren, maatte Facultetet hertil bemærke, at ifølge den nævnte Forordning deltog samtlige examinerende Professorer i Censuren, og da disses Antal altid var over 2, kunde der ikke den gang, som efter den nugældende Ordning, være Tale om, at de extraordinære Censurer, i Tilfælde af at de tilstedeværende Professorer vare enige, kunde sætte en afvigende Mening igjennem. En Forandring, som den af Høiesteret foreslaaede, kunde efter Facultetets Overbevisning ikke udtydes anderledes, end som om man nærede Betænkneligheder ved at overdrage Facultetet den bestemmende Indflydelse paa Examen's Udfald, som i den øvrige Examen'slovgivning var tillagt de andre Faculteter.

Hvad endelig særligt angik Høiesterets Andragende om at fritages for at indtræde i

Comiteen, der har at vælge Opgaverne til den practiske Prøve ved juridisk Examen for Ustuberede, og censorere Besvarelsene, da syntes det Facultetet i og for sig mindre naturligt at lade Høiesteret deltage i Censuren over den practiske Prøve, naar Retten fritoges for at censorere ved den mundtlige Prøve. Men da Facultetet meget bestemt maatte fraraade en Forandring i det nuværende Forholdstal imellem Professorer og extraordinære Censorer ved Sammensætningen af Comiteen for den practiske Prøve, vilde heraf følge, at det maatte paalægges Censorerens 2den Afdeling at afgive de Medlemmer til denne Comite, som før toges af første Afdeling, hvilket i en meget betydelig Grad vilde forøge Byrden for Censorerne af 2den Afdeling. For Forretningsgangen i Høiesteret vilde isørigt ikke ved Møderne i den omtalte Comite kunne afstedkommes Ulemper, da Censorerens personlige Tilstedeværelse kun behøvedes i eet Møde, i hvilket Opgaverne bestemtes, og dette berammes naturligtvis altid til en saadan Tid, at det ikke kunde hindre de Tilforordnede at varetage deres Functioner i Retten.

Consistorium tiltraadte i Skrivelse af 6te Juni s. A. i Et og Alt det rets- og statsvidenskabelige Facultets Betragtning af Sagen og det af Samme til dens Ordning fremsatte Forslag.

Den endelige Afgjørelse af Anliggendet blev stillet i Bero af Kirke- og Undervisningsministeriet, da en Forandring i Forholdet maatte ansees for ubetimelig, efterat det almindelige Spørgsmaal om Indførelsen af Examenscommissioner var sat under Forhandling, see ovenfor Side 74:

Særlige Bestemmelser eller Dispensationer vedkommende den juridiske Embedsexamen.

— Forandring i Reglerne for Besørgelsen af Notariatsforretningerne ved det rets- og statsvidenskabelige Facultet og Vestri- delsen af de dermed forbundne Udgifter. Det rets- og statsvidenskabelige Facultet gjorde i Anledning af en i Aaret 1857 indtruffen Vacance i Notariatet ved Facultetet opmærksom paa, at det allerede ved flere indtrufne Vacancer havde viist sig, at ifkun meget unge Candidater med i Almindelighed 1 à 2 Aars Anciennitet søgte denne Stilling og i Reglen efter kort Tids Forløb igjen opgav den. Facultetet fremhævede de Ulemper, som vare en Følge heraf, og bemærkede navnlig, at det ikke kunde ventes, at der under Inspectionen ved de skriftlige Examina altid vistes den ønskelige Conduite og Fasthed, naar den besørgedes af unge Candidater. Facultetet antog, at Grunden til, at ældre Candidater afholdt sig fra at søge Notariatet, væsentligst laa i den med dette forbundne Protocolførelse ved de mundtlige Examina. Ordentligvis vilde, ganske bortset fra andre Grunde, de Embedsstillinger, hvori ældre Candidater vare indtraadte, gjøre det umuligt for dem to Gange om Aaret flere Uger i Træk i 5 à 6 Formiddagstimer at overvære disse Examina. Facultetet havde vel fritaget Notarius for personlig at føre Protocolen under hele Examen, men dette var ikke tilstrækkeligt, idet Notarius selv maatte bekoste denne Medhjælp og derved en ikke ubetydelig Del fragik det Notarius knap tilmaalte Honorar af 300 Rd. aarlig. Efter Facultetets Mening vilde det tilsigtede Formaal kun kunne naaes, naar der, samtidigt med at der blev givet Notarius en almindelig Bemyndigelse til at lade Protocolførelsen ved de mundtlige Examina udføre ved en af ham med Facultetets Samtykke antagen Mand, blev tilstaaet ham et passende Beløb til

Besørgelsen af denne Del af Forretningerne. Herved vilde der efter Facultetets Mening neppe være Betænkelighed, da de Egenstaber, som betinge Dygtigheden til at føre Protocolen, vare væsentlig forskellige fra dem, der fordredes til at forestaae Inspectionen ved de skriftlige Examina, ligesom der ikke nu, da der gives Specialcharacterer umiddelbart efterat Examinationen i ethvert Fag er tilendebragt, kunde tillægges Protocolførelsen saa stor Betydning som tidligere. Til Bestridelse af Udgifterne ved Protocolførelsen foreslog Facultetet at tilstaae Notarius 5 Rd. for hver Examensdag, hvilket vilde udgjøre omtrentlig 200 Rd. aarlig, som kunde udredes af Examensindtægternes Conto.

Efter hvad saaledes var ophlyst bevilgede Ministeriet ved Skrivelse af 28de November 1857, at der tilstaaes Notarius ved det rets- og statsvidenskabelige Facultet 5 Rd. N. M. for hver Examensdag til Besørgelse af Protocolførelsen ved de mundtlige Examina ved en af ham med Facultetets Samtykke dertil antagen Mand, saaledes at Udgiften hertil afholdes af Examensindtægternes Conto under Univeritetets Budget efter en af Notarius indgiven og af Facultetet attesteret Regning, dog at Betalingen i de Tilfælde, hvor Protocolførelsen forminskes derved, at enten en Candidat eller Examinand forlader den mundtlige Prøve eller at der en Dag er et mindre Antal Candidater end sædvanligt til den mundtlige Prøve, nedsættes for den paagjældende Dag i et til den ringere Tidsanvendelse svarende Forhold.

— Fra den ved Bekjendtgjørelsen af 13de Mai 1850 om en forandret Inddeling af det academiske Aar foreskrevne Tid for Examens Afholdelse blev der i Aaret 1863 gjort en Undtagelse med Hensyn til den fuldstændige juridiske Embedsexamen. Der havde nemlig til Examen i bemeldte Aars Juni Maaned meldt sig et saa stort Antal juridiske Studerende, at det med Bestemthed kunde forudsæes, at Maaneden ikke vilde blive tilstrækkelig til Provernes Afholdelse.

Af denne Grund blev det, efter Indstilling af det rets- og statsvidenskabelige Facultet, ved Ministeriets Skrivelse af 18de Mai s. A. tilladt, at den fuldstændige juridiske Examen maatte paabegyndes saa betimelig i Mai Maaned, at begge de juridiske Examina kunde være tilendebragte den 30te Juni.

— Fra Bekjendtgjørelsen af 18de Mai 1847 om Tiden, inden hvilken en Studerende paany kan indstille sig til en Embedsexamen, er der for den fuldstændige juridiske Embedsexamens Vedkommende meddelt Dispensation i et enkelt Tilfælde, idet en Studerende, der paa Grund af Sygdom havde maattet forlade den i Sommeren 1857 afholdte skriftlige Del af Examen, ved Ministeriets Skrivelse af 7de Juli s. A. erholdt Tilladelse til at indstille sig til Examen i den paafølgende Vinter.*)

6.

Statsvidenskabelig Examen.

Med Hensyn til den statsvidenskabelige Examen er der, hvad særlige Dispensationer angaaer, kun at mærke Afgjørelsen af følgende to Tilfælde, hvori Fritagelse fra de foreskrevne Betingelser for Afgang til at underkaste sig Examen er bleven nægtet.

*) Om de i Aarræffen 1849—56 tilstaaede lignende Dispensationer, see „Meddelelserne“ om Univ. for bemeldte Aar, S. 127.

— En Premierlieutenant, der havde underkastet sig Officersexamen ved det Kongelige Landcadetacademi, ansøgte om Tilladelse til at indstille sig til den statsvidenskabelige Examen, imod at han forinden underkastede sig den ved Bekjendtgjørelsen af 7de September 1850 forefrevne philosophiske Prøve. Det rets- og statsvidenskabelige Facultet, der yttrede sig om denne Begjæring, bemærkede i Almindelighed, at, medens den almindelige Universitetslevngivning havde knyttet Afgang til de academiske Embedsexamina til Betingelser, der givde Garanti for en saadan almindelig Dannelse, som anses nødvendig for at kunne drage det fornødne Udbytte af de forskjellige til disse Examina hørende Videnskabsfag, maatte Placaten af 10de August 1848 § 3 ved ogsaa at indrømme den, der har bestaaet den polytechniske Afgangsexamen eller den ved Plac. af 27de Febr. 1844 befalede Afgangsexamen ved den Kongelig militære Høiskole, antages at have taget særligt Hensyn til de specielle, navnlig physiske og mathematiske Kundskaber, der fordres ved disse Examina og hvis Udbredelse man søgte fremmet ved den statsvidenskabelige Examen. I ingen af disse Henseender havde Ansøgeren opfyldt de forefrevne Betingelser, og en Tilladelse for ham til at stedes til den statsvidenskabelige Examen efter at have underkastet sig den anordnede philosophiske Prøve vilde alene kunne støttes paa den Betragtning, at han ad denne Vej maatte antages at aflægge Prøve paa en ligesaa fyldestgjørende almindelig Dannelse, som den, der i Almindelighed fordres for Agangen til de academiske Embedsexamina. Conseqventsen heraf vilde da blive, at der maatte tilstedes Ansøgeren efter aflagt philosophisk Prøve Afgang ikke blot til den statsvidenskabelige Examen, men ogsaa til Universitetets øvrige Embedsexaminer, og, da der i det foreliggende Tilfælde ikke var oplyst nogensomhelst særegen, for en saadan Dispensation talende Omstændighed, at en lignende Tilladelse maatte indrømmes Enhver, der ved det Kongelige Landcadetacademi havde bestaaet Officersexamen. Men herved vilde blive gjort en saa indgribende Afbigelse fra de engang vedtagne almindelige Regler, at Facultetet bestemt maatte fraraade, at Begjæringen bevilgedes. I Henhold til denne Erklæring blev Facultetet ved Ministeriets Skrivelse af 15de Juli 1858 anmodet om at tilkjendegive den Paagjældende, at den ansøgte Dispensation ikke kunde meddeles.

— En ganske lignende Ansøgning fra en anden Lieutenant blev paa samme Maade afflaet ved Ministeriets Skrivelse af 11te Februar 1860 til det rets- og statsvidenskabelige Facultet.

Med Hensyn til Censorerne ved den statsvidenskabelige Examen*) blev der, efter Brevveksling med de vedkommende Ministerier, i Aaret 1862 beklædet følgende Censorer ved Examen: af Finansministeriet, som hidtil, Departementdirectørerne, Conferentsraad Johnson og Etatsraad Collin og endvidere Departementdirectør, Etatsraad Schovelin og Comiteret under Generalstolddirectoratet, Etatsraad Rassenberg; af Indenrigsministeriet Departementscheferne, Justitsraaderne Ruyhorn og Benzon-Buchwald, og af Justitsministeriet Chefen for Ministeriets 1ste Departement, Etatsraad Peuning, dog med det Forbehold, at i hans Forsald Chefen for Ministeriets 2det Departement maa kunne give Møde.

*) Jvfr. „Meddelelserne“ om Universitetet 1849—56, Side 141, Note.

Lægevidenskabelig Embedsexamen.

a. Forberedelsesexamen for Lægestuderende.

Særskilt Prøve i Physik tilføjet Examen.

Ved Kongelig Resolution af 27de October 1843 (Bekjendtgjørelse af 4de November s. A. *) blev der istedenfor den til den Tid med den lægevidenskabelige Examen forbundne Prøve i Chemi og Botanik anordnet en særegen Examen i Botanik, Chemi og Zoologi, hvilken Examen enhver medicinist Studerende skal underkaste sig i det Mindste et Aar, forinden han kan stedes til den lægevidenskabelige Examen. Det blev derhos overladt til den daværende Kongelige Direction for Universtitet og de lærde Skoler, efter Forslag fra det lægevidenskabelige Facultet i Forening med Professorerne i de Videnskaber, hvori der ved den nævnte Examen skulde examineres, at bestemme, i hvilket Omfang Prøven i de forskjellige til bemeldte Examen henhørende Fag skulde anstilles, samt at give nærmere Regler med Hensyn til Specialcharactererne ved denne. I Henhold hertil blev der af Universtitetsdirectionen for Chemiens Bedkommende fastsat**), at der skulde examineres i Indledningen til denne Videnskab, i den almindelige Chemi, i den organiske Chemi samt desuden i Hovedsætningerne af Læren om Imponderabilierne, hvorhos Directionen med Hensyn til Examen i Almindelighed bestemte, at der skulde gives Specialcharacterer for hvert af de tre til den hørende Hovedfag: Chemi, derunder infattet Læren om Imponderabilier, Botanik og Zoologi.

Under 24de Marts 1855 modtog Ministeriet fra Professoren i Chemi Dr. Scharling og Professoren i Physik Holten et Andragende om, at der maatte foretages en Forandring i de saaledes givne Bestemmelser om Examinationen i Chemi ved bemeldte Examen. I Andragendet blev der gjort opmærksom paa, at det ved hin Bestemmelse om, at der ved Examinationen i Chemi skulde medtages Hovedsætningerne af Læren om Imponderabilier, uagtet denne Lære pleier at henlægges under den egentlige Physik, i sin Tid ventedes epnaaet, at de Studerende skulde bringes til at erhverve de fornødne Kundskaber i denne Del af Naturlæren, hvori de efter de daværende Forhold, da Naturlæren endnu ikke var indlemmet i de lærde Skolers Fagkreds, ellers ikke bleve underkastede nogen Prøve. Denne Forventning var imidlertid bleven stuffet og det af en dobbelt Aarsag. Paa den Tid, da hin Bestemmelse blev givet, holdt nemlig den Professor, der ved Prøven examinerede i Chemi, selv Forelæsninger over Imponderabilierne, og da han saaledes med Væstemthed vidste, hvad han efter det Foredragne kunde fordr af de Studerende, og kunde baade tage Hensyn dertil og tillægge det den fornødne Betydning ved at give Charactererne for Faget ved Examen, var det ikke vanskeligt for ham at holde de Studerende til ikke at forsømme den under Prøven i Chemi henlagte Del af den kemiske Physik. Men da Professoren i Chemi nu ikke længer holdt Foredraget over den kemiske Physik, var det ham, som Examinator ved Forberedelsesexamen, ikke længer muligt at anvende den fornødne Strengthed ved Prøven, fordi han ikke kunde vide, hvorvidt der i Foredragene over Faget var gaaet. Hertil kom

*) Selmers Univ. Aarb. for 1843, S. 4 ff.

**) Samme Aarb. for 1844, Side 37—38.

en anden, ligeledes senere indtraadt Forandring i Forholdene, den nemlig, at Pphysiken ved den under 6te Mai 1850 (Bekjendtgjørelse af 13de s. M.) allernaadigst approberede Plan for Undervisningen og Examen ved de lærde Skoler, var som Undervisnings- og Examenssag henlagt fra Universitetet til Skolerne. Dette havde bevirket, at den største Del af de Lægestuderende havde ophørt at benytte de Forelæsnings-, som ved Universitetet holdes over Pphysik, hvoraf Følgen atter var blevet en kjendelig Tilbagegang i Candidaternes Kundskaber i den omhandlede Disciplin ved Forberedelsesexamen, der navnlig havde viist sig ved de i de senere Aar afholdte Prøver, en Tilbagegang, der maatte ansees for saa meget beklageligere, som Lægekunsten alt mere og mere søger at benytte Pphysikens Resultater, og indeholdt Opfordring til at modvirke, at de Studerende med en urigtig Opfattelse af Forholdene ansee deres fra Skolen medbragte Kundskaber i Pphysik for tilstrækkelige og forledes til at forsømme en saa vigtig Disciplin. Det simpleste Middel til at raade Bod paa disse Ulemper mentes i Andragendet at være, at overdrage Examinationen i Pphysik ved Forberedelsesexamen til Professorene i Pphysik, som hidtil kun havde været Censor ved Examen, og tillige at bestemme, at der for denne Disciplin skal meddeles en særskilt Character af samme Betydning, som den, der allerede blev givet for den i Forening med Chemi.

I Overensstemmelse hermed blev der i Andragendet fremsat Forslag om en til det betegnede Diemed svarende Forandring i de for Examen gjældende Bestemmelser.

Om dette Forslag forlangte Ministeriet det lægevidenskabelige Facultets Meningsyttring. Facultetet var vel ikkun lidet tilbøieligt til at søge den ommeldte Examen udvidet, da den alt omfattede endel saavel forberedende som Hoveddiscipliner. Men efter at have taget Sagen under nøie Overveielse kom Facultetet, navnlig ledet af dem af dets Medlemmer, der havde fungeret som Censorer ved den omhandlede Examen, til det Resultat at maatte indrømme Rigtigheden af de Motiver og Ansøelser, som vare udtalte i det omhandlede Andragende. Facultetet maatte erkjende, at paa den ene Side Lægekunsten (baade i diagnostisk og therapeutisk Retning) og Lægestudiet (baade i physiologisk og pathologisk Henseende) mere og mere benyttede Pphysikens Resultater, og at paa den anden Side de Studerendes Kundskaber i denne Videnskab i de senere Aar syntes at være i Tilbagegang, hvilke to Kjendsgjerninger Facultetet indrømmede at indeholde gyldige Grunde til at ønske en hensigtsvarende Forandring i de bestaaende Forhold i den omhandlede Retning. Facultetet bemærkede, at, hvorledes end Undervisningen og Fremgangen i Pphysiken maatte være ved de lærde Skoler, var der dog flere Dele af denne Videnskab, som efter den gjældende Undervisningsplan slet ikke læres i Skolerne s. Ex. Optiken, og saadanne kunde netop med Hensyn til Lægevidenskabens Studium høre til de uundværligste. Netop derfor fandt Facultetet, at der var tilstrækkelig Anledning til at haandhæve denne Videnskab ved den her omhandlede medicinske Forberedelsesexamen paa en saadan Maade og i et saadant Omfang, at de Studerende foranledigedes til at skaffe sig yderligere Kundskab deri, ved at benytte Universitetets Forelæsnings-, hvilket ikke skete, skjøndt der afholdtes Cursus, som netop vare stiftede til saadant Brug og som stadig kunde tilendebringes i et passende Tidrum, saasom 2 Semestre. Facultetet tiltraadte derfor de to Professorers Forslag i dets Almindelighed. Men for at der kunde vindes tilstrækkelig Sikkerhed for Afhjælpningen af den saaledes paaankede Mangel foreslog Facultetet, med den Bemærkning, at hvad der af Pphysiken directe træder i Lægevidenskabens Tjeneste ikke

ikke kan begrænses til Imponderabilierne, men gaaer endel udenfor disse, tillige, at Examinationsomraadet for Physikens Bedkommende i det Hele paa en passende Maade maatte blive udvidet til de Afsnit af Physiken, som ere af Bigtighed for Lægevidenskabens Studium. Dette Tillæg til hvad der hidtil var krævet ved Proven foreslog Facultetet tillige, efter særlig Opfordring af Ministeriet og efter Aftale med Professorene i Physik, nærmere saaledes bestemt, at der blev at fordræ en almindelig Overfigt over Physikens Resultater i det Omfang, hvori det kræves ved Afgangsexamen ved de lærde Skoler med Forbigaaelse af alle Enkeltheder undtagen i de Afsnit, som ere af en særegen Bigtighed for det medicinske Studium, hvor en noget større Detail maatte forlanges. Disse Afsnit vilde da blive følgende: Bestemmelse om Legemernes Vægtfylde, Haarrørs Virkning og Diffusion, Vædskers Bevægelse i Rør, Lydlæren især med Hensyn til Lydens Frembringelse og Forplantelse, Lydlære med særdeles Hensyn til Synet med uvæbnet og væbnet Dø, Galvanisme, Anvendelse af Electromagnetisme, Inductionsstrømme og Magnet-electricitet.

Ministeriet maatte erkjende, at Physiken spiller en saa vigtig Rolle i Lægekunsten, at det, saaledes som det lægevidenskabelige Facultet havde gjort gjældende, var uafviselig nødvendigt nu, da Erfaringen havde vist, at Indretningen af den omhandlede Forberedelsesexamen ikke afgav Betryggelse for, at Faget tilvendes den tilstrækkelige Fliid og Opmærksomhed af de Lægestuderende, ved en dertil sigtende Foranstaltning at afhjælpe denne Mangel. Men paa den anden Side kunde Ministeriet, efterat den lægevidenskabelige Embedsexamen for ikke lang Tid siden var undergaaet en væsentlig og skærpende Reform*), og overhovedet under et Hensyn til det Omfang, de Examina indtage, som de Lægestuderende have at underkaste sig, ikke undertrykke en Betænkelse ved at forøge Mængden af det Kundskabsstof, der positivt fordræes til Examen, og saaledes yderligere skærpe Examen. Fra dette Synspunkt lod Ministeriet ved Sagens Forhandling det fremkomne Forslag særlig tage under Overveelse baade af Facultetet og Consistorium. Og da baade Facultetet og Consistorium efter en nøie Prøvelse kom til det Resultat, at den Udvidelse af Stoffet, som det ikke kunde fragaaes, at Examen ved den ønskede Forandring vilde erholve, var uundgaaelig efter Lægevidenskabens nuværende Standpunkt, vovede Ministeriet ikke at modsætte sig Forslagets Gjennemførelse, saa meget mindre som selve Udvidelsen neppe, saaledes som Undervisningen i Physik nu gives i de lærde Skoler, og efter de Kundskaber i Faget, hvormed de Studerende komme til Universitetet, vilde medføre noget synderlig trykkende Arbejde for disse, naar der kun sørgedes for, at der ved Universitetet afholdtes en egen Forelæsning over Phisiken med særligt Hensyn til Lægevidenskabens. Denne Betingelse vilde blive opfyldt, da Prof. physices ved Universitetet Holten, efter Aftale med Facultetet, havde erklæret sig villig til at afholde et saadant Curfus. Dette blev det anseet rigtigst at fordele paa to Semestre, efterfom det ikke vilde kunne tilendbringes i eet Semester uden et altfor stort Timeantal, hvorved en rolig og grundig Opfattelse af Foredraget vilde forhindres, og Udstrækningen af Curset til to Semestre paa den anden Side ikke vilde hindre de Studerende i betids at underkaste sig Forberedelsesexamen, fordi de næsten uden Undtagelse bruge et Aar til at forberede sig til denne.

*) Jfr. „Meddelelserne“ om Univ. S. 142—147.